

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 14 grudnia 2016 r.

Poz. 4005

UCHWAŁA NR XVIII/127/2016 RADY GMINY BLIŻYN

z dnia 30 listopada 2016 r.

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Bliżyn w granicach określonych w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia określa „Diagnoza do sporządzenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022”-delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ” stanowiąca załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Ustala się na rzecz Gminy Bliżyn prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bliżyn.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady

Tadeusz Łyjak

Załącznik nr 1
Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Bliżyn

Skala 1:5000

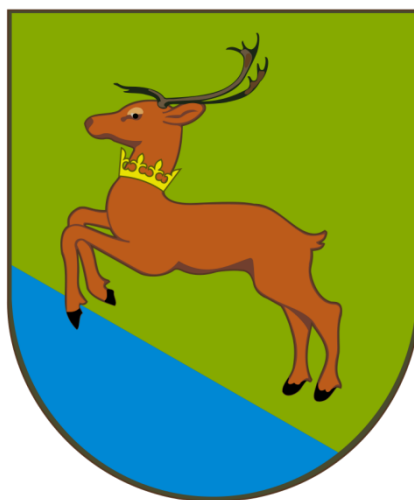
- Obszar zdegradowany
- Obszar rewitalizacji

Publikacja się zgodzić: aktualizacja mapy z tablicą materialną	
opublikowanego zasko: aktualizacja / kartograficzny	
Organ prowadzący publikację: STAROSTWA ŚWIĘTOKRZYSKI	
zasko: geodezji / kartograficzny	
Nazwa materialnego zasko:	Mapa ewidencyjna
Nazwa / tytuł ewidencyjny materialnego zasko:	P-28.01.0001.04
Data wykonania kopii:	29.09.2016r.
Imię, nazwisko / podpis osoby reprezentującej organ:	Dariusz Saja
Województwo: Świętokrzyskie	
Powiat: Skarżyski	
Gmina: Bliżyn	
Miejscowość: Bliżyn	
Planowany nr. mapy: ank. g. i bud.	
Skala: 1:5000	

Załącznik nr 2 do Uchwały Nr XVIII/127/2016

Rady Gminy Blizyn
z dnia 30 listopada 2016r.

***Diagnoza do sporządzenia
"Gminnego Programu Rewitalizacji
Gminy Blizyn
na lata 2016-2022"
- delimitacja obszaru zdegradowanego
i obszaru rewitalizacji***

Blizyn 2016

Unia Europejska
Fundusz Spójności

opracowany przez:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik
26-200 Końskie ul. Polna 72
tel./fax: 41 372 49 75
e-mail: basz@post.pl
www.basz.pl

przy współpracy:

Urzędu Gminy w Bliżynie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis treści

Wstęp	5
Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji	8
Podstawa opracowania	9
CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA OBSZARZE GMINY BLIŻYŃ	11
1.1. Informacje ogólne	11
1.2. Sfera społeczna	14
1.2.1. Uwarunkowania demograficzne	14
1.2.2. Poziom życia mieszkańców	18
1.2.3. Mieszkalnictwo	23
1.2.4. Infrastruktura społeczna na terenie gminy Bliżyn	25
1.2.5. Aktywność mieszkańców	26
1.2.6. Analiza problemów sfery społecznej	28
1.2.7. Podsumowanie problemów sfery społecznej	36
1.3. Sfera gospodarcza	41
1.3.1. Struktura gospodarki	41
1.3.2. Przemysł, produkcja i handel	43
1.3.3. Rolnictwo i leśnictwo	44
1.3.4. Turystyka	45
1.3.5. Analiza problemów sfery gospodarczej	46
1.3.6. Podsumowanie problemów sfery gospodarczej	47
1.4. Strefa sfery przestrzenno-funkcjonalna	52
1.4.1. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego	52
1.4.2. Zagospodarowanie przestrzenne	53
1.4.3. Infrastruktura techniczna	58
1.4.4. Granice stref ochrony konserwatorskiej i obiekty zabytkowe	63
1.4.5. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej	66
1.4.6. Podsumowanie problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej	67
1.5. Sfera środowiskowa	71
1.5.1. Cechy środowiska naturalnego	71
1.5.2. Ochrona przyrody	73
1.5.3. Gospodarka odpadami	78
1.5.4. Analiza sfery środowiskowej	81
1.5.5. Podsumowanie problemów sfery środowiskowej	86
IDENTYFIKACJA ZJAWISK NEGATYWNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARACH PROBLEMOWYCH	88
2.1. Problemy Gminy Bliżyn według opinii społecznej	88
2.2. Analiza SWOT	89
ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ - DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	93
4.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego - delimitacja terenów	93
4.2. Wyznaczenie terenu rewitalizacji	104
4.2.1. Dane statystyczne dotyczące rewitalizowanego obszaru	106

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPISY	107
Dokumenty źródłowe	107
Spis tabel	107
Spis wykresów	109
Spis rysunków	111

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wstęp

Głównym celem realizacji "Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" (dalej GPR) jest wyprowadzenie wydzielonego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację oraz stworzenie odpowiednich warunków dla dalszego rozwoju.

Rewitalizacja oznacza w sensie dosłownym „przywrócenie do życia” i jest pojęciem stosowanym najczęściej w odniesieniu do obszaru zurbanizowanego (np. części miasta lub zespołu obiektów budowlanych), który w wyniku przemian gospodarczych, społecznych, ekonomicznych i innych, utracił całkowicie lub częściowo swoją pierwotną funkcję i przeznaczenie. Pojęcie rewitalizacji odnosi się do kompleksowego procesu odnowy wyznaczonego terenu, znalezieniu dla niego nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym zmieni swoją funkcję.

Rewitalizacja zawiera w sobie wiele innych pojęć:

- remont – przywrócenie takiego stanu (np. budynku), jaki istniał na początku poprzedniego cyklu jego eksploatacji,
- modernizacja – to remonty, które zostały uzupełnione o wprowadzanie nowych, lepszych, sprawniejszych, podnoszących komfort elementów wyposażenia,
- przebudowa – dostosowanie, poprzez dokonanie przebudowy obiektu do pełnienia nowych funkcji lub poprawy jego funkcjonalności,
- konserwacja – przeprowadzenie szeregu napraw i zabezpieczeń w obiektach już istniejących, zabezpieczenie ich przed niszczeniem i umożliwienie dalszego funkcjonowania,
- rewaloryzacja – odnosi się do przywrócenia wartości (poprzez remont lub modernizację) obiektów o szczególnej wartości, np. zabytkowych. Działanie to ma na celu dodatkowo wyeksponowanie wartości zabytkowych lub kulturowych architektury, często wymaga dodatkowych prac badawczych,
- rehabilitacja – oznacza „przywrócenie do sprawności”, czyli usunięcie defektów, niepożądanych dysfunkcji na terenach istniejących, nie zmieniając ich pierwotnie wskazanych funkcji (np. zrehabilitowany teren przemysłowy pozostaje nadal terenem przemysłowym).

Dla niniejszego opracowania przyjęto definicję rewitalizacji, która rozumiana jest jako: *harmonijny, wielostronny proces odnowy obejmujący wzajemnie uzupełniające i przenikające się działania z zakresu ożywienia przestrzennego, gospodarczego i społecznego wskazanych terenów.*

Rewitalizacja obejmuje przemiany zdegradowanych terenów w trzech głównych aspektach:

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- rozwój społeczny - zapobieganie niekorzystnym zjawiskom społecznym, w tym: ubóstwu, bezrobociu, stagnacji i patologiom (np. przestępczości, marginalizacji, wykluczeniom)
- rozwój przestrzenny - uporządkowanie przestrzeni i przeznaczenia (pełnionych funkcji) danego terenu, podkreślenie unikalności i kolorytu lokalnego, porządkowanie starej tkanki urbanistycznej przez odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem, zachowanie dziedzictwa kulturowego, zwiększanie potencjału kulturalnego i turystycznego oraz poprawę infrastruktury technicznej i środowiska naturalnego,
- rozwój gospodarczy - tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, wzmocnienie atutów lokalizacji biznesu.

Głównymi kryteriami wyznaczania obszarów kryzysowych i obszarów rewitalizacji według Rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 1828/2006 (Art. 47) są:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia
- wysoka stopa bezrobocia
- niekorzystne trendy demograficzne
- niski poziom wykształcenia mieszkańców, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerwania skolaryzacji
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń
- szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska
- niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej
- wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego
- niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Wyznaczony w programie teren powinien spełnić przynajmniej trzy z powyższych kryteriów.

Inne pojęcia związane z niniejszym dokumentem to:

- stan kryzysowy - stan, w którym nastąpiła koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, które występują wspólnie z co najmniej jedną ze sfer: gospodarczą, środowiskową przestrzenno-funkcjonalną lub techniczną
- obszar zdegradowany - obszar spełniający co najmniej trzy kryteria określone w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, a także obszar przemysłowy, powojenny, popegeerowski objęty programem rewitalizacji
- obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Teren nie powinien obejmować obszarów powyżej 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkałym przez więcej niż 30% mieszkańców gminy

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Gmina Bliżyn

- projekt – projekt (wg. art. 2 ust. 18 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju), zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów lub powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji.

Kluczowym warunkiem powodzenia w realizacji programu rewitalizacji jest uzyskanie porozumienia przedstawicieli różnych środowisk zaangażowanych w proces jego tworzenia. Wymagana jest ścisła współpraca pomiędzy różnymi działaniami podejmowanymi w Urzędzie Gminy w Bliżynie z jednostkami podległymi, a także z partnerami społeczno-gospodarczymi oraz prywatnymi. Rewitalizacja jest szansą rozwoju i promocji dla wszystkich organizacji partycypujących w programie.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji

"Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" opracowany został na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777) oraz zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministra Infrastruktury i Rozwoju (3 lipca 2015 r.).

"GPR..." wykazuje zgodność z założeniami Krajowej Polityki Miejskiej (Uchwała Rady Ministrów Nr 198 w dniu 20 października 2015 r. (M.P. z 2015 r., poz. 1235)) w zakresie rewitalizacji. Celem strategicznym Krajowej Polityki Miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Dla obszaru tematycznego Rewitalizacja KPM zakłada następujące kierunki:

- działania rewitalizacyjne miast powinny mieć indywidualnie określoną formułę, charakter i zakres przyczyniający się do zmiany strukturalnej miasta, muszą one optymalnie wykorzystywać lokalne potencjały, inicjatywę społeczną i partnerów gospodarczych,
- kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością.

Diagnoza dla dokumentu "GPR..." została opracowana zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. 2015, poz. 1777) oraz Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (MliR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) w lipcu 2015 roku.

Na wstępnym etapie prac diagnostycznych przyjęto założenie, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe zachować podział gminy na sołectwa, jako najbardziej naturalny i najlepiej służący badaniu zróżnicowania wewnątrzgminnego. Jest to także podział zgodny z założeniem, że działania rewitalizacyjne powinny dotyczyć obszarów spójnych przestrzennie, gdzie problemy będą mogły być rozwiązane kompleksowo.

Opracowane diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych Gminy Bliżyn wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji inicjuje działania związane z rewitalizacją na terenie gminy. Celem diagnozy jest wskazanie, za pomocą zobiektywizowanych metod i wskaźników tej części Gminy Bliżyn, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją szeregu niekorzystnych zjawisk.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Analiza zagadnień społecznych, a w drugiej kolejności także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, techniczno-budowlanych pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń. Diagnoza stanu aktualnego Gminy Bliżyn została opracowana na podstawie dostępnych informacji, dokumentów i opracowań o charakterze diagnostycznym i strategicznym oraz na podstawie zebranych danych statystycznych na potrzeby niniejszego dokumentu.

Planowanie i programowanie rewitalizacji prowadzone będzie w oparciu o procesy:

- określenie wizji i koncepcji wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego,
- szczegółową analizę i wybór działań rewitalizacyjnych oraz określenie sposobów i warunków ich realizacji,
- określenie źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone będą w sposób spójny wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

"Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" ma służyć identyfikacji obszarów zdegradowanych. "GPR..." warunkuje koordynację działań, czyli współpracę Urzędu Gminy oraz przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych na rzecz realizacji działań rewitalizacyjnych.

Efektom implementacji "GPR..." jest, m.in. odwrócenie negatywnych zjawisk i procesów, poprawa stanu infrastruktury społecznej i technicznej, przeciwdziałanie degradacji przestrzeni, zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego, ograniczanie patologii społecznych, wzrost jakości życia społeczności lokalnej, stymulowanie aktywności społeczności lokalnej, rozwój przedsiębiorczości, zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny w dłuższej perspektywie czasowej.

Podstawa opracowania

"Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" został opracowany w oparciu o następujące akty prawne i dokumenty:

- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r., poz. 383)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy de minimis przez fundusze rozwoju

Unia Europejska
Fundusz Spójności

obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. 2015, poz. 1001)

- Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r. (MliR/H 2014-2020/20(01)/07/2015)
- Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa z dnia 9 września 2008 r. (MRR/H/18(2)/08/08)
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014 r.
- Krajowa Polityka Miejska 2032, Warszawa 2015 r.
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020
- obowiązujące lokalne dokumenty planistyczne i strategiczne województwa i powiatu skarżyskiego
- obowiązujące lokalne dokumenty planistyczne i strategiczne gminy Bliżyn.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA OBSZARZE GMINY BLIŻYŃ

Rysunek 1. Bliżyn z lotu ptaka (fotografia: K. Szczygieł)

1.1. Informacje ogólne

Gmina Bliżyn położona jest w centralnej Polsce, w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w zachodniej części powiatu skarżyskiego. Jest największą powierzchniowo gminą powiatu.

Powierzchnia gminy Bliżyn wynosi 141,16 km². Według stanu na 31.12.2015 r. ludność wynosiła 8 293 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi w gminie 59 osób na km², ze względu na fakt, że ponad 70 % jej terenu zajmują lasy.

Gmina Bliżyn graniczy z:

- od północy z województwem mazowieckim - z gminami Szydłowiec i Chlewiska w powiecie szydłowieckim

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- od wschodu z gminami powiatu skarżyskiego: Skarżysko-Kamienna, Suchedniów i łączna
- od południa z gminą powiatu kieleckiego - gmina Zagnańsk
- od zachodu w gminą Stąporków w powiecie koneckim.

Rysunek 2. Powiat skarżyski i gmina Bliżyn (<http://gminy.pl/powiaty/297.html>)

Gmina obejmuje wsie: Bliżyn, Brzeście, Bugaj, Drożdżów, Gilów, Gostków, Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Mroczków, Mroczków-Kamionka, Mroczków-Kapturów, Nowki, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Pięty, Płaczków, Rędocin, Sobótka, Sołtyków, Sorbin, Ubyszów, Wojtyniów, Wołów, Zagórze, Zbrojów oraz przysiółki: Klonina, Rosochy i Świnia Góra.

Bliżyn jest gminą podmiejską w stosunku do Skarżyska-Kamiennej. Leży przy ważnym szlaku komunikacyjnym - drodze krajowej nr 42. Odległość gminy od większych ośrodków miejskich wynosi: 6 km do Skarżyska-Kamiennej, 40 km do Kielc, 150 do Warszawy oraz 48 km do Radomia.

Gmina Bliżyn stanowi lokalną wspólnotę samorządową tworzoną przez jej mieszkańców. Zarządza nią Rada Gminy składająca się z 15 radnych, pracujących w 4 komisjach.

Wójt Gminy Bliżyn jest jednoosobowym organem wykonawczym Gminy.

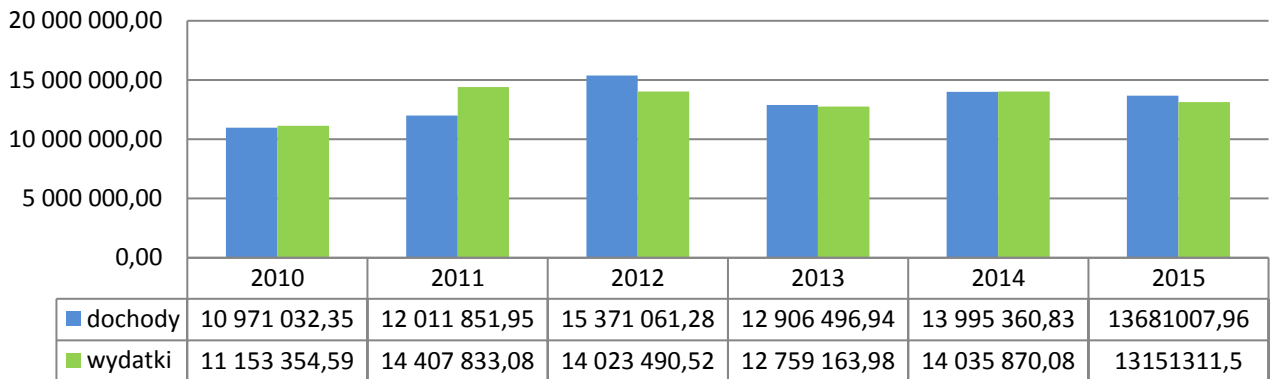
Urząd Gminy w Bliżynie zarządza jednostkami podległymi.

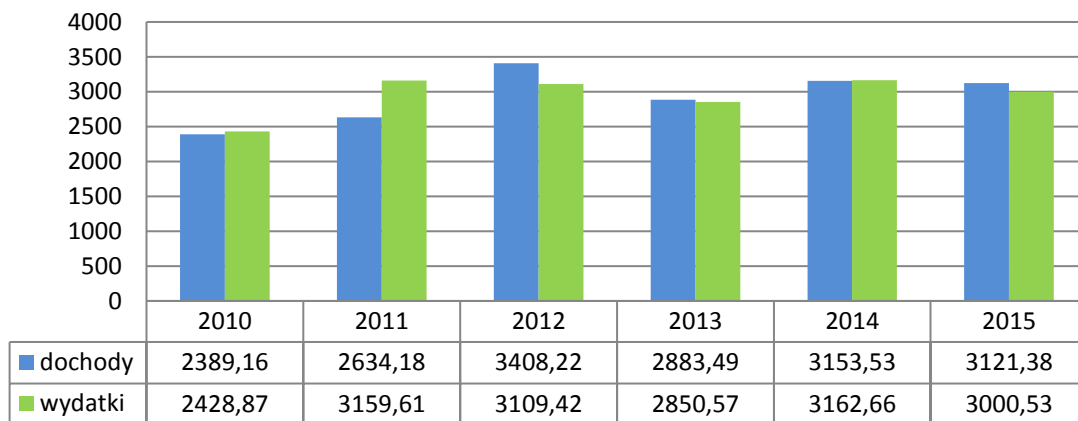
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 1. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wykres 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Bliżyn w latach 2010-2015 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (GUS, 2010-2015)

Gmina Bliżyn korzystała w ostatnich latach z dofinansowania zewnętrznego do prowadzonych przez siebie inwestycji i projektów, m.in. z: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Narodowego Programu Poprawy Dróg Lokalnych. Z ważniejszych działań inwestycyjnych na terenie gminy przeprowadzono: budowę wodociągów gminnych i kanalizacji sanitarnej, odbudowę Zalewu Bliżyńskiego na rzece Kamiennej w Bliżynie wraz z budowlą przelewowo-upustową oraz infrastrukturą rekreacyjną, budowę infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w 12 miejscowościach (miejsca integracji dla mieszkańców), budowę oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie, przeprowadzenie przebudowy systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej, modernizację dróg powiatowych i gminnych oraz infrastruktury drogowej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Ponadto zrealizowano szereg działań tzw. "miękkich", m.in.: cykliczne imprezy rodzinne, sportowe i kulturalne, projekty oświatowe i wspierające przedsiębiorczość.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Uwarunkowania demograficzne

Gmina Bliżyn (wg stanu na 31.12.2015 r.) liczy ogółem 8 293 mieszkańców, w tym 4 084 mężczyzn i 4 209 kobiet, gęstość zaludnienia - 59 osób na km².

Mieszkańcy gminy Bliżyn stanowią ok. 10 % ludności powiatu skarżyskiego oraz ok. 0,6% ludności województwa świętokrzyskiego.

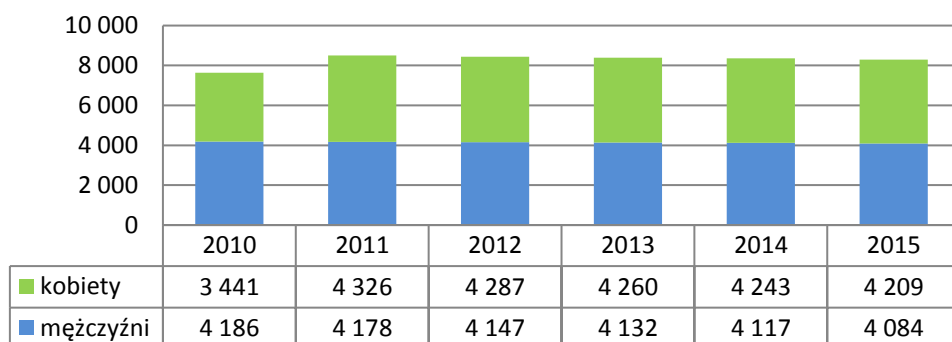
Tabela 1. Demografia w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba ludności ogółem	8 517	8 504	8 434	8 392	8 360	8 293
Liczba mężczyzn	4 186	4 178	4 147	4 132	4 117	4 084
Liczba kobiet	3 441	4 326	4 287	4 260	4 243	4 209

Tabela 2. Liczba i procent ludności według ekonomicznych grup wiekowych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wiek przedprodukcyjny	1 481 (17,4)	1 448 (17,0)	1 410 (16,7)	1 351 (16,1)	1 315 (15,7)	1 009 (15,3)
Wiek produkcyjny	5 416 (63,6)	5 397 (63,5)	5 352 (63,5)	5 348 (63,7)	5 301 (63,4)	5 493 (63,4)
Wiek poprodukcyjny	1 620 (19,0)	1 659 (19,5)	1 672 (19,8)	1 693 (20,2)	1 744 (20,9)	1 791 (21,6)

Wykres 3. Liczba ludności w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

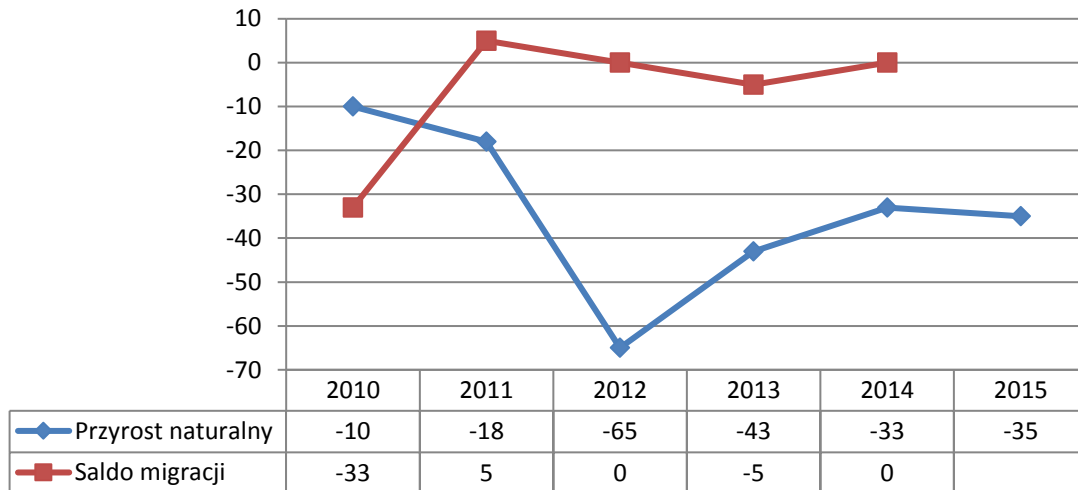

Unia Europejska
Fundusz Spójności

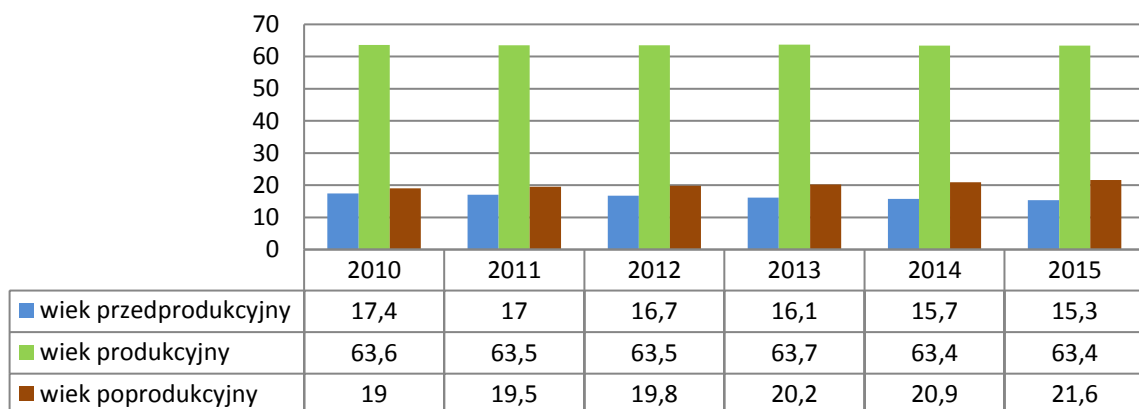

Wykres 4. Wskaźniki demograficzne w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

W okresie ostatnich lat obserwuje się niekorzystne zmiany świadczące o starzeniu się społeczeństwa: zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży (0-17 lat) przy jednoczesnym, relatywnie stałym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W roku 2015 - 63,4% mieszkańców gminy było w wieku produkcyjnym, a w wieku przedprodukcyjnym - zaledwie 15,3% ogółu, poprodukcyjnym - 21,6%.

Wykres 5. Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Bliżyn w % w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Stopień koncentracji ludności w poszczególnych miejscowościach jest nierównomierny i uzależniony jest od ich wielkości, położenia, rodzaju pełnionej funkcji oraz zagospodarowania terenu. Analizując obszar gminy należy zauważyć, iż najwięcej ludności zamieszkuje wieś gminną - sołectwo Bliżyn (mieszkańcy stanowią ponad 21% ogólnej liczby

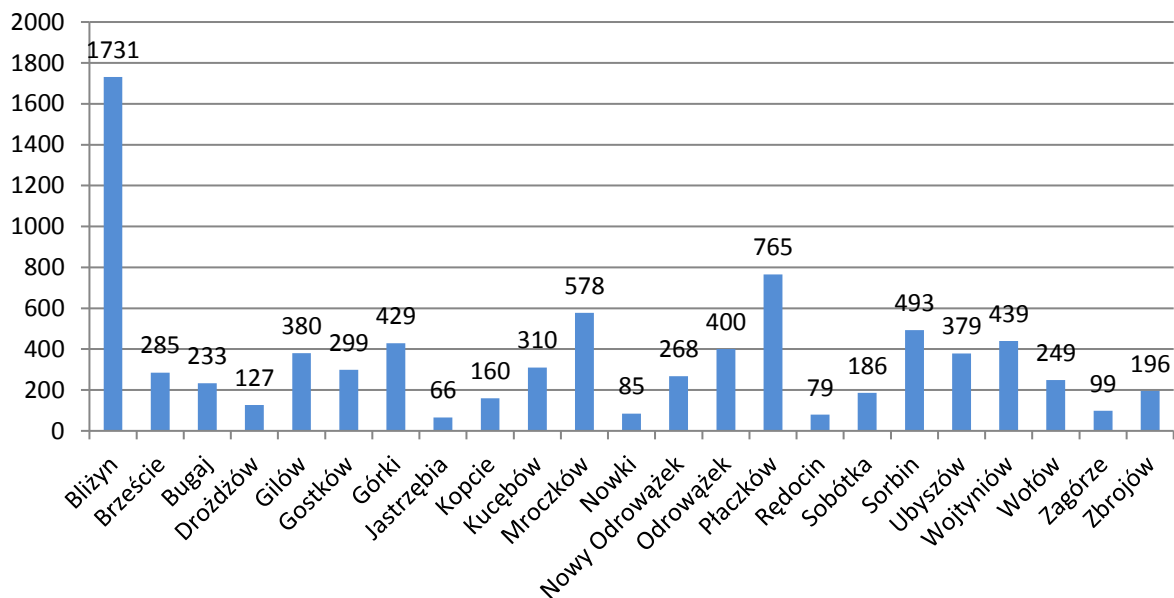

Unia Europejska
Fundusz Spójności

zamieszkującej obszar gminy) oraz sołectwa: Płaczków – 9,4% oraz Mroczków – 7% ogółu liczby ludności zamieszkującej gminę. Najmniej zaludnione są sołectwa Jastrzębia i Rędocin.

Wykres 6. Liczba mieszkańców sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie, stan na 31.12.2015)

Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym są także nie wykazujące tendencji wzrostowej wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji oraz prognozy spadku liczby ludności na terenie gminy. W konsekwencji mieszkańców gminy sukcesywnie ubywa i postępuje proces starzenia się społeczeństwa. W latach 2010-2015 populacja gminy Bliżyn zmniejszyła się o 224 osoby.

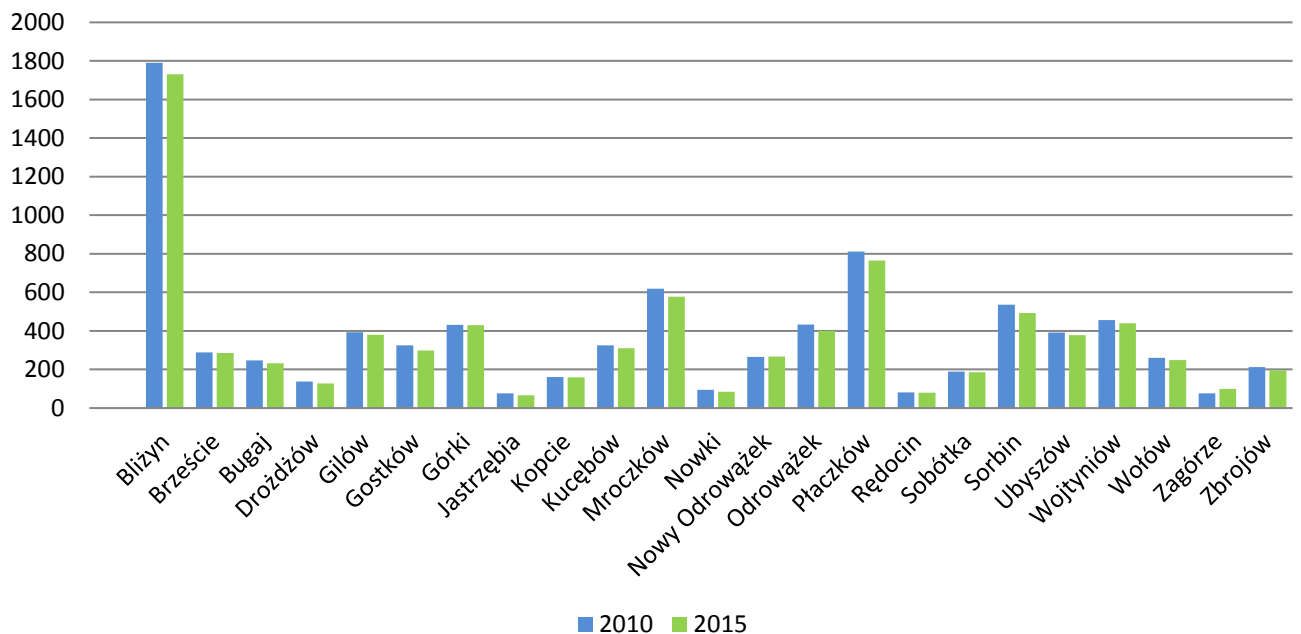
Liczba mieszkańców gminy zmniejsza się, a ten sam trend widoczny jest w tworzących ją sołectwach. W sołectwach w latach od 2010 do 2015 liczba osób zmniejszyła się od kilku do kilkudziesięciu mieszkańców, w zależności od wielkości, np. sołectwo Bliżyn "straciło" 60 mieszkańców, sołectwo Płaczków - 47 osób, sołectwo Odrowążek - 33 osoby. Jedynie sołectwo Zagórze odnotowało, w tym okresie, wzrost liczby mieszkańców o 23 osoby.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 7. Porównanie liczby mieszkańców sołectw gminy Bliżyn w latach 2010 i 2015 (Urząd Gminy w Bliźnie)

Według opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny „Prognozy ludności na lata 2008-2030” oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035”, liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego będzie systematycznie spadać. Zmiany demograficzne będą głównie wynikiem malejącej liczby urodzeń. Prognoza sformułowana dla obszarów wiejskich powiatu skarżyskiego również zakłada systematyczny spadek zasobów ludzkich.

Tabela 3. Prognoza liczby ludności do 2030 roku – gmina Bliżyn (obliczenia własne – prognoza ma charakter szacunkowy)

Wyszczególnienie:	Do roku:		
	2020	2025	2030
Gmina Bliżyn	8 193	7 989	7 753

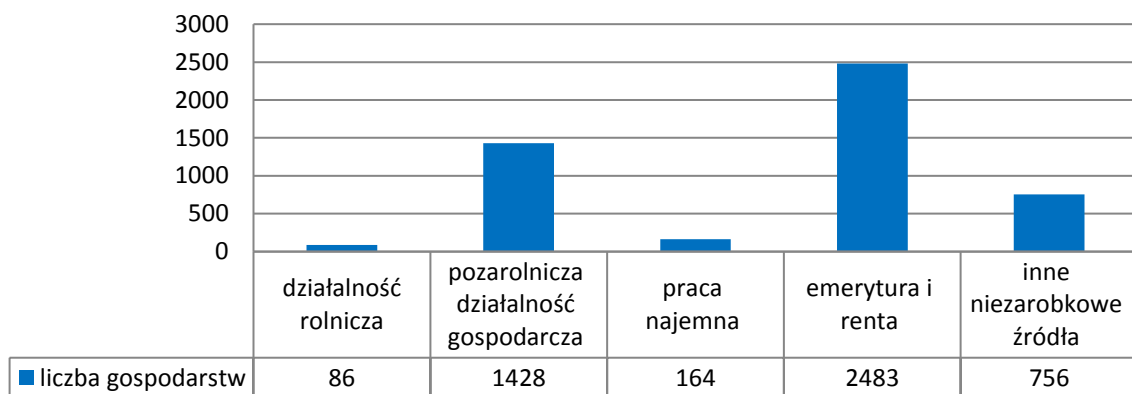
Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.2.2. Poziom życia mieszkańców

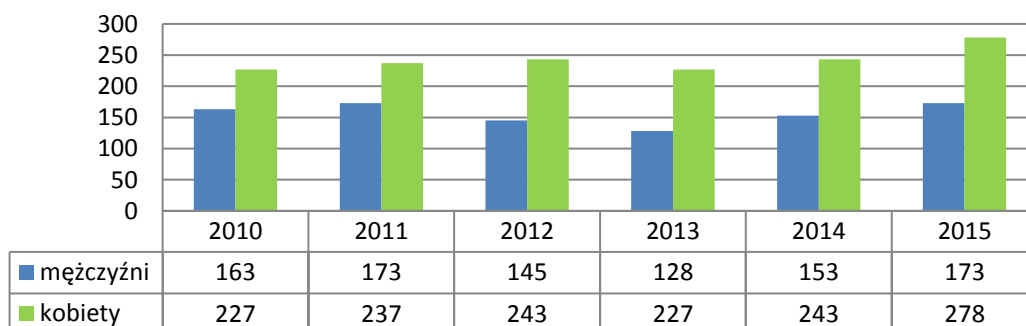
W Gminie Bliżyn funkcjonują głównie jednorodzinne gospodarstwa domowe, dla których źródłami utrzymania są: praca najemna w rolnictwie i poza nim oraz niezarobkowe źródła utrzymania (np. emerytura, renta).

Wykres 8. Źródła utrzymania gospodarstw domowych w gminie Bliżyn (opracowanie własne na podst. GUS, Bank Danych Lokalnych).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie powiatu skarżyskiego wynosiło (według GUS 2015), w roku 2015 - 3 448,29 zł, co stanowi 83,1 % średniej krajowej. Dla województwa średnie wynagrodzenie jest wyższe - 3 580,62 zł (86,3% średniej krajowej). Dla gminy Bliżyn takie statystyki nie są prowadzone, można jednak założyć, że średnie wskaźniki są takie same lub niższe jak dla powiatu. Średnie wskaźniki dla powiatu i województwa wykazują tendencję rosnącą, jednak należy wnioskować, że wzrost płac nominalnych nie ma wpływu na zwiększenie poziomu realnych dochodów gospodarstw domowych.

Wykres 9. Liczba osób pracujących według innego podziału niż PKD na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2010-2015)

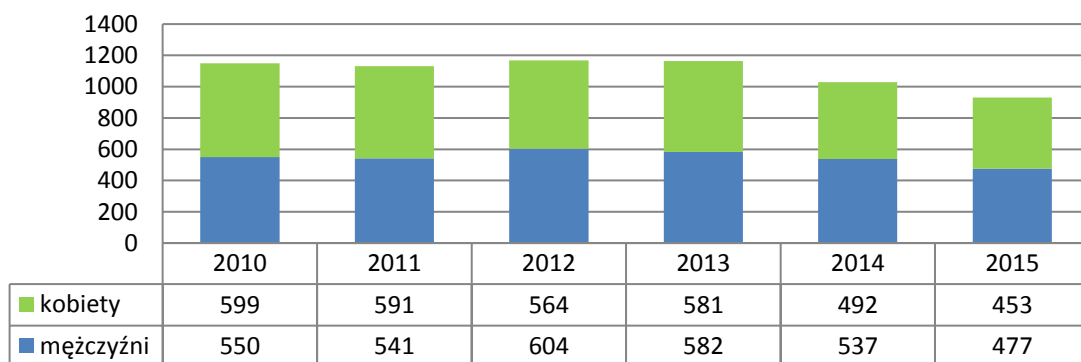
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny. W rejestrze REGON zarejestrowanych było w roku 2015 ogółem 558 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność, z czego ok. 98% to podmioty reprezentujące sektor prywatny. W sektorze prywatnym przeważają znacząco osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek (88,5%).

Bezrobocie jest jednym z poważniejszych problemów społeczno-ekonomicznych gminy. W gminie Bliżyn jako osoby bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skarżysku-Kamiennej (ul. 1 Maja 105, Skarżysko-Kamienna) w roku 2015 było zarejestrowanych 930 osób w wieku produkcyjnym. Udział osób bezrobotnych z terenu gminy w ogóle mieszkańców powiatu zarejestrowanych w PUP wynosił 16,01 %.

Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Stopa bezrobocia dla gminy Bliżyn na koniec 2015 roku wynosiła 16,9%, dla powiatu skarżyskiego wynosiła 22,3%, dla województwa świętokrzyskiego wynosiła 12,5 %, dla terenu Polski - 9,8%. Powiat skarżyski jest powiatem o najwyższej stopie bezrobocia w województwie. Zarówno w skali gminy, jak i powiatu liczba osób pozostających bez pracy jest malejąca.

Poziom bezrobocia wynika z relatywnie wysokiego odsetka pracujących w sektorze rolniczym i nie daje pełnych informacji o skali zjawiska. Zgodnie z obowiązującymi zasadami rejestracji bezrobotnych, osoby będące właścicielami lub posiadaczami nieruchomości rolnej powyżej 2ha przeliczeniowych nie są ujęte w ewidencji osób bezrobotnych, nawet w przypadku, gdy nie wykonują żadnej pracy. Wpływa to na skalę zjawiska bezrobocia ukrytego.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 11. Procentowy udział osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skarżyskiego w roku 2014 w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

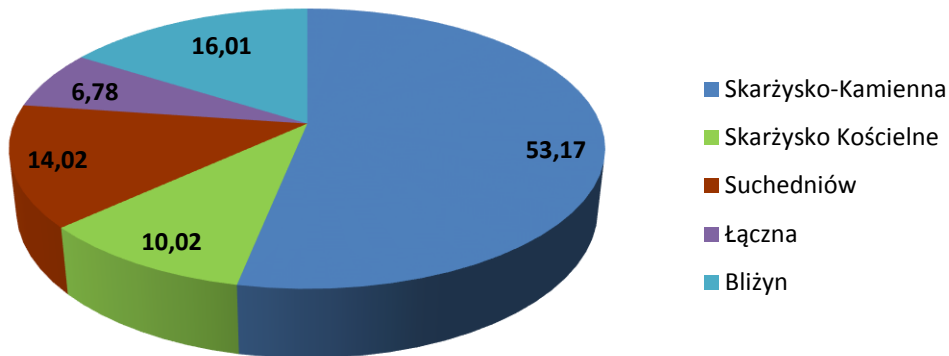

Tabela 4. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy bezrobotnych w gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2010-2014 bez uwzględnienia zmian po 27 maja 2014 r. (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Wyszczególnienie - osoby	2010	2011	2012	2013	2014	2015
do 25 roku życia	212	186	191	174	148	313
długotrwale bezrobotni	666	724	742	755	726	1 884
powyżej 50 roku życia	250	258	277	298	290	967
niepełnosprawni	42	33	38	37	28	187

Wskaźniki bezrobocia dla gminy Bliżyn w roku 2015 - według PUP Skarżysko-Kamienna) wynoszą:

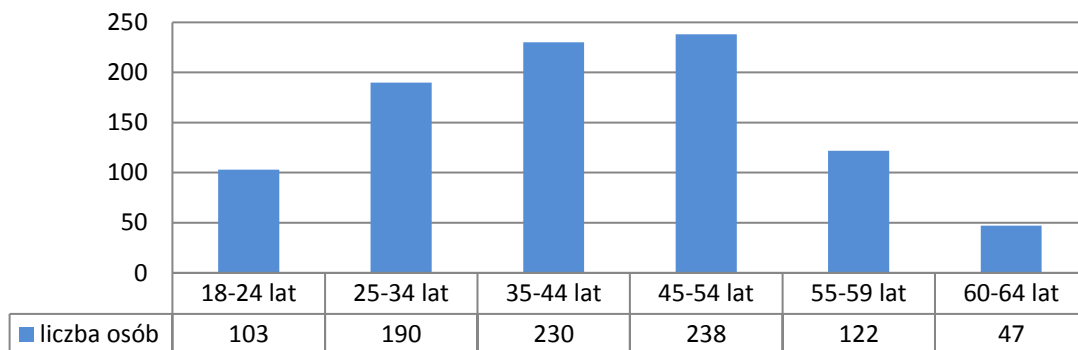
- bezrobotni z prawem do zasiłku to 14,62% ogółu zarejestrowanych
- udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi 48,71%
- najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby w wieku 35 - 44 lata - stanowią 25,59 % zarejestrowanych,
- bez pracy powyżej 1 roku jest 18,60 %, a powyżej 2 lat - 33,55 %,
- najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby z zasadniczym zawodowym - 35,16% osób, oraz gimnazjalnym i poniżej - 23,01%.

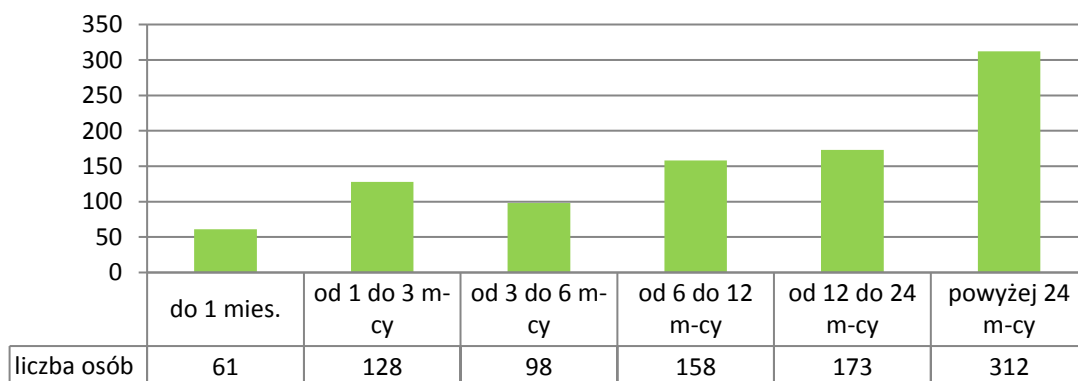
Unia Europejska
Fundusz Spójności

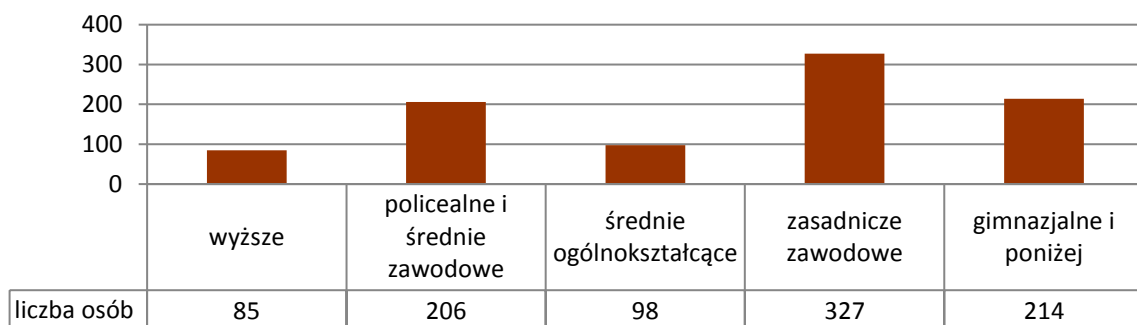
Wykres 12. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 według poziomu wieku (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Wykres 13. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 według czasu pozostawiania bez pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 2014 według wykształcenia (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Brak pracy jest poważnym problemem społecznym, ponieważ często staje się przyczyną innych dysfunkcji rodziny, np. ubóstwa, bezradności, ale też i uzależnień. Na terenie gminy

Unia Europejska
Fundusz Spójności

pomoc społeczną mieszkańcom świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie, który realizuje zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej.

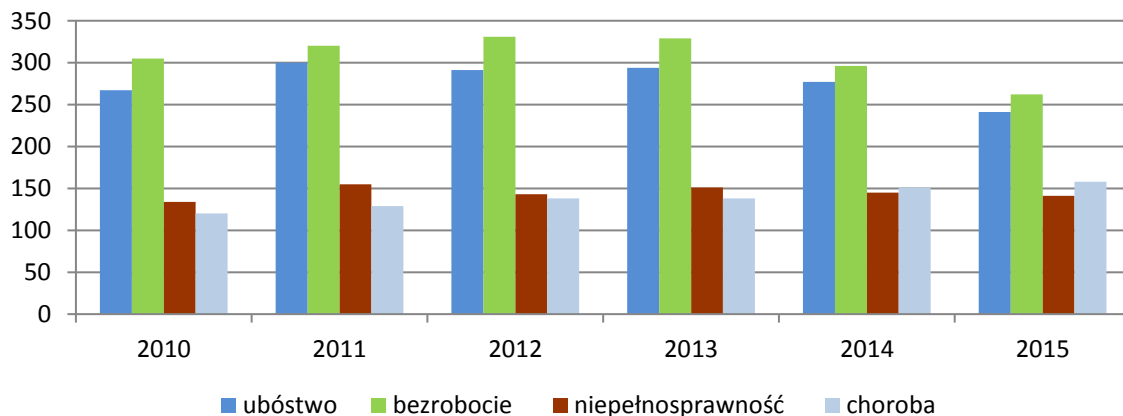
Tabela 5. Działalność GOPS w Bliżynie w latach 2010-2015 (GOPS Bliżyn)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba korzystających z pomocy GOPS ogółem						
Liczba rodzin	470	453	467	475	424	395
Liczba osób w rodzinach	1 226	1 210	1 251	1 243	1103	1011
Liczba rodzin, korzystająca z pomocy GOPS, według powodów przyznania pomocy						
Ubóstwo	267	300	291	294	277	241
Bezrobocie	305	320	331	329	296	262
Niepełnosprawność	134	155	143	151	145	141
Długotrwała choroba	120	129	138	138	151	156
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	43	54	60	59	58	35
Alkoholizm	15	19	23	24	22	25
Ochrona macierzyństwa	18	20	32	29	23	24

Najwięcej świadczeń udzielnych było z powodu: ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej choroby, niepełnosprawności.

Liczba udzielonych świadczeń w GOPS w Bliżynie w skali lat od 2010 do 2015 zmniejsza się - nie jest to jednak związane ze znaczącym wzrostem jakości życia mieszkańców gminy. Jest to tendencja ogólnokrajowa i związana jest raczej ze zmieniającymi się uwarunkowaniami prawnymi pomocy społecznej.

Wykres 15. Najważniejsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2015 w Bliżynie (GOPS Bliżyn)

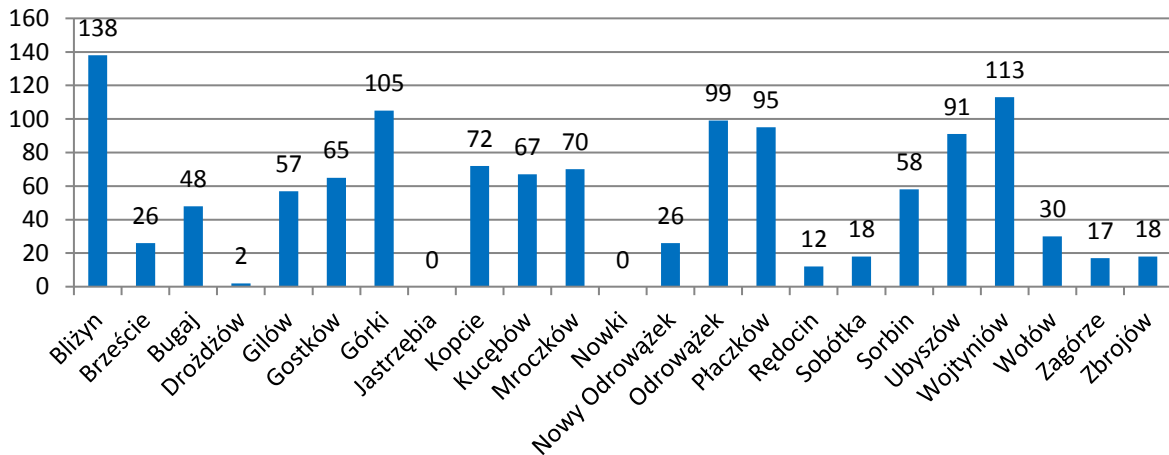

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 16. Liczba osób z poszczególnych sołectw korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie w 2015 roku (GOPS Bliżyn)

W ramach GOPS w Bliżynie działają: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny. Mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy instytucji powiatowych np.: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej w Skarżysku-Kamiennej i innych jednostek specjalistycznych w regionie.

1.2.3. Mieszkalnictwo

Czynnikiem wpływającym na standard życia ludności danego obszaru są warunki mieszkaniowe. Istniejące warunki mieszkaniowe w gminie są zbliżone do warunków mieszkaniowych w kraju. Polityka gminy w zakresie budownictwa mieszkaniowego polega zarówno na działaniach doraźnych, jak i długofalowych, zmierzających do uporządkowania spraw związanych z planowaniem przestrzennym.

W zabudowie gminy Bliżyn wyróżnia się:

- tereny z zabudową o charakterze siedliskowym - zabudowa mieszkaniowa wraz z zabudową gospodarczą związaną z produkcją rolną
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - zabudowa mieszkalna w formie wolnostojących budynków
- zabudowa wielorodzinna – w Bliżynie (cztery budynki), w Sołtykowie, obręb ewidencyjny Płaczków (trzy budynki) oraz w Wojtyniowie (jeden budynek
- budynki większe gabarytowo to m.in.: obiekty szkół, budynki administracji, kościoły
- tereny zabudowy produkcyjnej, rzemieślniczej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl), stan na koniec 2014 roku, na terenie gminy Blizyn znajdowało się 2 806 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 202 115m². Średni metraż mieszkania kształtuje się na poziomie około 72m². W zasobach mieszkaniowych dominuje własność prywatna. Zasoby komunalne to zaledwie kilka lokali mieszkalnych zlokalizowanych w miejscowości Sołytków.

Tabela 6. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w gminie Blizyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Budynki mieszkalne	szt.	2 534	2 520	2 524	2 536	2 546	2 557
Zasoby mieszkaniowe							
Mieszkania ogółem	szt.	2 764	2 775	2 780	2 794	2 806	brak danych
Izby	szt.	10 591	10 657	10 698	10 782	10 850	
Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem	m ²	195 839	197 309	198 388	200 324	202 115	
Wyposażenie mieszkań w instalacje							
Wodociąg	szt.	2 395	2 406	2 414	2 429	2 441	brak danych
Ustęp spłukiwany	szt.	1 940	1 951	1 960	1 975	1 987	
Łazienka	szt.	1 777	1 788	1 797	1 812	1 824	
Centralne ogrzewanie	szt.	1 846	1 857	1 865	1 880	1 892	

Analizując budynki pod względem okresu budowy należy stwierdzić, że mieszkania wybudowane przed 1944r. (tzw. stare zasoby mieszkaniowe) stanowią niespełna 12% ogółu mieszkań, natomiast udział budynków najnowszych, tj. powstałych po 2002 roku osiąga wskaźnik około 7,5%. Najliczniejszą grupę budynków mieszkalnych wybudowano w latach 1945-1970 oraz w latach 1971-1988. Budynki mieszkalne na terenie gminy w dużej części wybudowane są w technologiach odbiegających pod względem cieplnym od obecnie obowiązujących standardów.

Pod względem wyposażenia mieszkania w 86% posiadają wodociąg, w 70% ustęp spłukiwany i w 65% łazienkę i centralne ogrzewanie.

Ruch budowlany, biorąc pod uwagę okres 2006-2014, kształtuje się na poziomie około 10 mieszkań/rok i dotyczy budynków nowych, jak również po rozbudowie. Inwestycje mieszkaniowe prowadzone są wyłącznie w ramach budownictwa indywidualnego. Mieszkania z tego okresu charakteryzują się wysokim komfortem po stronie powierzchni użytkowej - średni metraż nowego mieszkania to około 129m².

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.2.4. Infrastruktura społeczna na terenie gminy Bliżyn

Tabela 7. Infrastruktura administracyjna i społeczna na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

wyszczególnienie	Nazwa
Placówki administracyjne i pomocnicze Gminy	Urząd Gminy w Bliżynie Urząd Stanu Cywilnego w Bliżynie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie Gminny Ośrodek Kultury w Bliżynie Gminna Biblioteka Publiczna w Bliżynie
Placówki oświatowe zarządzane przez Gminę	Zespół Szkół w Bliżynie Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Mroczkowie Szkoła Podstawowa im. 3 Pułku Piechoty Legionów Armii Krajowej w Sorbinie Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Odrowążku
Placówki oświatowe pozostałe	Niepubliczne Przedszkole w Bliżynie Niepubliczne Przedszkole w Mroczkowie
Opieka zdrowotna	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bliżynie Centrum Opiekuńczo-Pielęgnacyjne RODZINA w Ubyszowie Ośrodek pobytowo-rehabilitacyjny "Jesienne Liście" w Bliżynie
Bezpieczeństwo	Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w: Bliżynie, Mroczkowie, Nowkach, Nowym Odrowążku, Sorbinie, Wołowie
Instytucje obsługi ludności	Urząd Pocztowy w Bliżynie Bank Spółdzielczy w Suchedniowie, oddział w Bliżynie Filia Banku PKO BP w Bliżynie
Parafie	Parafia Rzymskokatolicka św. Ludwika w Bliżynie Parafia Rzymskokatolicka w Mroczkowie Parafia Rzymskokatolicka w Sorbinie Parafia Rzymskokatolicka w Odrowążku
Miejsca kultywowania tradycji	Domek Tkaczki Muzeum Dawnej Wsi w Bliżynie Izba Regionalna w Sorbinie Izba Regionalna w Odrowążku

Tabela 8. Dostępność infrastruktury społecznej na terenach poszczególnych sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Sołectwo/ osiedla	Dostępność instytucji, obiektów					
	administra- cyjnych	edukacyj- nych	kulturalnych	sportowych	opieki zdrowotnej	bezpieczeń- stwa
Bliżyn						
Brzeście						
Bugaj						
Drożdżów						
Gilów						
Gostków						
Górki						
Jastrzębia						
Kopcie						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Kucebów						
Mroczków						
Nowki						
Nowy Odrowążek						
Odrowążek						
Płaczków						
Rędocin						
Sobótka						
Sorbin						
Ubyszów						
Wojtyniów						
Wołów						
Zagórze						
Zbrojów						

W gminie występują problemy z dostępnością obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych. Jedynym obiektem jest przychodnia w Bliżynie, która wyposażona jest w podnośnik zewnętrzny na parter i windę wewnątrz.

1.2.5. Aktywność mieszkańców

Na terenie gminy Bliżyn działają organizacje pozarządowe tworzone przez mieszkańców i oddziały organizacji ogólnopolskich.

Tabela 9. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Bliżyn (<http://www.przystanblizyn.pl>)

Nazwa organizacji	Adres
Towarzystwo Przyjaciół Bliżyna	ul. Staszica 16D, Bliżyn
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Nad Kuźniczką	Szkoła Podstawowa w Sorbinie
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Bliżynie	Zespół Szkół w Bliżynie ul. Piaskowa, Bliżyn
Bliżyńskie Stowarzyszenie Cyklistów	ul. J. Opary, Bliżyn
Stowarzyszenie Rozwoju Brześcia	Brzeście
Ochotnicza Straż Pożarna w Bliżynie	ul. Szkolna, Bliżyn
Ochotnicza Straż Pożarna w Mroczkowie	Mroczków 26
Ochotnicza Straż Pożarna w Nowkach	Nowki
Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Odrowążku	Nowy Odrowążek
Ochotnicza Straż Pożarna w Sorbinie	Sorbin
Ochotnicza Straż Pożarna w Wołowie	Wołów
Stowarzyszenie „Rdest”	ul. Zafabryczna 35, Bliżyn
Związek Strzelecki „Strzelec” Równość-Wolność-Niepodległość	Wołów

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Bliżyńskie Stowarzyszenie Żeglarskie FORDEWIND	ul. Kościuszki, Bliżyn
Uczniowsko – Ludowy Klub Sportowy „Czarni Bliżyn”	ul. Piaskowa 26, Bliżyn
Stowarzyszenie "Jastrzębia pod Świnia Górą"	Jastrzębia 35
Polski Komitet Pomocy Społecznej O/ Bliżyn	ul. Kościuszki, Bliżyn

Gmina należy do Lokalnej Grupy Działania "U Źródeł" (wraz z gminami województwa świętokrzyskiego: Końskie, Gowarczów, Ruda Maleniecka, Smyków, Stąporków oraz województwa łódzkiego: Białaczów, Paradyż i Żarnów. LGD zabiega o dofinansowanie zadań lokalnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. LGD została powołana w celu stymulowania oddolnych inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Gmina Bliżyn prowadzi współpracę z gminami partnerskimi w Europie:

- Wijelka na Białorusi
- Grad w Słowenii
- Iliny na Węgrzech
- Secianky na Słowacji.

W gminie działa Koło Gospodyń Wiejskich w Sorbinie, które skupia kobiety kultywujące zwyczaje kulinarnie i obrzędowość związaną ze świętami kościelnymi. Zespoły muzyczne: Zespół Ludowy "Sobótka", Zespół Ludowy "Kuźniczanki" oraz Zespół Pieśni i Tańca "Sorbin" mają w repertuarze piosenki związane z regionem świętokrzyskim, kolędy i pastorałki oraz pieśni patriotyczne.

W gminie żywe są tradycje rzemieślnicze i rękodzielnicze. Ośrodkiem garncarstwa jest Rędocin, w Nowym Odrowążku kultywowane jest tkactwo. Wiele osób zajmuje się rękodzielstwem: rzeźbą w drewnie i glinie (Władysław Berus), tkactwem (Leokadia Okła, Krystyna Kościelniak), garncarstwem (Henryk Rokita, Wiesław Rokita, Jarosław Rodak), haftem i szydełkowaniem (Janina Kołek).

Tradycje regionu prezentowane są w dwóch działających przy szkołach Izbach Regionalnych w Odrowążku i Sorbinie. W Bliżynie funkcjonuje żywe muzeum tkactwa "Domek Tkaczki".

Gmina realizuje projekt "Przystań Bliżyn"; który promuje najcenniejsze walory regionu, działalność kulturalną i tradycje.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

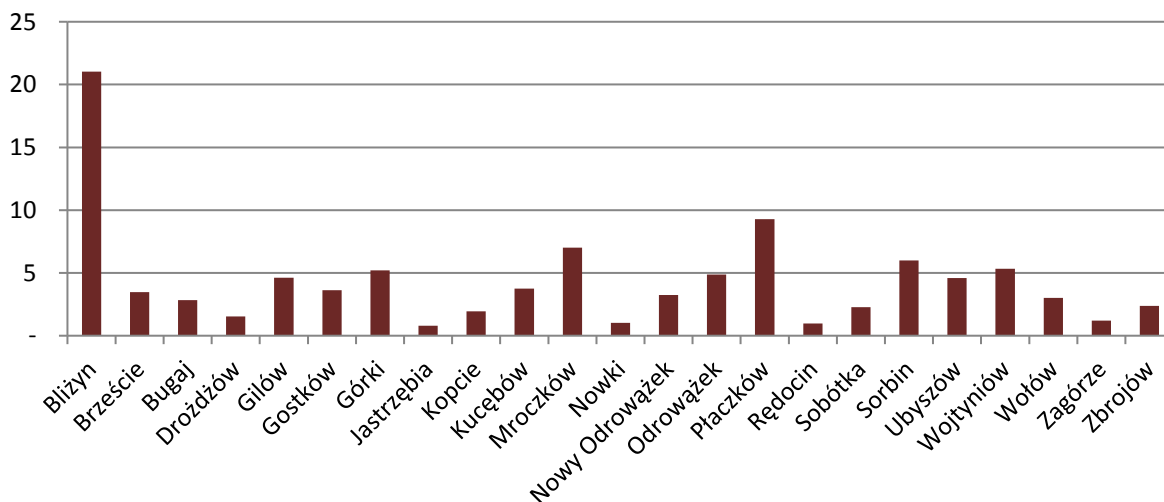
1.2.6. Analiza problemów sfery społecznej

W analizowaniu czynników społecznych, mających wpływ na przyszłość gminy, zwraca się uwagę na problemy:

- demograficzne - zwłaszcza na tendencje mające wpływ na rozwój, czyli wskaźniki ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym,
- bezrobocia
- ubóstwa i innych dysfunkcji społecznych, w tym osób korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej
- warunków życia, w tym warunków mieszkaniowych.

W analizowaniu danych demograficznych i społecznych należy wziąć pod uwagę fakt, że mniej korzystnie będą wypadały wskaźniki dla miejscowości o małej liczbie mieszkańców. Ponieważ działania rewitalizacyjne mają przynieść pozytywne skutki na ogół społeczeństwa w gminie, należy zwrócić uwagę na występowanie w miejscowościach najbardziej zaludnionych podobnych problemów, jak na terenie całej gminy. Dlatego analizując dane należy brać pod uwagę miejscowości: Bliżyn, Płaczków i Mroczków - jako miejscowości gdzie kumulują się problemy gminne.

Wykres 17. Procentowe ujęcie liczby ludności gminy Bliżyn w poszczególnych sołectwach w stosunku do liczby mieszkańców gminy ogółem (Urząd Gminy w Bliźnie)

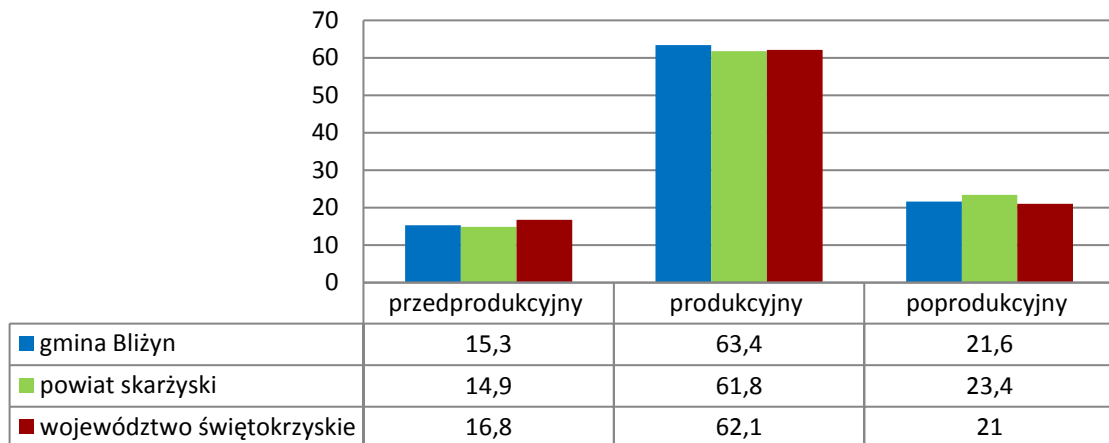
W gminie ogółem i w sołectwach gminy Bliżyn obserwowany jest znaczny spadek liczby mieszkańców. Populacja gminy charakteryzuje się mało korzystną strukturą wiekową, ponieważ wyraźnie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym (gmina Bliżyn ma lepsze wskaźniki niż powiat, a gorsze niż województwo).

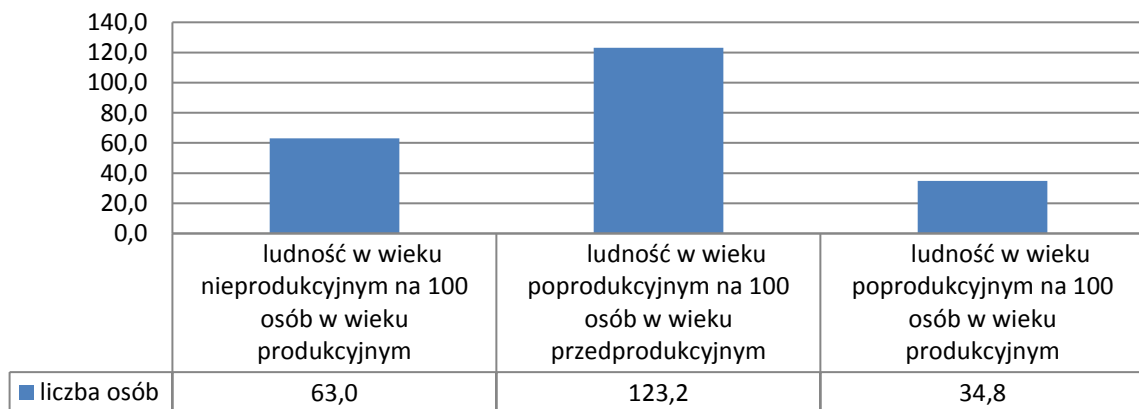
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 18. Porównanie procentowe osób według ekonomicznych grup wiekowych gminy Bliżyn, powiatu skarżyskiego oraz województwa świętokrzyskiego w roku 2015 (GUS, 2015)

Wykres 19. Wybrane wskaźniki demograficzne według ekonomicznych grup wieku dla gminy Bliżyn (GUS, 2015)

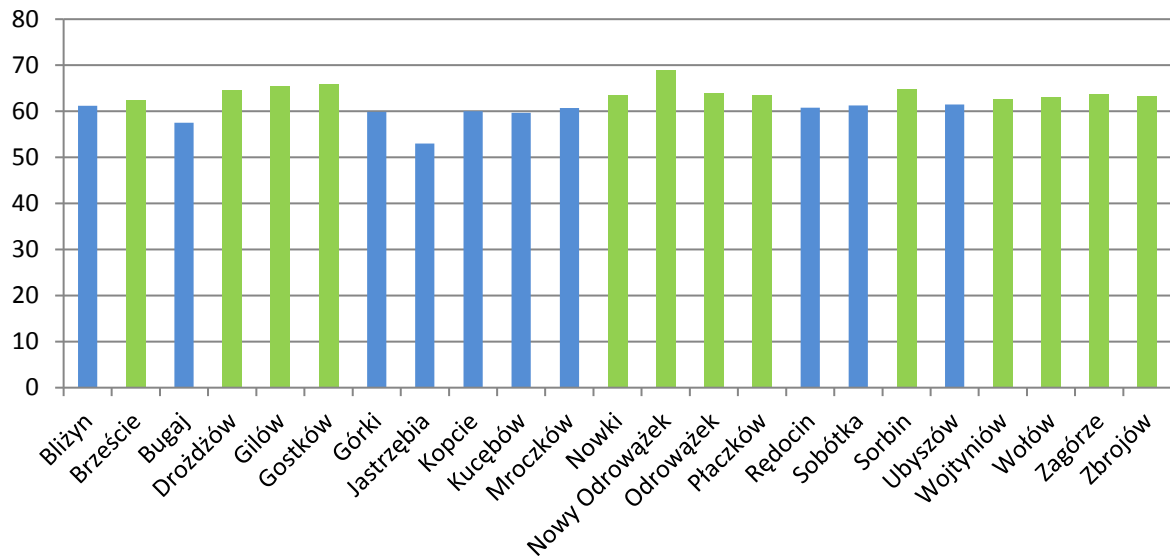

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 20. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - poniżej średniej dla gminy

Wskaźnik - średnia dla terenów gminy - wynosi 62 osoby w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców w odniesieniu do liczby mieszkańców sołectwa. W liczbie ludności w wieku produkcyjnym najkorzystniejsze wskaźniki przyjmują miejscowości Nowy Odrowążek, Gostków i Gilów, a w dalszej kolejności Drożdżów, Odrowążek i Zagórze. Najmniej korzystne wskaźniki przyjmują miejscowości: Jastrzębia, Bugaj, Górki. Wśród miejscowości poniżej średniej znajduje się także miejscowość gminna Bliżyn.

Dla przeanalizowania kondycji społeczeństwa ważne jest uwzględnienie osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) w stosunku do liczby ludności. W badaniach demograficznych za społeczeństwa stare uważa się społeczeństwa, w których odsetek osób powyżej 65 roku życia przekracza 8%. W gminie zauważalna jest tendencja „starzenia się” społeczeństwa ponieważ odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi tu 21,6% i wg danych statystycznych zdecydowanie wzrasta.

Obserwowane problemy demograficzne mają znaczący wpływ na rozwój gospodarczy gminy, trwale i radykalnie obniżając jej potencjał. Niekorzystne zmiany w strukturze ludności mogą przyczyniać się do pogłębiania problemów ekonomiczno-społecznych. Zmiany demograficzne dynamicznie wpływają na popyt na poszczególne usługi i zasoby siły roboczej. W efekcie następuje osłabienie działalności gospodarczej, co powoduje obniżenie dochodów samorządu i mieszkańców.

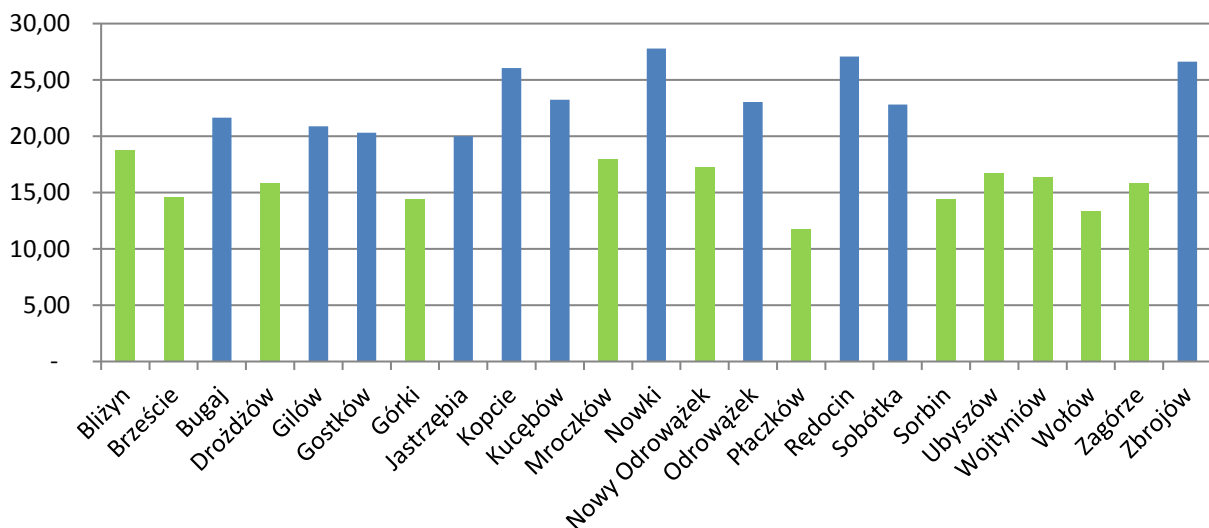

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Bliżyn na koniec 2015 roku wynosiła 930 osób. Należy zaznaczyć, że powiat skarżyski jest powiatem o najwyższej stopie bezrobocia (22,3%) w województwie i jako jedyny ma wskaźnik powyżej 20%.

Wykres 21. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w odniesieniu do poszczególnych sołectw (Urząd Gminy w Bliźnie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - powyżej średniej dla gminy

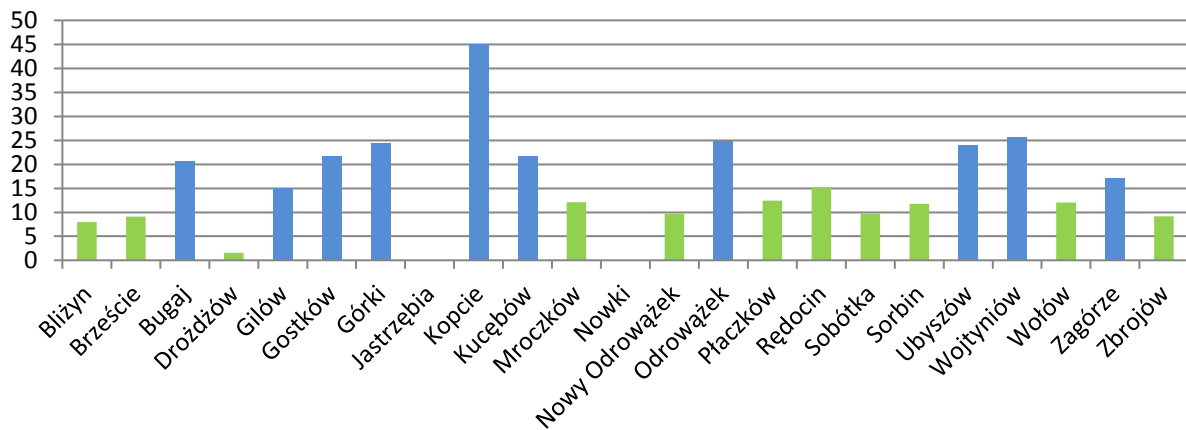
Sytuacja na lokalnym rynku pracy nie jest korzystna, duża liczba osób bezrobotnych korzysta ze świadczeń GOPS w Bliźnie. Głównymi kryteriami korzystania z pomocy społecznej instytucjonalnej branymi pod uwagę - w niniejszej analizie - są: ubóstwo i bezrobocie.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

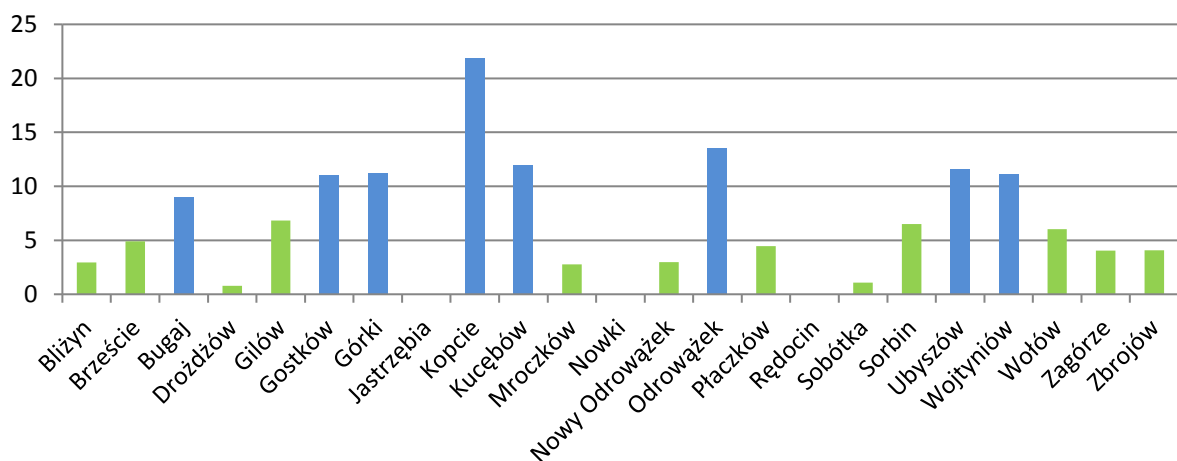
Wykres 22. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie na 100 mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - powyżej średniej dla gminy

Średnia dla gminy wynosi 15,2 osób na 100 mieszkańców. Najmniej korzystne wskaźniki (powyżej 24 osób na 100 mieszkańców) wykazują miejscowości Kopcie, Odrowążek, Wojtyniów, Górki i Ubyszów. W sołectwach Jastrzębia i Nowki żaden z mieszkańców nie otrzymał w analizowanym okresie świadczenia z GOPS w Bliżynie.

Wykres 23. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - powyżej średniej dla gminy

Średnia dla gminy wynosi 6,4 osoby korzystającej z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw. Najmniej korzystne wskaźniki

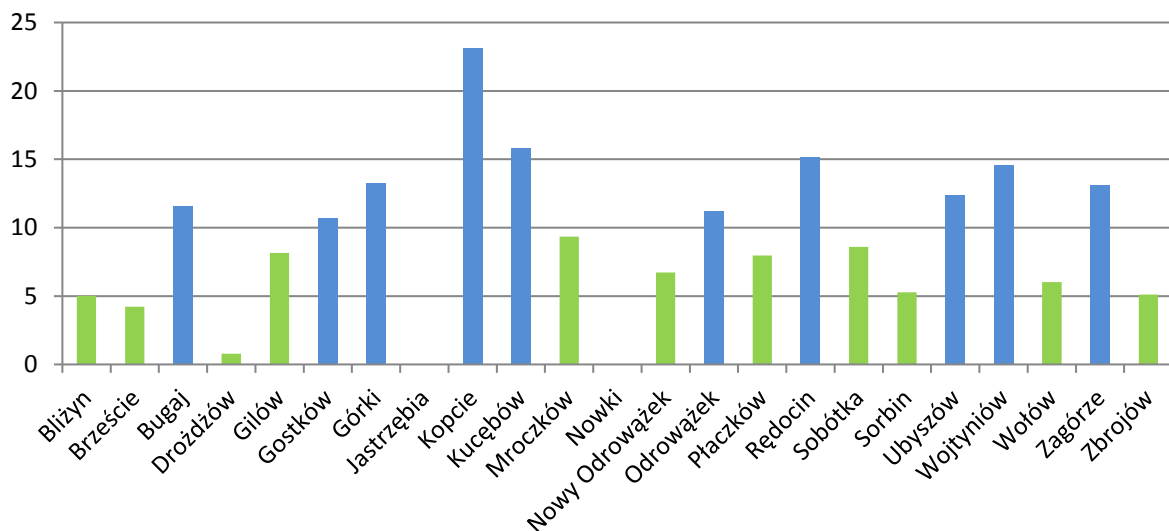

Unia Europejska
Fundusz Spójności

osiągają sołectwa: Kopcie (21 osób na 100), Kucębów, Ubyszów, Górki, Wojtyniów, Odrowążek i Gostków (powyżej 11 osób na 100).

Wykres 24. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - powyżej średniej dla gminy

Średnia dla gminy wynosi 9 osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw. Najmniej korzystne wskaźniki osiągają miejscowości: Kopcie, Kucębów, Rędocin i Ubyszów.

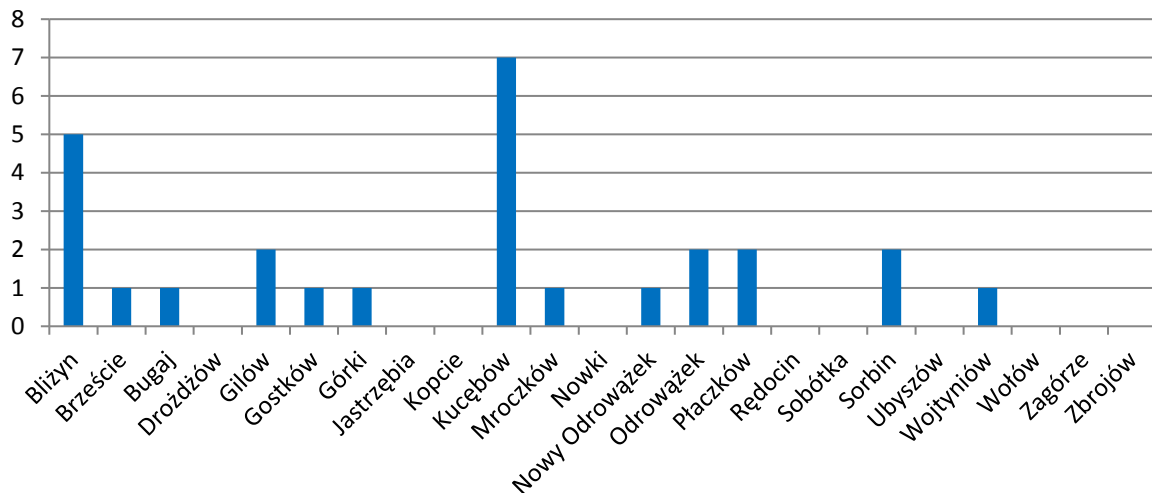
Osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym mogą być osoby i rodziny, w których środowiskach domowych występują zjawiska patologiczne, w tym przemoc. W Bliżynie działa pomoc instytucjonalna dla osób z problemami społecznymi. W roku 2015 świadczenia z tytułu przemocy z GOPS w Bliżynie otrzymywała tylko 1 rodzina.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 25. Liczba wydanych na terenie gminy Bliżyn Niebieskich Kart z powodu wystąpienia w rodzinie przemocy (GOPS w Bliżynie)

W gminie Bliżyn w roku 2015 prowadzono łącznie 27 procedur "Niebieskiej Karty" dla rodzin. Najwięcej procedur prowadzonych było w miejscowościach Kucebów (gdzie zamieszkuje ok. 3 % ludności gminy) i Bliżynie (gdzie zamieszkuje ponad 20% mieszkańców gminy). Przemoc w rodzinie ma często związek z nadużywaniem alkoholu. Liczba osób pobierających świadczenie z GOPS w Bliżynie w roku 2015 z powodu alkoholizmu wynosiła 25 (wzrost z 15 osób w roku 2010).

Na jakość życia mają wpływ warunki mieszkaniowe w gminie. Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców w 2014 r. (GUS, 2014) w gminie Bliżyn wynosił 335,6. Inne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa wynosiły:

- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania - 72 m²
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę - 24,2 m²
- przeciętna liczba izb w mieszkaniu - 3,87
- przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie - 2,98
- przeciętną liczbą osób na 1 izbę - 0,77.

Ważnym wyznacznikiem w sferze społecznej jest dostępność infrastruktury: instytucji sfery administracyjnej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej oraz opieki zdrowotnej i bezpieczeństwa mieszkańców. Z racji pełnienia funkcji wiodących w gminie miejscowość Bliżyn będzie najlepiej wyposażonym - pod tym względem - obszarem gminy. Lepiej zaopatrzone w infrastrukturę społeczną są też miejscowości wiejskie z większą liczbą mieszkańców: Mroczków, Odrowążek, Sorbin. Należy również zauważyć, że ze względu na bardzo charakterystyczne zagospodarowanie przestrzeni gminy i koncentrację miejscowości wzdłuż drogi krajowej 42 - mieszkańcy sołectw przy niej zlokalizowanych

Unia Europejska
Fundusz Spójności

mają większą dostępność do infrastruktury społecznej, nawet jeśli ich miejscowość jest gorzej wyposażona.

Na terenie gminy dzieci i młodzież mają możliwość kształcenia na poziomie przedszkolnym, podstawowym, gimnazjalnym. Wyznacznikiem korzystania z infrastruktury społecznej jest współczynnik skolaryzacji rozumiany jako relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynniki skolaryzacji netto na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2015) wynosił: dla szkolnictwa podstawowego - 71,54%, dla gimnazjów - 78,13%.

W Skarżysku-Kamiennej - najbliższym mieście powiatowym - działają ponadpodstawowe placówki zarządzane przez władze powiatowe: 2 licea ogólnokształcące, Zespół Szkół Technicznych, Zespół Szkół Ekonomicznych, Zespół Szkół Samochodowo-Uslugowych, Zespół Szkół Transportowo-Mechatronicznych, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Zespół Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych, Zespół Placówek Edukacyjno-Wychowawczych oraz szereg placówek niepublicznych stopnia ponadpodstawowego i policealnego, prowadzonych przez rozmaite podmioty (m.in.: Centrum Nauki i Biznesu Żak, Centrum Kształcenia AWANS Szkoły dla Młodzieży i Dorosłych, Zakład Doskonalenia Zawodowego, Centrum Kształcenia Pracowników Służb Społecznych).

Młode, wykształcone, osoby często wybierają pracę poza gminą. Mieszkańcy przerywający naukę na poziomie średnim lub nie posiadający kwalifikacji nie zawsze są atrakcyjnymi pracownikami dla firm. Ponadto w społeczeństwie gminy zaznacza się brak aktywności do zdobywania nowych umiejętności: doksztalcania, zmiany kwalifikacji, itp.

Wskaźnikiem aktywności uczestniczenia w życiu kulturalnym jest korzystanie z usług bibliotecznych przez mieszkańców. W roku 2015 (GUS, 2014) z księgozbiorów (ogółem 32 985 woluminów) w dwóch placówkach bibliotecznych korzystało 977 czytelników (co stanowi niespełna 12 % mieszkańców gminy). Wypożyczenie księgozbioru na zewnątrz dotyczyły łącznie 14 344 woluminów.

Wskaźniki korzystania z bibliotek na terenie gminy Bliżyn wynoszą (GUS, 2015):

- liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną - 4 147 osób
- księgozbiór bibliotek na 1000 ludności - 3 997 woluminów
- czytelnicy bibliotek na 1000 ludności - 117 osób
- wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika - 14,7 woluminów.

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w ich otoczeniu. Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. Wskaźnik ten można interpretować jako współczynnik aktywności społeczeństwa obywatelskiego – im większa liczba jednostek tego rodzaju tym bardziej aktywna jest lokalna społeczność. W miejscowości gminnej - Bliżyn - działa 8 jednostek tzw. "trzeciego" sektora.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W większości sołectw gminy nie działają żadne stowarzyszenia i fundacje - jednocześnie uznaje się je za obszary kryzysowe w tym kryterium.

1.2.7. Podsumowanie problemów sfery społecznej

Celem nadrzędnym programu zorientowanego na społeczność jest poprawa warunków życia mieszkańców gminy oraz umacnianie lokalnej gospodarności. Potencjał ludzki jest kluczowym czynnikiem rozwoju gminy, dlatego młodzi, dobrze wykształceni mieszkańcy, którzy pozostają w społeczności lokalnej, są postrzegani jako gwarant utrzymania bieżącego popytu na usługi i stabilnej przyszłości gminy, a przewaga w strukturze demograficznej osób starszych prognozuje trwałe obniżenie potencjału rozwoju.

Tabela 10. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery społecznej w gminie Bliżyn

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny

Sołectwo	Wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby osób bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy GOPS			Wskaźnik liczby wydanych Niebieskich Kart	Wskaźnik dostępności instytucji społecznych*
			ogółem	ubóstwo	bezrobocie		
Bliżyn							
Brzeście							
Bugaj							
Drożdżów							
Gilów							
Gostków							
Górki							
Jastrzębia							
Kopcie							
Kucębów							
Mroczków							
Nowki							
Nowy Odrowążek							
Odrowążek							
Płaczków							
Rędocin							
Sobótka							
Sorbin							
Ubyszów							
Wojtyniów							
Wołów							
Zagórze							
Zbrojów							

* wskaźnik niekorzystny - poniżej trzech instytucji, obiektów infrastruktury społecznej

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W ramach podsumowania diagnozy wyznaczono kilka głównych zagrożeń, które są przyczyną niekorzystnej sytuacji społecznej w gminie Bliżyn.

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 11. Główne zagrożenia i problemy sfery społecznej oraz możliwości interwencji na terenie gminy Bliżyn

Główne zagrożenia i problemy	Wyszczególnienie	Opis
depopulacja	Opis problemu	Stale zmniejszająca się liczba ludności na terenie gminy w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji. W gminie osoby w wieku do 18 roku życia stanowią zaledwie ok. 15 % mieszkańców. Dla obszaru są bardzo niekorzystne prognozy demograficzne. Problem dotyczy wszystkich sołectw w gminie, jedynie sołectwo Zagórze odnotowało wzrost liczby mieszkańców.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • umożliwienie i zachęcenie młodych ludzi do osiedlania się na terenie gminy poprzez: interwencje w sferze społecznej (ułatwienie dostępności i szerokiej oferty instytucji społecznych), rozwój terenów mieszkalnych wraz z infrastrukturą techniczną, działania w celu poprawy na lokalnym rynku pracy, promowanie terenu gminy jako obszaru podmiejskiego Skarżyska-Kamiennej korzystniejszego do zamieszkania, itp. • podejmowanie działań w stosunku do osób młodych (w tym: uczniów, młodych rodzin) w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – wspierania podniesienia poziomu nauczania poprzez: poprawę poziomu nauczania języków obcych, dostęp do nowoczesnych technologii (pracownie komputerowe, Internet), dostęp do obiektów i inicjatyw z zakresu kultury, sportu i rekreacji – zapewnienie atrakcyjnych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży w kołach zainteresowań oraz organizacja innych zajęć, konkursów, akcji, itp. – zwiększenie dostępu do opieki nad dzieckiem małym - wpieranie powstawania placówek przedszkolnych w miarę potrzeb – wpieranie powstawania placówek rodzinnej pieczy zastępczej , które zapewniają dziecku całodobową opiekę oraz wychowanie w formie zindywidualizowanej – wspieranie młodych osób, które ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa poprzez umożliwienie ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki (dostęp do materiałów dydaktycznych, pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty) • wspieranie działalności instytucji kulturalnych, sportowych oraz kół zainteresowań, klubów itp.

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

		<ul style="list-style-type: none"> wzmocnienie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych
bezrobocie	Opis problemu	<p>Bezrobocie jest zjawiskiem interdyscyplinarnym i dotyczy zarówno płaszczyzny gospodarczej, jak i społecznej. Sytuacja na lokalnym rynku pracy nie jest korzystna - stopa bezrobocia wynosi ponad 16,9%. Duża liczba osób bezrobotnych korzysta ze świadczeń GOPS w Bliżynie - jest to pomoc doraźna, niezbędna, ale nie eliminująca problemów. Osoby bezrobotne charakteryzują się: niską samooceną, niskimi kwalifikacjami, brakiem specjalizacji, niską aktywnością na rynku pracy, ze względu na niechęć do podjęcia jakiegokolwiek pracy. Stopień upowszechnienia kształcenia ustawicznego w regionie jest znacznie zróżnicowany w zależności od aktualnie posiadanego poziomu wykształcenia beneficjenta (osoby posiadające wykształcenie wyższe są znacznie częściej zainteresowane kształceniem ustawicznym, niż osoby o niskich kwalifikacji i relatywnie gorszej pozycji na rynku pracy). Zjawisko długotrwałego bezrobocia jest nierozdzielnie związane z niskim poziomem życia mieszkańców, a kolejne pokolenia w rodzinach dotknięte są często tymi samymi problemami.</p>
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy, szczególnie w odniesieniu do grup społecznych, które doświadczają największych trudności związanych z integracją z rynkiem pracy (tj. osób długotrwanie bezrobotnych, młodzieży do 30 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, osób po 50 roku życia) poprzez: bezpośrednie dopasowanie realizowanego wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób bezrobotnych, właściwe zdiagnozowanie oraz kompleksowe podejście, uwzględniające specyfikę lokalnego rynku pracy wspieranie podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa w podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie znaczenia kształcenia ustawicznego wsparcie w powstawaniu spółdzielni socjalnych jako ważnego instrumentu ekonomii społecznej
ubóstwo	Opis problemu	<p>Zjawisko ubóstwa implikowane jest bezrobociem, niskim poziomem edukacji, niskim poziomem życia. Wiele lat życia w trudnych warunkach, stagnacja i brak chęci do zmiany, powoduje, że pogarsza się sytuacja mieszkańców dotkniętych ubóstwem. Rodziny, które borykają się z problemem krótko często nie chcą korzystać ze wsparcia oferowanego przez opiekę społeczną, a jeśli już się na to zdecydują, starają się szybko wyjść z kryzysu. Dane dotyczące liczby osób korzystających ze wsparcia społecznego obrazują sytuację rodzin, gdzie od pokoleń występuje problem biedy, uzależnień, niepełnosprawności czy też bezrobocia. W gminie nie zarysowują się wyraźnie tzw. "enklawy biedy" - jest to zjawisko rozproszone.</p>

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności usług pomocy społecznej zgodnie z potrzebami danej rodziny, np. pomoc w znalezieniu pracy, stypendium socjalne itp. • wzmocnienie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych
starzenie się społeczeństwa	Opis problemu	W gminie występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa - w chwili obecnej wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym wynosi ponad 21 % i jest to tendencja wzrostowa. Ze świadczeń GOPS w Bliźnie korzysta 156 osób z powodu długotrwałej choroby i 141 z powodu niepełnosprawności - w zdecydowanej większości są to osoby starsze. W gminie brakuje miejsc i form aktywizacji osób starszych, dostępu opieki medycznej, usług opiekuńczych, itp. Ponadto występuje problem z dojazdem do miejsc świadczenia wszelkich usług skierowanych do osób starszych.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie działań w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia seniorów oraz zapewnienie im dostępu do usług zdrowotnych, diagnostycznych i rehabilitacji • rozwijanie usług opiekuńczych dla seniorów w ich środowisku zamieszkania • rozwijanie współpracy z samorządami na rzecz aktywizacji zawodowej starszych i niepełnosprawnych mieszkańców • likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych • wzmocnienie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych
występowanie zjawisk patologicznych w środowiskach domowych	Opis problemu	Do grupy zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na występujące zjawiska patologiczne należą środowiska, gdzie notuje się wysokie wskaźniki uzależnień (od alkoholu, substancji psychoaktywnych itp.) i innych zachowań patologicznych (np. bezradności, przemocy domowej). Zjawiska te mogą być zarówno przyczyną, jak i skutkiem innych negatywnych sytuacji bądź zachowań widocznych w społeczeństwie. Wśród beneficjentów GOPS w Bliźnie jest 58 rodzin pobierających świadczenia z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i 25 rodzin alkoholizmu ich członka. Pomoc instytucjonalna dla osób i rodzin z problemami jest na terenie gminy zagwarantowana.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności usług pomocy społecznej (w tym w szczególności usług terapeutycznych dla rodzin dysfunkcyjnych) • prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przemocy w rodzinie • wzmocnienie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.3. Sfera gospodarcza

1.3.1. Struktura gospodarki

Ogółem w gminie zarejestrowane są 562 podmioty gospodarcze w rejestrze REGON (stan na 31.12.2015 r.), w tym: 552 to podmioty tworzące sektor prywatny (ponad 98%). W sektorze prywatnym przeważają - w 88,5% - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rejestr REGON ogółem						
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	526	490	520	558	546	562
Sektor publiczny	14	13	12	11	10	10
Sektor prywatny	512	477	5,8	547	536	552
Sektor prywatny						
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	461	427	455	492	479	489
Spółki handlowe	8	7	7	8	6	7
Spółdzielnie	2	2	2	3	3	3
Fundacje	-	-	-	-	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	13	13	14	14	15	18

Tabela 13. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w gminie Bliżyn wg sekcji PKD w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Sektor gospodarki:	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10	9	11	13	15	12
Górnictwo i wydobywanie	-	-	-	1	1	-
Przetwórstwo przemysłowe	63	57	64	65	67	65
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	-	-	-	-	1	-
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami, odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	5	8	41	40	50
Budownictwo	93	88	87	95	84	91

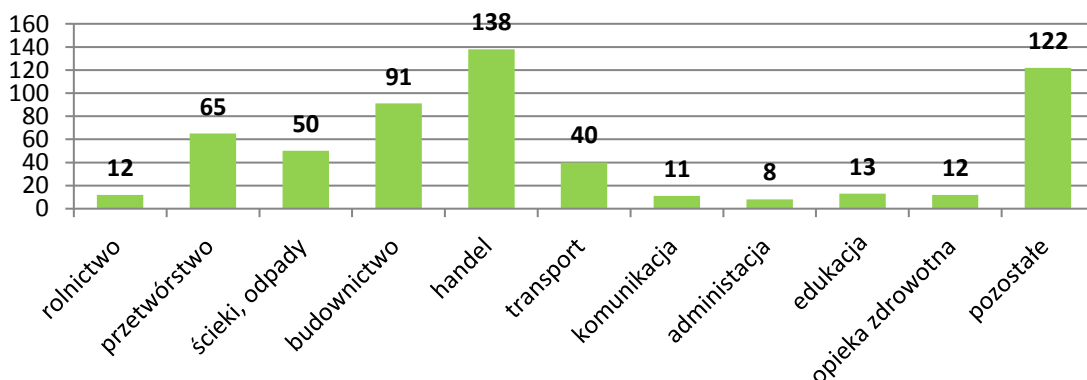
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	193	168	169	156	139	138
Transport i gospodarka magazynowa	33	32	36	35	36	40
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12	14	14	16	14	14
Informacja i komunikacja	6	9	13	14	14	11
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19	19	21	21	17	18
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	4	4	4	5	4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19	16	18	20	23	23
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	8	8	7	13	17
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	8	8	8	8	8	8
Edukacja	13	13	14	12	11	13
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11	12	14	14	14	12
Działalność związana z kulturą, rozrywką, rekreacją	4	2	2	3	4	4
Pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	27	26	29	33	40	41

Na terenie gminy Bliżyn najwięcej podmiotów działa w obszarze handlu hurtowego i detalicznego - 24,5 % ogółu zarejestrowanych podmiotów - oraz budownictwa (16,2 %). Kolejne sektory to: przetwórstwo przemysłowe (11,6 % ogółu), dostawa wody, gospodarowanie ściekami, odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (8,9%).

Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarczych według rodzaju działalności na terenie gminy Bliżyn w roku 2015 (GUS, 2015)

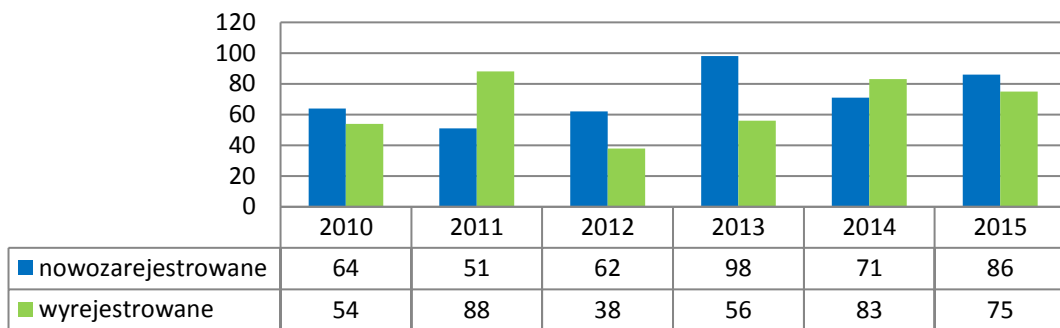

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 27. Nowozarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

1.3.2. Przemysł, produkcja i handel

W gminie Bliżyn wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą przeważają małe podmioty (np. jednoosobowe lub rodzinne) zajmujące się głównie handlem i usługami. Są to najczęściej sklepy i hurtownie (spożywcze, materiałów budowlanych itp.), a także drobne zakłady produkcyjno-usługowe, jak warsztaty samochodowe, usługi remontowo-budowlane, itp. 97% podmiotów zarejestrowanych w gminie zatrudnia do 9 osób. W pozostałych podmiotach liczba zatrudnionych nie przekracza 50 osób.

Średnich przedsiębiorstw, zakładów przemysłowych, jest niewiele. Na terenie gminy nie ma dużego przemysłu - głównie ze względu na jej rolniczy i leśny charakter. Najwięcej firm produkcyjnych zlokalizowanych jest na terenie Bliżyna (przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją wyrobów stolarskich, ciesielskich, z korka i słomy) i Mroczkowa (firmy zajmujące się produkcją barwników, pigmentów, farb i lakierów).

Tabela 14. Najwięksi prywatni pracodawcy działający na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj prowadzonej działalności
ZPUH „NOFAR” Józef Nowak	Mroczków 4 Bliżyn	Produkcja barwników i pigmentów
PRH Stanisław Mączka i Syn	ul. Staszica 16 Bliżyn	Obróbka mechaniczna elementów metalowych (części do samochodów)
Zakład Stolarski Katarzyna Rut	ul. Zafabryczna 32 Bliżyn	Produkcja gotowych parkietów podłogowych
PPUH AKG Sp. z o.o.	ul. Piłsudskiego 105 26-220 Stąporków (firma prowadzi działalność na terenie gminy Bliżyn, w miejscowości Górki)	Produkcja wyposażenia karetek pogotowia (łóżka metalowe), mieszalników do tynku, części samochodowych; lakiernia samochodowa
Zakład Obróbki Kamienia – Kopalnia SOSNOWICA	Kopcie 1 Bliżyn	Kamieniarstwo artystyczne, nagrobkowe, budowlane i inne formy użytkowe.
Zakład Elektryczny ZELKO Jarosław Kowalczyk	ul. Staszica Bliżyn	Wykonywanie instalacji elektrycznych

Unia Europejska
Fundusz Spójności

WD Consulting i Usługi Wioletta Dziwok	Mroczków 4a Bliżyn	Obiekty noclegowe, turystyczne i miejsca krótkiego zakwaterowania, jazda konna
Przerób i konserwacja drewna. Usługi transportowe samochodem ciężarowym –	Odrawążek 108A Bliżyn	Przerób drewna. Transport samochodowy
Produkcyjno-Usługowy Zakład Stolarski	ul. Kościuszki 136 Bliżyn	Produkcja wyrobów stolarskich, ciesielskich, z korka, słomy.
Fischer Automotive One Sp. z o.o. Wioletta Dziwok	Mroczków 4a Bliżyn	Hurtownia części samochodowych, farb i lakierów, galanterii budowlanej

Pracodawcą na terenie gminy jest również administracja publiczna: Urząd Gminy i jego jednostki organizacyjne oraz placówki oświatowe.

Kondycja lokalnych podmiotów gospodarczych nie jest silna, ze względu na fakt, że w większości przedsiębiorstwa są małymi podmiotami, nie zatrudniającymi większej liczby osób, nie posiadający wielkiego kapitału, nie posiadające zdolności inwestowania i rozszerzania działalności.

Na terenie sołectwa Bliżyn znajdują się tereny z przeznaczeniem na rozwój funkcji przemysłowo-usługowych:

- teren po byłej fabryce "Polifarb" w centrum miejscowości
- teren po składzie drewna przy linii kolejowej.

Są to tereny, w których niegdyś rozwijała się większa działalność przemysłowa, obecnie niezagospodarowane lub nie w pełni zagospodarowane.

Inne tereny przemysłowe wyznaczone w "Studium uwarunkowań i kierunków...":

- w sołectwie Płaczków, miejscowość Sołtyków
- w sołectwie Mroczków
- w sołectwie Wojtyniów
- w sołectwie Kopcie.

W zakresie rozwoju gospodarczego dopuszcza się lokalizację obiektów hodowlanych i przetwórstwa rolno-spożywczego na zapleczach zabudowy wielofunkcyjnej, jako obiektów związanych z prowadzoną na terenie gminy gospodarką rolno-hodowlaną. Usługi rzemieślnicze, nieuciążliwe dla środowiska, mogą być lokalizowane w ramach terenów istniejącej i projektowanej zabudowy wielofunkcyjnej.

1.3.3. Rolnictwo i leśnictwo

Na terenie gminy Bliżyn użytki rolne ogółem zajmują powierzchnię 3 724 ha (czyli 26,4 % powierzchni). Rolnictwo jest na bardzo niskim poziomie (jest mało dochodowe). Mimo tego jest głównym działem gospodarki i stanowi podstawowe źródło utrzymania miejscowej ludności. Produkcja roślinna w gminie nastawiona jest głównie na zapotrzebowanie własnych gospodarstw.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

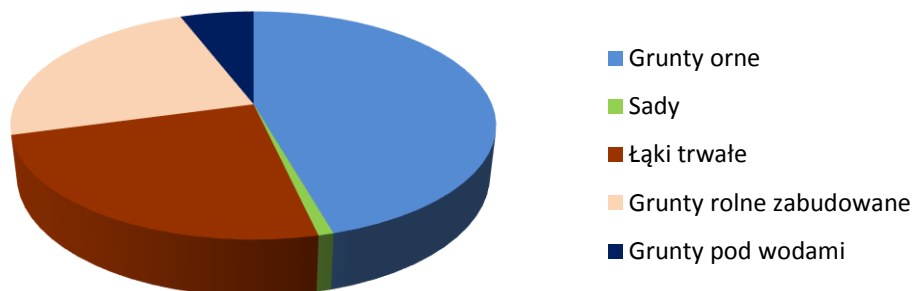

Tabela 15. Powierzchnia użytków rolnych w gminie w 2015 r. (GUS, 2015)

Użytkowanie gruntów rolnych		Powierzchnia w ha
Użytki rolne ogółem		3 728
W tym:	Grunty orne	1 699
	Sady	32
	Łąki trwałe	906
	Pastwiska trwałe	873
	Grunty rolne zabudowane	209
	Grunty pod rowami	9

Ogólna liczba gospodarstw na terenie gminy wynosi 1 270 szt. Najliczniejszą grupę obszarową tworzą gospodarstwa o powierzchni do 1 ha, stanowią 69,8% ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5ha stanowią 28,2%, a powyżej 10 ha stanowią tylko 0,3% ogółu gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 1,85 ha.

Tabela 16. Powierzchnia użytków rolnych w gminie w 2015 r. (GUS, 2015)

Na obszarze gminy przeważa tradycyjny wielokierunkowy system produkcji rolniczej, z uprawą zbóż i chowem bydła mlecznego jako podstawą. Największą powierzchnię upraw zbożowych w gminie zajmują: żyto, pszenica, pszenżyto, jęczmień, owies, mieszanki zbożowe. W następnej kolejności są ziemniaki i uprawy warzyw gruntowych. W produkcji zwierzęcej kierunkiem wiodącym w skali gminy jest chów bydła mlecznego oraz drobiu i jako uzupełnienie - chów owiec.

Lasy na terenie gminy zajmują powierzchnię 10 217,96 ha zajmują 71% powierzchni gminy (GUS, 2015). Gospodarka leśna nie jest bardzo znacząca w gospodarce gminy, polega m.in. na wykonywaniu trzebieży wczesnej i późnej oraz wycinki sanitarnej. Drewno pozyskuje się z lasów prywatnych, są to ilości ok. 800-1 000 m³ grubizny.

1.3.4. Turystyka

Turystyka w gminie może rozwijać się w oparciu o tereny leśne i obszary przyrzeczne. Wartościowym elementem krajobrazu jest zbiornik wodny w Bliżynie na rzece Kamiennej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zalew o powierzchni 10,34 ha, z miejscem wykorzystywanym do kąpiei, pomostami, plażą, brodzikiem dla dzieci oraz zagospodarowanym terenem wokół służy rekreacji.

Bazę noclegową, hotelową i rekreacyjną na terenie gminy zapewniają:

- Ośrodek "Jesienne Liście" w Bliżynie
- Ośrodek Szkoleniowo-Jeździecki w Mroczkowie
- 5 gospodarstw agroturystycznych zlokalizowanych w: Brześciu, Sobótce, Wołowie, Wojtyniowie
- „Stajnia Jagiełka” w Brześciu (ośrodek jazdy konnej, zajęcia hipoterapeutyczne)
- „Stajnia pod dębami” w Bliżynie
- „Lucky 5 Ranch” w Mroczkowie.

1.3.5 Analiza problemów sfery gospodarczej

Problemem o charakterze gospodarczym na terenie gminy Bliżyn jest przede wszystkim niski stopień przedsiębiorczości oraz słabe zainteresowanie inwestowaniem na jej obszarze inwestorów strategicznych.

Tabela 17. Wskaźniki dla podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Bliżyn w roku 2015 (GUS, 2015)

Wyszczególnianie	Wskaźnik
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	678
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	103
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	90
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	68
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	107,4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	59
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,3
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2,29
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	164
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w %	13,3 %

Brak pracy w gminie, a co za tym idzie - wysoka stopa bezrobocia - jest jednym z najpoważniejszych problemów społeczno-ekonomicznych gminy. Poziom bezrobocia - w wysokości 16,9% osób w wieku produkcyjnym - odzwierciedla m.in. niski poziom wykształcenia mieszkańców, obniża ich aktywność, wpływa na pogorszenie sytuacji materialnej i zwiększa korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej, wpływa na poziom i jakość sfery gospodarczej w gminie.

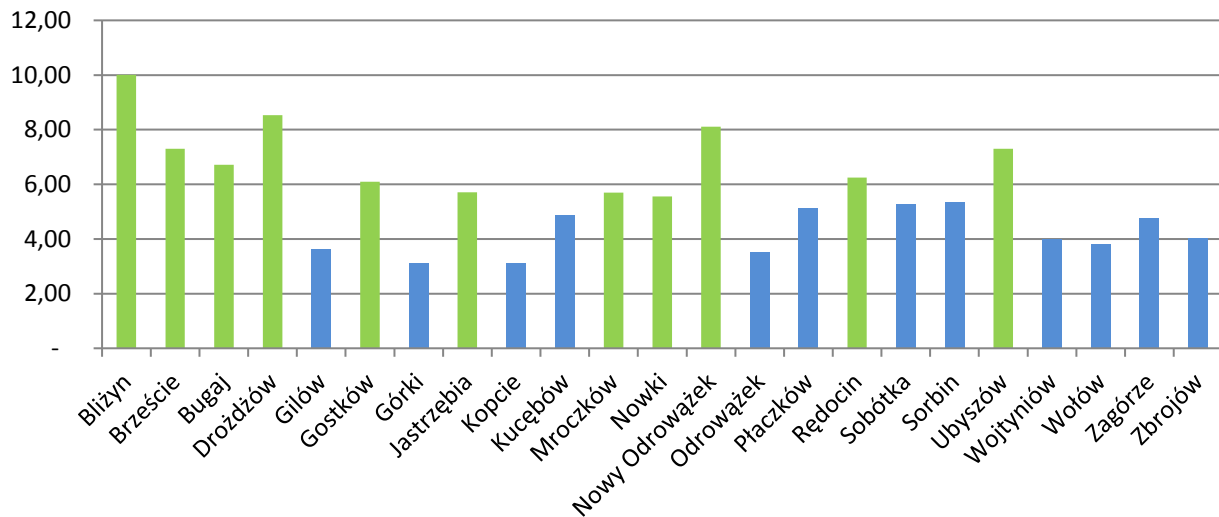

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 28. Liczba podmiotów gospodarczych w sołectwach gminy Blizyn w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (opracowanie własne)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - poniżej średniej gminy

Średnia liczby podmiotów gospodarczych dla gminy jest bardzo niska wynosi 5,5 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjny. Najwyższą koncentracją aktywności gospodarczej według powyższych wskaźników charakteryzuje się Bliżyn (wskaźnik wynosi 10,1 - jest to miejscowość gminna, o funkcjach centrotwórczych, o największej liczbie mieszkańców). Wysokie wskaźniki notują także miejscowości: Drożdżów i Nowy Odrowążek.

1.3.6. Podsumowanie problemów sfery gospodarczej

Gmina Bliżyn jest zaliczana do gmin o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, co jest związane z charakterystycznymi cechami tego obszaru, zwłaszcza monofunkcją gospodarczą - rolnictwem, które jednocześnie nie spełnia wiodącej roli i siły napędowej ekonomii gminy.

W aspekcie gospodarczym teren całej gminy należy uznać za obszar zdegradowany, dlatego że działania powinny objąć wszystkich mieszkańców w wieku produkcyjnym - realizacja działań w jednym rejonie nie zagwarantuje właściwego efektu długofalowego wpływającego na poprawę sytuacji w gminie.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 18. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery gospodarczej w gminie Bliżyn

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny

Sołectwo	Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych	Wskaźnik niskiego wykorzystania terenów produkcyjno-usługowych
Bliżyn		
Brzeście		
Bugaj		
Drożdżów		
Gilów		
Gostków		
Górki		
Jastrzębia		
Kopcie		
Kucębów		
Mroczków		
Nowki		
Nowy Odrowążek		
Odrowążek		
Płaczków		
Rędocin		
Sobótka		
Sorbin		
Ubyszów		
Wojtyniów		
Wołów		
Zagórze		
Zbrojów		

Głównym czynnikiem napędzającym wzrost gospodarczy gminy będzie nadal kapitał prywatny w strukturze podmiotów rodzimych – głównie mikro i małych przedsiębiorstw. Wzmacnianie ich roli i siły tworzenia rodzimej gospodarki jest rolą władz samorządowych.

W rolnictwie - dynamika jego rozwoju będzie silnie uzależniona od skutecznego pozyskiwania środków strukturalnych Unii Europejskiej oraz rozwoju samych gospodarstw rolnych poprzez m.in.: scalenia gruntów, specjalizację produkcji, wykorzystanie nowoczesnych maszyn i technik rolniczych, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Zauważa się, na terenie gminy Bliżyn, znaczny potencjał do rozwoju turystyki. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego pozwalają na uprawianie turystyki kwalifikowanej – pieszej, wodnej i rowerowej oraz sportów wodnych. Potencjał ten musi zostać wykorzystany, zarówno przez gospodarstwa agroturystyczne jak i większe ośrodki z kompleksową bazą wypoczynkową (noclegową, gastronomiczną, zapleczem rekreacyjnym) w powiązaniu z ofertą całej gminy czy regionu i promowaniu jej wśród potencjalnych turystów.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W ramach podsumowania diagnozy wyznaczono kilka głównych zagrożeń, które są przyczyną niekorzystnej sytuacji gospodarczej w gminie Bliżyn.

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 19. Główne zagrożenia i problemy sfery gospodarczej na terenie gminy Bliżyn

Główne zagrożenia i problemy	Wyszczególnienie	Opis
wysoka stopa bezrobocia	Opis problemu	Bezrobocie jest zjawiskiem interdyscyplinarnym i dotyczy zarówno płaszczyzny gospodarczej, jak i społecznej (opis w tabeli: Główne zagrożenia i problemy sfery społecznej na terenie gminy Bliżyn).
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Skarżysku-Kamiennej w celu aktywizacji osób bezrobotnych stworzenie warunków i wspieranie aktywizacji zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym wsparcie w powstawaniu spółdzielni socjalnych jako ważnego instrumentu ekonomii społecznej
niska aktywność gospodarcza mieszkańców	Opis problemu	Niekorzystne trendy demograficzne, wysokie bezrobocie, niska dochodowość rolnictwa wpływają na aktywność społeczną w kwestii prowadzenia działalności gospodarczej.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie warunków i wspieranie aktywizacji zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprawienie warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez rozwój na terenach przemysłowych infrastruktury technicznej i drogowej ułatwienia procesów inwestycyjnych poprzez przyjazny podmiotom gospodarczym samorząd współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Skarżysku-Kamiennej w celu aktywizacji osób bezrobotnych współpraca z ośrodkami doradztwa rolniczego i agencjami w celu aktywizacji i przeprowadzania szkoleń dla rolników i ich rodzin
niedochodowe rolnictwo	Opis problemu	Rolnictwo stanowi podstawowy sektor lokalnej gospodarki w gminie Bliżyn, jednak dla mieszkańców rolnictwo nie ma znaczenia jako główne źródło dochodu. W gminie powierzchnia użytków rolnych wynosi 3 728 ha.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie scalania gruntów w większe struktury powierzchniowe zapewniające zwiększoną wydajność rolną i zyski wspieranie specjalizacji produkcji rolnej, propagowanie produkcji zdrowej żywności i promocja rolnictwa ekologicznego

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

		<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego • pobudzenie rolników i ich rodzin w zakresie różnicowania działalności rolnej i powiązanej z rolnictwem • współpraca z ośrodkami doradztwa rolniczego i agencjami w celu aktywizacji i przeprowadzania szkoleń oraz wspieranie kampanii informacyjnych skierowanych do rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na zróżnicowanie działalności • rozwój agroturystyki • wsparcie dla gospodarstw rolnych, korzystających z alternatywnych źródeł energii lub je wytwarzających (np. uprawa wierzby energetycznej, wykorzystanie biomasy np. resztek poźniwnych)
niska dynamika rozwoju podmiotów gospodarczych	Opis problemu	Ponad 95 % przedsiębiorstw działających w gminie to mikroprzedsiębiorstwa, o ograniczonych zasobach finansowych, niezdolne do rozszerzenia liczby miejsc pracy, wprowadzania innowacyjności, promocji, itp. Jest to jedna ze słabości lokalnej gospodarki, która tworzą głównie samozatrudnieni oraz osoby fizyczne zatrudniające do 9 osób. Teren gminy cechuje niskie zainteresowanie ze strony dużych inwestorów, w tym inwestorów zagranicznych.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez rozwój na terenach przemysłowych infrastruktury technicznej i drogowej • włączenie przedsiębiorców prywatnych w procesy rewitalizacyjne na terenie gminy • postawienie na rozwój małych i średnich podmiotów, które kształtują innowacyjność gospodarki i najszybciej tworzących nowe miejsca pracy • ułatwiania procesów inwestycyjnych poprzez przyjazny podmiotom gospodarczym samorząd • rozwój instytucjonalnej współpracy międzysektorowej - stworzenie platformy infrastrukturalnej i instytucjonalnej w celu wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości, a zwłaszcza przedsiębiorstw usługowych (w tym usług otoczenia biznesu) • szeroka promocja oferty prowadzenia działalności gospodarczej, możliwości nabycia lub dzierżawy terenów i obiektów pod działalność • wykorzystanie walorów środowiska naturalnego do rozwoju turystyki, agroturystyki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.4. Strefa sfery przestrzenno-funkcjonalna

1.4.1. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Gmina Bliżyn posiada opracowaną "Zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bliżyn województwo świętokrzyskie", którego część tekstowa i część graficzna stanowią załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXXV/229/2010 Rady Gminy Bliżyn z dnia 28 maja 2010 roku.

Podstawowe ustalenia „Studium...” obejmują kierunki zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy w aspekcie: struktury przestrzennej, przeznaczania terenów pod konkretne funkcje, ochrony środowiska, rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, społecznej, kształtowaniu przestrzeni rolniczej.

Część terenu gminy objęta jest Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, z których 12 jest uchwalonych i obowiązujących

Tabela 20. Wykaz Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie)

Nazwa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Nr Uchwały	Data uchwalenia	Powierzchnia planu w ha
Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn na obszarze wsi Ubyszów	XXVI/194/2002	26.06.2002	0,66
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Gilów 1” na obszarze gminy Bliżyn	XVIII/164/04	14.12.2004	18
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Zagórze 1”	V/26/2007	25.04.2007	747
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części sołectwa Płaczków - „Płaczków 1”	X/66/2007	25.10.2007	2,72
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu sołectwa Brzeście	XV/91/2008	29.04.2008	199,74
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Bugaj	XVI/107/2008	26.06.2008	81,15
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenu sołectwa Bliżyn – „Bliżyn 3”	XIX/127/2008	22.10.2008.	399,55
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Bliżyn 1”	XXXV/230/2010	28.05.2010	154,50
Zmiana części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Gilów 1”,	VI/24/2011	31.03.2011	0,226
Zmiana części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu sołectwa Brzeście	VI/23/2011	31.03.2011	0,964

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn, obejmującego obszary miejscowości: Gilów, Gostków, Jastrzębia, Wojtyniów i Wołów	XXV/152/2012	18.12.2012	2 548,96
Zmiana Nr 2 części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu sołectwa Brzeście	XXX/186/2013	26.06.2013	10,67

Gmina Bliżyn ma opracowany mapowy System Informacji Przestrzennej i udostępniony publicznie na stronie: <http://blizyn.e-mapa.net/>

W strukturze administracyjnej województwa świętokrzyskiego gminę Bliżyn zalicza się do subregionu kieleckiego. Ośrodkiem skupiającym usługi o zasięgu rejonowym jest miasto powiatowe Skarżysko-Kamienna. Pod względem gospodarczym gmina zaliczana jest do dawnego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, gdzie rozwijał się przemysł ciężki i odlewniczy.

1.4.2. Zagospodarowanie przestrzenne

Jednostkami administracyjnymi w gminie są sołectwa w liczbie 23. Są to: Bliżyn, Brzeście, Bugaj, Drożdżów, Gilów, Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Gostków, Mroczków, Nowki, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Płacków, Rędocin, Sobótka, Sorbin, Ubyszów, Wojtyniów, Wołów, Zagórze, Zbrojów.

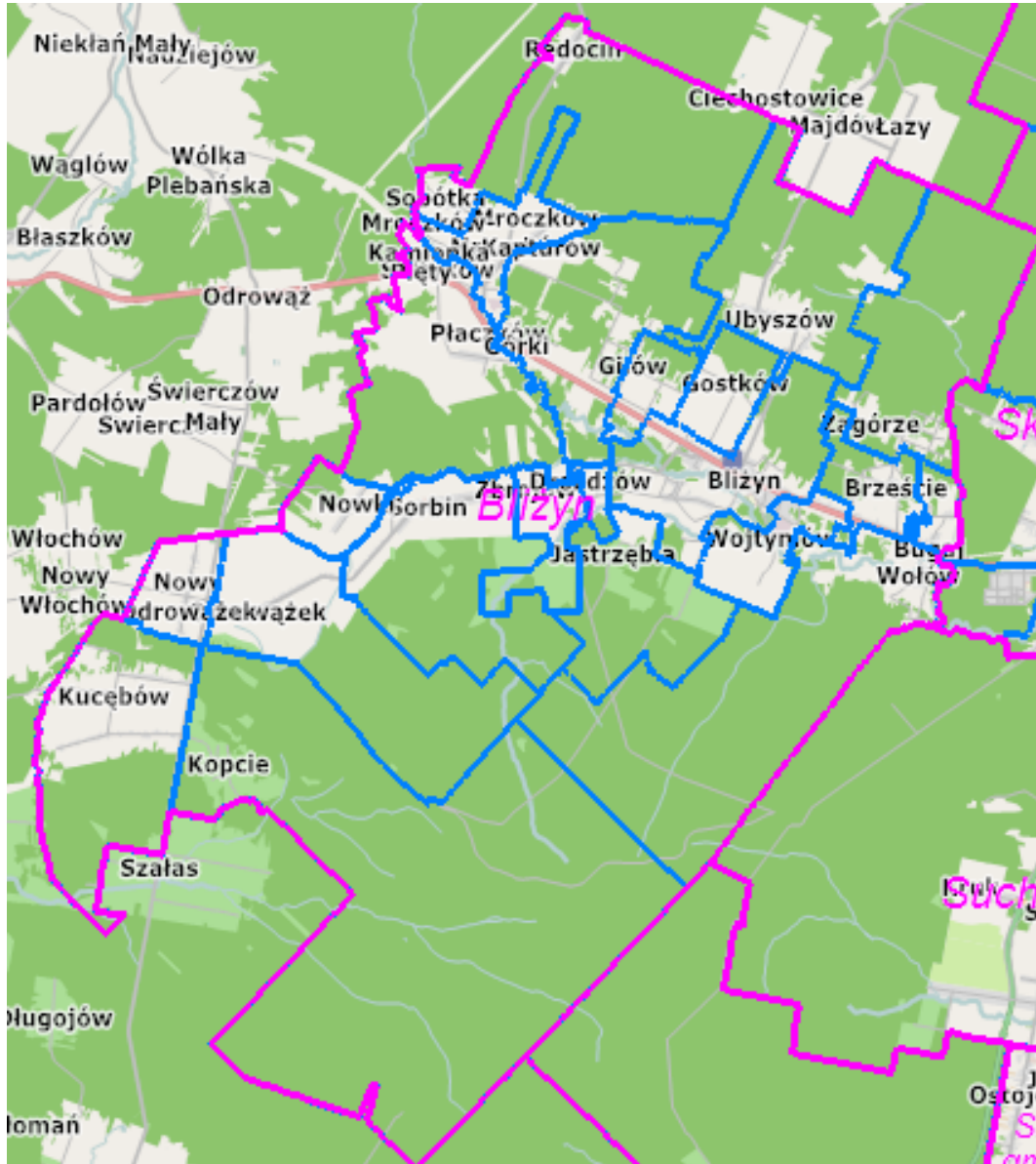

Gmina Blizyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 3. Sołectwa gminy Blizyn (<http://skarzynsko.geoportal2.pl/map/>)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 21. Dane o sołectwach w gminie Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie)

Sołectwo	Powierzchnia sołectwa		Liczba budynków	Liczba ludności na dzień 31.12.2015	
	w ha	% w stosunku do całej gminy		w osobach	% w stosunku do całej gminy
Bliżyn	576	4,08	471	1 731	21,02
Brzeście	199	1,14	99	285	3,46
Bugaj	81	0,57	71	233	2,83
Drożdźów	46	0,33	46	127	1,54
Gilów	148	1,05	126	380	4,61
Gostków	194	1,37	99	299	3,63
Górki	777	5,50	148	429	5,21
Jastrzębia	488	3,46	40	66	0,80
Kopcie	3 216	22,78	48	160	1,94
Kucębów	807	5,72	121	310	3,76
Mroczków	247	1,75	184	578	7,02
Nowki	169	1,20	43	85	1,03
Nowy Odrowążek	184	1,30	89	268	3,25
Odrowążek	897	6,35	143	400	4,86
Płaczków	840	5,95	194	765	9,29
Rędocin	986	6,98	28	79	0,96
Sobótka			59	186	2,26
Sorbin	763	5,40	164	493	5,99
Ubyszów	795	5,63	137	379	4,60
Wojtyniów	239	1,69	179	439	5,33
Wołów	1 497	10,60	93	249	3,02
Zagórze	763	5,40	66	99	1,20
Zbrojów	207	1,47	59	196	2,38

Największe przestrzenie są sołectwa (w kolejności): Kopcie, Wołów, Rędocin, Odrowążek, Płaczków, Kucębów. Najmniejsze sołectwa to Drożdźów i Bugaj. Najwięcej mieszkańców mają sołectwa: Bliżyn, Płaczków, Sorbin i Wojtyniów, a najmniej: Jastrzębia, Nowki i Drożdźów.

W obecnym układzie funkcjonalno-przestrzennym zagospodarowania oraz sposobie użytkowania terenu gmina podzielona została na obszary funkcjonalne odpowiadające określonym kategoriom przeznaczenia terenu, wyznaczonym w „Studium uwarunkowań...”:

- obszar intensyfikacji rozwoju wielofunkcyjnego (I), obejmujący pas rozwoju zlokalizowany w obszarze oddziaływania drogi krajowej nr 42, predysponowany do rozwoju wielofunkcyjnego: zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej, usług ogólnodostępnych publicznych i komercyjnych, drobnego przemysłu i rzemiosła, usług rekreacji i wypoczynku lokalizowanych na bazie istniejącego i projektowanych zbiorników małej retencji.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- obszar o dominującej funkcji rolniczej, leśnej i rekreacyjno-turystycznej (IIa), obejmujący obszar położony na północ od obszaru intensyfikacji rozwoju wielofunkcyjnego
- obszar o dominującej funkcji rolniczej, leśnej i rekreacyjno-turystycznej (IIb), obejmujący obszar położony na południe od obszaru intensyfikacji rozwoju wielofunkcyjnego.

W granicach poszczególnych sołectw wyodrębnione zostały tereny istniejącego i projektowanego rozwoju wielofunkcyjnego, łączące funkcje zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, małych form zabudowy wielorodzinnej, rezydencjonalnej i rekreacji indywidualnej, stanowiące również obszary potencjalnego rozwoju usług podstawowych, oraz obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej przewidziane do intensyfikacji produkcji rolniczej i ewentualnego rozwoju funkcji przetwórstwa rolno – spożywczego. W granicach większości sołectw znajdują się tereny związane z funkcją leśną, istniejącą lub stanowiące obszary potencjalnego rozwoju funkcji leśnej.

Tabela 22. Struktura zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn w ha w roku 2014 (GUS, 2014)

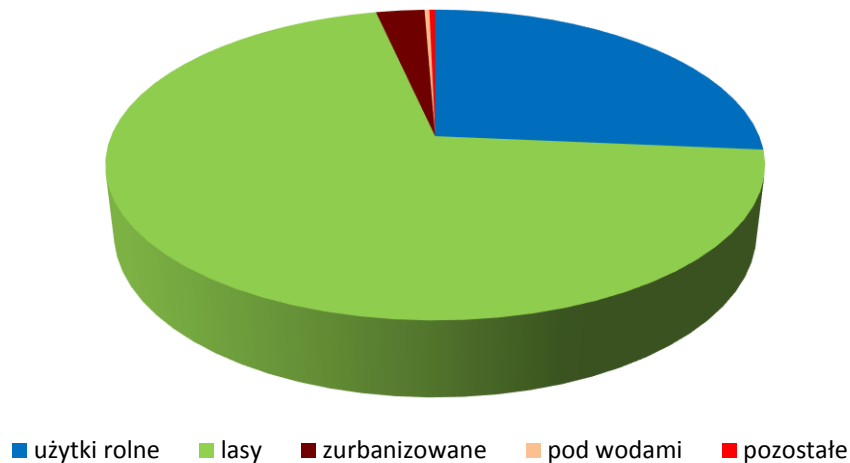
Powierzchnia		Gmina ogółem w ha
Powierzchnia ogółem		14 120
Użytki rolne razem		3 728
Grunty leśne i zadrzewione		9 903
Grunty po wodami		40
Grunty zabudowane i zurbanizowane		401
w tym:	tereny mieszkaniowe	88
	tereny przemysłowe	19
	tereny inne zabudowane	24
	tereny rekreacji i wypoczynku	2
	tereny komunikacyjne - drogi	180
	tereny komunikacyjne - kolej	79
	użytki kopalne	9
Użytki ekologiczne		19
Nieużytki		29

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 23. Struktura zagospodarowania przestrzeni na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2014)

W granicach poszczególnych sołectw wyodrębnia się tereny istniejących i planowanych obszarów rozwoju osadnictwa, usług podstawowych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, funkcji prowadzenia działalności gospodarczej. Ważną część sołectw stanowią kompleksy leśne oraz tereny wartościowe przyrodniczo i krajobrazowo.

W zagospodarowaniu gminy największą powierzchnię zajmują tereny leśne - ponad 70 % - zlokalizowane w centralnej i południowej oraz północnej części gminy. Najbardziej zalesione sołectwa to: Kopcie, Rędocin, Ubyszów, Zagórze, Jastrzębia i Wołów.

Użytki rolne stanowią ok 26,4 % powierzchni gminy, znajdują się głównie w sołectwach: Sorbin, Odrowążek, Mroczków i Kucębów. Grunty zurbanizowane stanowią 2,8% przestrzeni gminy, w tym: tereny mieszkaniowe 21,9%, a tereny komunikacji drogowej - 44,8% i kolejowej - 19,7%.

Zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa ukształtowana jest historycznie i lokalizowana była i jest przeważnie przy głównych ciągach komunikacyjnych, w pobliżu istniejących dróg i obiektów usługowych. Największe zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej występuje w pasie oddziaływania drogi krajowej nr 42.

Część zabudowy osadniczej na terenie gminy ma charakter zabudowy rozproszonej i kształtuje się w powiązaniu z lokalizacją siedlisk rolniczych lub leśnych.

Dalsza lokalizacja zabudowy na terenie poszczególnych sołectw powinna rozwijać się w pierwszej kolejności w obrębie istniejących zespołów osadniczych, w formie wymiany istniejących obiektów mieszkalnych w złym stanie technicznym, w celu: poprawy walorów estetycznych istniejącej zabudowy, rozbudowy i uzupełniania istniejących siedlisk, uzupełniania wolnych działek, między istniejącą zabudową.

W miejscowości gminnej - Bliżyn - brak jest funkcji centrotwórczych i spójności w przestrzeni. Obszary lepiej zagospodarowanych terenów są przemieszane z miejscami zaniedbanymi. Obszar ten pod względem zagospodarowania cechują ponadto: słabe warunki lokalowe

Unia Europejska
Fundusz Spójności

obiektów użyteczności publicznej, niska efektywność energetyczna budynków, braki w infrastrukturze komunikacyjnej wewnątrzgminnej i perspektywicznym wykorzystaniu przestrzeni. Ponadto w strukturze miejscowości wyróżniają się dwa tereny przemysłowe, które wymagają zainwestowania i utrzymania bieżących funkcji (teren danego zakładu "Polifarb" w centrum i teren po składzie drewna koło linii kolejowej).

1.4.3. Infrastruktura techniczna

Podstawowy układ komunikacyjny gminy Bliżyn o znaczeniu ponadlokalnym stanowi droga krajowa nr 42 Namysłów - Radomsko - Końskie - Bliżyn - Skarżysko-Kamienna - Rudnik, która stanowi oś komunikacyjną gminy i przebiega przez centra miejscowości. Drogi powiatowe (12 odcinków) i gminne (długość 56,6 km) uzupełniają sieć komunikacyjną gminy.

Niemal równoległe do drogi krajowej przebiega jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa relacji Łódź Kaliska – Dębica nr 25 z nieczynnymi stacjami kolejowymi w Bliżynie i Sołtykowie oraz nieczynnym przystankiem osobowym w Gilowie i nieczynnym przystankiem osobowym Brzask. Jej długość w granicach gminy wynosi 8,5 km. Bliskość węzła kolejowego Skarżysko Kamienna i jego dobre połączenie z Bliżynem, daje możliwości dotarcia koleją do niemal każdego dużego ośrodka w Polsce.

W infrastrukturę sieciową miejscowości gminy wyposażone są w różnym stopniu.

Tabela 24. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Sołectwo	Wyposażenie		
	wodociąg	kanalizacja	gaz
Bliżyn			
Brzeście			
Bugaj			
Drożdżów			
Gilów			
Gostków			
Górki			
Jastrzębia			
Kopcie			
Kucębów			
Mroczków			
Nowki			
Nowy Odrowążek			
Odrowążek			
Płaczków			
Rędocin			
Sobótka			
Sorbin			
Ubyszów			
Wojtyniów			
Wołów			

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zagórze			
Zbrojów			

Zaopatrzenie ludności w wodę odbywa się poprzez wodociągi bazujące na ujęciach wód podziemnych w miejscowości Gostków oraz Bugaj. Długość czynnej sieci rozdzielczej w roku 2015 wynosiła 127,2 km i posiadała 2 147 szt. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Tabela 25. Dane o sieci wodociągowej w Blizyn w latach 2010-2013 (GUS, 2010-2013)

Wyszczególnienie	jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
długość sieci rozdzielczej	km	124,2	125,5	125,9	126,5	126,7	127,2
długość sieci rozdzielczej w zarządzie gminy	km	104,6	105,6	106,0	106,6	106,0	106,6
liczba przyłączy sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych	szt.	2 023	2 048	2 070	2 098	2 121	2 147
ludność korzystająca z sieci	osoba	6 780	6 785	6 444	6 727	8 230	brak danych
korzystający z instalacji	%	79,6	79,8	80,0	80,2	98,4	brak danych

W gminie działają ujęcia wód podziemnych:

- Gostków Górny - składa się z dwóch studni głębinowych o zasobach eksploatacyjnych 120 m³/dobę, woda nie wymaga uzdatniania i dezynfekcji
- Bugaj - ujęcie będące własnością Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o w Skarżysku-Kamiennej, zaopatrujące miasto i fragment gminy Blizyn. Ujęcie składa się z 3 studni głębinowych, eksploatowane jest tylko jedno ujęcie. Zatwierdzone zasoby wynoszą 167 m³/dobę.

Tabela 26. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Blizyn (Urząd Gminy w Blizynie)

Ujęcie	Obręb	Sieć wodociągowa w km	Zużycie wody w gospodarstwach	
			w tys. dm ³ /rok	na 1 mieszkańca w dm ³ /rok
Gostków	Blizyn	20,9	43,4	24,3
	Drożdżów	2,4	3,2	23,5
	Gilów	5,4	6,9	18,0
	Gostków	4,0	5,2	16,0
	Górki	11,6	6,9	16,0
	Jastrzębia	4,5	1,7	22,6
	Kopcie	3,2	2,3	13,9
	Kucębów	7,3	4,9	15,3
	Mroczków	6,7	10,9	18,0
	Nowki	1,4	1,3	14,9
	Nowy Odrowążek	3,8	4,4	16,7
	Odrowążek	5,4	5,9	14,1
	Płaczków	6,0	12,6	15,7

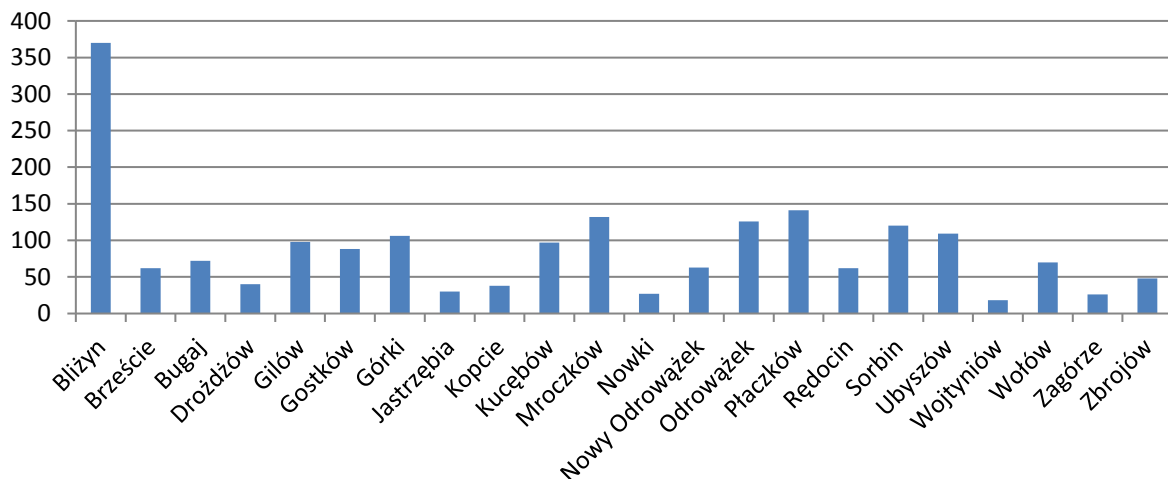

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	Sobótka (w tym Rędocin)	4,5	3,4	12,6
	Sorbin	6,8	8,5	16,1
	Ubyszów	4,4	6,8	17,2
	Wojtyniów	5,4	9,0	20,8
	Zbrojów	2,3	2,8	13,2
	razem	106,0	140,1	18,3
Bugaj	Bugaj	5,3	4,2	7,5
	Brzeście	4,5	3,9	13,6
	Wołów	4,7	3,2	12,3
	Zagórze	5,4	2,0	25,6
	razem	19,9	13,3	15,4
razem ujęcia Gostków i Bugaj		125,9	153,4	18,0

Wykres 29. Liczba przyłączy sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w sołectwach gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie, 2015)

Na terenie gminy Bliżyn do roku 2013 nie funkcjonował system sieci kanalizacyjnej. W roku 2015 długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 12,7 km i obejmowała miejscowości Bliżyn oraz Wojtyniów. Do sieci przyłączonych zostało 519 odbiorców w budynkach mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

W gminie w miejscowości Wojtyniów działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych typu SBR. Przepustowość oczyszczalni wynosi $Q_{dśr.} = 420 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Przyjęta równoważna liczba mieszkańców wynosi 2 433, w chwili obecnej liczba osób korzystających z oczyszczalni wynosi 1 985 (GUS, 2015).

Unia Europejska
Fundusz Spójności

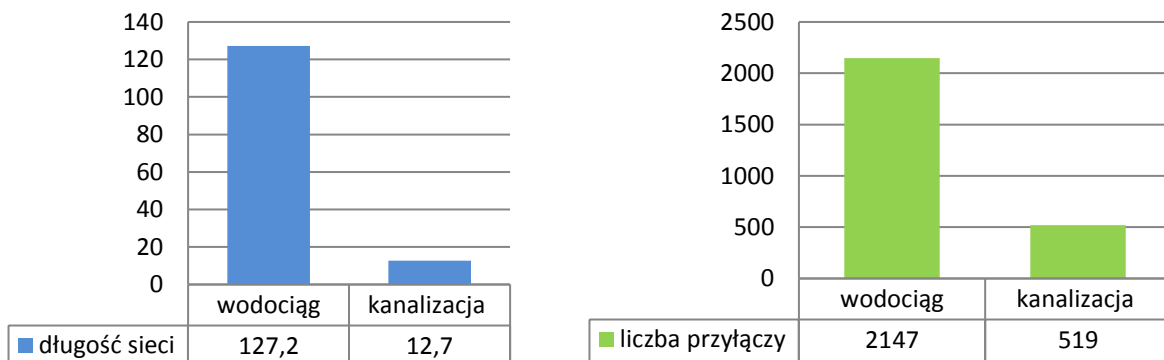

Tabela 27. Dane o komunalnej oczyszczalni ścieków w Wojtynie (GUS, 2015)

Wyszczególnienie	Jednostka	Ilość
liczba ludności korzystającej z oczyszczalni	osoby	1 985
korzystający z instalacji	%	33,3
ścieki odprowadzone ogółem	dam ³ /rok	420
ścieki oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowiezionymi	dam ³ /rok	71
ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu:		
BZT5	kg/rok	841
ChZT		6 740
zawiesina ogólna		1 677
osady wytworzone w ciągu roku ogółem	Mg	20

Na terenie gminy (GUS, 2015) jest 1 465 zbiorników bezodpływowych oraz 9 przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki nie przesyłane siecią trafiają do stacji zlewnej i są oczyszczane w oczyszczalni komunalnej.

Wykres 30. Długość sieci i liczba przyłączy do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w gminie Bliżyn (GUS, 2015)

Obecnie potrzeby ciepłe gminy Bliżyn pokrywane są za pomocą rozproszonych lokalnych kotłowni zlokalizowanych bezpośrednio przy odbiorcach ciepła. Kotłownie lokalne są własnością różnych podmiotów i instytucji, w tym zakładów przemysłowych, przedsiębiorstw, placówek służby zdrowia oraz szkół.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 28. Zaopatrzenie w ciepło w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie)

Rodzaj paliwa	Budynek
gaz ziemny	<ul style="list-style-type: none"> w Bliźnie: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury „Zameczek”, Gminny Ośrodek Kultury - Biblioteka, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Budynek Przedszkola (w tym GOPS, Bank), Zespół Szkół, Remiza OSP w Mroczkowie: Szkoła Podstawowa w Mroczkowie, Budynek komunalny - Biblioteka, Remiza OSP
propan-butan	<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa w Odrowążku
ekogroszek	<ul style="list-style-type: none"> Budynek po byłej szkole w Ubyszowie (Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny)
węgiel i ekogroszek	<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa w Sorbinie
energia elektryczna	<ul style="list-style-type: none"> Remiza OSP Sorbin Remiza OSP Nowy Odrowążek Hydrofornia w Gostkowie Oczyszczalnia ścieków w Wojtyniowie

Wszystkie obiekty i mieszkania w budownictwie jednorodzinym są zasilane w ciepło, na potrzeby grzewcze oraz na przygotowanie ciepłej wody użytkowej, z własnych indywidualnych źródeł. Jako paliwo dominuje węgiel, gaz ziemny i olej opałowy.

Na terenie gminy ponad 40% mieszkańców korzysta z gazu sieciowego - długość sieci w gminie wynosi ogółem 65,978 km i liczy 773 przyłączy. Ludność nie korzystająca z sieci gazowej ma dostęp do gazu w butlach.

Tabela 29. Stan sieci gazociągowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)

Wyszczególnienie	jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
długość sieci ogółem	m	65 874	65 950	65 950	65 978	65 978
długość sieci przesyłowej	m	15 564	15 564	15 564	15 564	15 564
długość sieci rozdzielczej	m	50 310	50 386	50 386	15 414	15 414
liczba przyłączy	szt.	761	762	767	770	773
odbiorcy gazu	gospodarstwa	1 105	1 104	1 106	1 108	1 122
odbiorcy gazu ogrzewający gazem mieszkania	gospodarstwa	93	463	469	474	484
zużycie gazu	tys.m ³	533,30	517,20	513,2	491,8	441,6
zużycie gazu do ogrzewania mieszkań	tys.m ³	166,8	357,9	355,7	337,2	
ludność korzystająca z sieci	osoba	3 362	3 349	3 418	3 396	3 385
korzystający z instalacji	%	39,5	39,4	40,5	40,5	40,5

Przez teren gminy przebiegają dwie linie energetyczne wysokiego napięcia: linia 220kV Kielce-Rozki oraz linia 110 kV. Sieć energetyczna średniego napięcia zasilana jest ze stacji 110 kV/SN.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Na terenie gminy jest dostępność telefoniczna wszystkich operatorów telefonii komórkowej. Mieszkańcy korzystają również z usług operatorów telefonii przewodowej. Usługi internetowe są ogólnie dostępne.

W pojedynczych gospodarstwach domowych w gminie zainstalowane są instalacje solarne wykorzystywane do ogrzania wody użytkowej.

1.4.4. Granice stref ochrony konserwatorskiej i obiekty zabytkowe

W gminie Bliżyn znajdują się zabytki architektoniczne nieruchome wpisane do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego oraz inne cenne obiekty o walorach architektonicznych, tradycyjnych dla regionu.

Do rejestru wpisane są:

- Cmentarz dworski z murowanym ogrodzeniem przy kościele filialnym p.w. św. Zofii w Bliżynie - nr rejestru: A.791/2-3
- Park w miejscowości Bliżyn (pozostałości parku) – nr rejestru A.792
- Zameczek neogotycki w miejscowości Bliżyn przy ul. Staszica 10 wraz z terenem w granicach działki nr 872/6 – nr rejestru: A.792/2
- kościół parafialny p.w. św. Rocha w Mroczkowie nr rejestru: A.793
- Kościół parafialny pw. Św. Ludwika w Bliżynie – nr rejestru: A.271

Rysunek 4. Obiekty architektoniczne z terenu gminy Bliżyn wpisane do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego (Narodowy Instytut Dziedzictwa)

Kościół parafialny p.w. św. Ludwika w Bliżynie (foto: Urząd Gminy w Bliżynie)

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Kościół filialny p.w. św. Zofii w Bliżynie (foto: Urząd Gminy w Bliżynie)

Zameczek w Bliżynie (foto: Urząd Gminy w Bliżynie)

Kościół p.w. św. Rocha w Mroczkowie (foto: Parafia w Mroczkowie)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W gminie poza zabytkami wpisanymi do rejestru, są też obiekty o walorach architektonicznych, tradycyjnych dla regionu. Są to obiekty: zespoły dworskie z założeniem parkowym, budynki mieszkalne, kaplice i kapliczki, cmentarze parafii rzymsko-katolickich.

Tabela 30. Cenne historycznie i artystycznie obiekty i tereny w gminie Bliżyn (opracowanie własne)

Rodzaj	Miejscowość	Obiekt
obiekty architektoniczne	Bliżyn	<ul style="list-style-type: none"> • Dom Ludowy stowarzyszenia kupców • Zespół Nadleśnictwa (ul. Kościuszki) • Zespół osiedla odlewni żeliwa (hotel, budynek drewniany (ul. Kościuszki) • Pozostałości odlewni żeliwa (ul. Kościuszki) • Odlewnia żeliwa (ul. Staszica) • pojedyncze domy przy ul: Kościuszki, Poprzecznej, Staszica, Wąskiej, Zgodnej
	Sołtyków	Cegielnia z 1916 r.
kościół	Mroczków	Kościół parafialny p .w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
	Sorbin	Kościół parafialny p .w. Najświętszego Serca Pana Jezusa
	Odrowążek	Kościół parafialny p .w. Przemienienia Pańskiego
cmentarze	Bliżyn	cmentarze parafialne rzymsko-katolickiej "stary" i "nowy"
	Mroczków	cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
	Sorbin	cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
	Wojtyniów	cmentarz radzieckich jeńców wojennych 1941-1943
Miejsca Pamięci Narodowej	Bliżyn	<ul style="list-style-type: none"> • mogiły ofiar wojny, 1939, 1943-1944 (na cmentarzu katolickim) • pomnik ofiar II wojny światowej poświęcony pamięci zamordowanym obywatelom polskim i żołnierzom radzieckim w obozie koncentracyjnym w Bliżynie oraz poległym żołnierzom AL, AK i BCh w latach 1939-1945 • pomnik upamiętniający śmierć więźniów różnych narodowości pomordowanych przez Hitlerowców w filii obozu koncentracyjnego Lublin (Majdanek) w Bliżynie w latach 1943-1944
	rejonie rezerwatu Świnia Góra	pomnik upamiętniający poległych w dniach 16-19 września 1944 r. w zwycięskiej bitwie, oddziałów Armii Krajowej i Kompani Ochrony Sztabu Obwodu z hitlerowską ekspedycją przeciwpartyzancką
	Mroczków	mogiły ofiar wojny 1944, 1945, położone na cmentarzu katolickim
	Wojtyniów	cmentarz radzieckich jeńców wojennych 1941-1943 (24 kwatery w lesie)
	Zagórze (Brzask)	zbiorowa mogiła masowo rozstrzelanych w dniu 29 czerwca 1940r. patriotów polskich z rejonu Iłży i Starachowic

Stanowiące pozostałości śladów osadniczych stanowiska archeologiczne zewidencjonowano w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (obszary AZP na terenie gminy Bliżyn: 79-63, 79-64, 80-63, 80-64, 81-62, 81-63, 81-64, 82-62, 82-63). Do rejestru zabytków archeologicznych nie są wpisane zabytki z terenu gminy Bliżyn. Największe skupiska stanowisk archeologicznych objętych częściową ochroną, znajdują się na terenie miejscowości: Odrowążek, Kopcie, Nowy Odrowążek, Płaczków.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.4.5. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej

W "Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy" wprowadzono podział terenów istniejących i planowanych obszarów rozwoju osadnictwa, usług podstawowych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, funkcji prowadzenia działalności gospodarczej, kompleksów leśnych. Nie przewiduje się zasadniczych zmian w strukturze przestrzennej gminy. Dla ładu przestrzennego właściwe jest:

- przestrzeganie podstawowych funkcji poszczególnych terenów w celu unikania kolizji w zagospodarowaniu przestrzeni
- ograniczenie lokalizacji zabudowy rozproszonej, dążenie do koncentracji zabudowy w obrębie terenów wyznaczonych do rozwoju osadnictwa,
- przestrzeganie form architektonicznych wynikających z uwarunkowań kulturowych.

Budynki mieszkalne na terenie gminy wznoszono w dużej części (ponad 70%) przed rokiem 1979, a więc w technologiach odbiegających pod względem cieplnym od obecnie obowiązujących standardów. Ogólny stan zasobów mieszkaniowych jest w zasadzie bardzo podobny do sytuacji na terenach wiejskich województwa świętokrzyskiego, a stosowane technologie w budynkach zmieniały się wraz z upływem czasu i rozwojem technologii wykonania materiałów budowlanych oraz normujących je wymogów. Stan techniczny zabudowy mieszkaniowej oceniany pod względem izolacyjności termicznej jest niezadowolający, niemniej jednak staraniem właścicieli budynki są coraz powszechniej modernizowane (blisko 40% posiada ocieplone ściany, około 65% posiada energooszczędne okna). Powszechne jest wyposażenie w instalacje elektroenergetyczną i wodociągową, braki dotyczą natomiast dostępu do zorganizowanego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz sieci gazowej. Budynki wielorodzinne są ocieplone, a okna wymienione w około 90%. Większość mieszkań posiada własne źródła ciepła, najczęściej na paliwo gazowe.

Obecnie w obiektach zarządzanych przez Urząd Gminy nie wykorzystuje się odnawialnych źródeł energii. Według danych ankietowych w budynkach jednorodzinnych występują pojedyncze instalacje typu kolektory słoneczne do przygotowania ciepłej wody użytkowej.

W tkance przestrzennej zauważane są problemy generowane przede wszystkim przez niedostatki infrastrukturalne, których genezy należy upatrywać w niezapewnieniu poszczególnym obszarom właściwych i koniecznych elementów. Zdiagnozowano problemy z zagospodarowaniem centrum poszczególnych miejscowości, zwłaszcza w miejscowości gminnej Bliżyn, gdzie tereny słabiej zagospodarowane są znaczne. W innych sołectwach także brak takich elementów jak centrum miejscowości, ale problemy występują na terenach małych powierzchniowo, gdzie nie ma możliwości wprowadzenia działań kompleksowych.

Negatywnymi zjawiskami w strukturze przestrzennej i funkcjonalnej sołectwa Bliżyn są:

- brak ładu urbanistycznego, estetyki przestrzeni i wyeksponowania walorów w centrum miejscowości gminnej, mimo przeprowadzonych inwestycji przestrzennych. Konieczne jest scalenie działań i powiązanie kolejnych interwencji ze stworzoną infrastrukturą w celu pełnej rewitalizacji Bliżyna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- istnienie znacznych terenów nie w pełni zagospodarowanych, które powinny utrzymać jako funkcję wiodącą - usługowo-przemysłową
- niepełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną sieciową
- stan techniczny budynków użyteczności publicznej i prywatnych właścicieli oraz ich niska efektywność energetyczna.

Dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy Bliżyn powinien podporządkowany:

- dążeniu do tworzenia ładu przestrzennego lub jego poprawy (porządkowania układów osiedleńczych i komunikacyjnych)
- ochronie środowiska przyrodniczego oraz dóbr kultury
- dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców
- ekonomicznemu wykorzystaniu terenu.

1.4.6. Podsumowanie problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Tabela 31. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery przestrzenno-funkcjonalnej w gminie Bliżyn

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny

Sołectwo	Wskaźnik poziomu ładu przestrzennego	Wskaźnik wyposażenia w infrastrukturę techniczną*	Wskaźnik wyposażenia w infrastrukturę społeczną**	Wskaźnik degradacji obiektów
Bliżyn				
Brzeście				
Bugaj				
Drożdżów				
Gilów				
Gostków				
Górki				
Jastrzębia				
Kopcie				
Kucębów				
Mroczków				
Nowki				
Nowy Odrowążek				
Odrowążek				
Płaczków				
Rędocin				
Sobótka				
Sorbin				
Ubyszów				
Wojtyniów				
Wołów				

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Gmina Blizyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zagórze				
Zbrojów				

* wskaźnik niekorzystny - wyposażenie miejscowości w poniżej 2 sieci techniczne

** wskaźnik niekorzystny - wyposażenie miejscowości w poniżej 3 instytucje społeczne

W ramach podsumowania diagnozy wyznaczono kilka głównych zagrożeń, które są przyczyną niekorzystnej sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej w gminie Blizyn.

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 32. Główne zagrożenia i problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej na terenie gminy Bliżyn

Główne zagrożenia i problemy	Wyszczególnienie	Opis
niski poziom ładu przestrzennego	Opis problemu	<p>Miejscowości zarówno pod względem rozlokowania, jak i liczby ludności nie są równomierne: skupisko miejscowości występuje przy drodze krajowej, w części północnej i południowej przeważają tereny leśne i wsie o małej liczbie mieszkańców. Dla części sołectw jedynym rozplanowaniem jest droga główna, a czasem przyporządkowane do niej ulice. Rozbudowaną strukturę posiada miejscowość Bliżyn.</p> <p>Żadna miejscowość w gminie nie posiada typowego centrum. W Bliżynie występuje przemieszanie funkcji przestrzennych i niepełne wykorzystanie terenu, w częściowo zainwestowanych przestrzeniach brak jest połączeń, które scalałyby miejscowość i tworzyły prawdziwe centrum gminy. W innych miejscowościach brak jest przestrzeni ogólnodostępnych, przeznaczonych dla mieszkańców, np. zagospodarowanego parku czy skweru dla rekreacji i wypoczynku, czy miejsca dla organizacji życia społeczno-kulturalnego gminy. Szczególnie uciążliwe i widoczne jest to w większych miejscowościach.</p>
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • konieczność wprowadzenia w strukturę przestrzenną miejscowości elementów ładu przestrzennego, w tym zorganizowanie terenów ogólnodostępnych, o cechach centrotwórczych, przeznaczonych dla integracji mieszkańców • wykorzystanie istniejących obiektów (w tym zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne • wykorzystanie walorów naturalnych gminy dla rozwoju funkcji rekreacyjnych, wypoczynkowych, turystycznych oraz rozwoju budownictwa letniskowego • uzbrojenie terenów przemysłowych w infrastrukturę sieciową i komunikacyjną • dbałość o obiekty i tereny zabytkowe, Miejsca Pamięci Narodowej, kapliczki i inne mniejsze, zabytkowe formy architektoniczne i miejsca kulturowe i historyczne i przyrodnicze na terenie gminy • promowanie włączania się inwestorów prywatnych w działania rewitalizacyjne gminy
niski poziom zasobu mieszkaniowego	Opis problemu	<p>Wartość nieruchomości na terenie gminy nie jest wysoka, ze względu na niską atrakcyjność gminy do osiedlania się na stałe. Ponadto o niskim poziomie zasobu mieszkaniowego świadczy m.in. niski poziom energetyczny budynków oraz braki w infrastrukturze technicznej sieciowej. Średnie wskaźniki dla mieszkań na terenie gminy nie są niskie (przeciętna powierzchnia wynosi 71,2 m²), ale na taki stan rzeczy wpływ mają nowsze mieszkania wybudowane na</p>

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

		<p>obrzeżach miejscowości. Na obszarach centralnych wsi, budynki mieszkalne są najczęściej parterowe, występują w zabudowie szeregowej, z niewielkim podwórzem z tyłu i są najczęściej w gorszym stanie technicznym. Stare budynki to często także zabudowa drewniana.</p>
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • sukcesywne doposażenie budynków mieszkalnych w infrastrukturę sieciową • propagowanie i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych • wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych gminy, które sprzyjają rozwojowi zabudowy letniskowej
niski poziom wydajności energetycznej budynków	Opis problemu	<p>Budynki zlokalizowane w gminie Bliżyn to w większości budynki mieszkalne lub mieszkalno-usługowe o niedostatecznym stanie technicznym i o niskich właściwościach termoizolacyjnych. Niski poziom energetyczny budynków (głównie wybudowanych w latach 1945-1970 oraz w latach 1971-1988) to: brak prawidłowego ocieplenia, szczelnych okien, pokrycia dachowego (na niektórych budynkach mieszkalnych są jeszcze pokrycia azbestowe, które - poza szkodliwym oddziaływaniem na ludzi i środowisko - z upływem czasu tracą swoje właściwości izolacyjne). Mieszkania opalane są głównie paliwem stałym, brak jest wysokosprawnych piecy c.o. Kotłownie lokalne mieszczą się bezpośrednio przy zasilanym budynku. Czynniki te mają wpływ na komfort mieszkania, wysokie koszty eksploatacji, negatywnie oddziałuje na środowisko naturalne.</p>
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie przeprowadzenia głębokiej (kompleksowej) termoizolacji i wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych • wymiana energochłonnego oświetlenia wewnątrz budynków na energooszczędne (np. LED) • propagowanie i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.5. Sfera środowiskowa

1.5.1. Cechy środowiska naturalnego

Ukształtowanie powierzchni terenu gminy związane jest ściśle z budową geologiczną podłoża skalnego oraz procesami geomorfologicznymi, zachodzącymi w przeszłości i współcześnie. Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym J. Kondrackiego gmina Bliżyn leży w prowincji Wyżyna Małopolska, makroregionie Wyżyna Kielecka, w mezoregionach: Garb Gielniowski, Płaskowyż Suchedniowski oraz Góry Świętokrzyskie.

Charakterystyka mezoregionów:

- Garb Gielniowski obejmuje fragment gminy rozciągający się na północ od doliny rzeki Kamiennej i obejmuje szereg zalesionych wzniesień o wysokości dochodzącej do 375 m n.p.m. (Góra Kretków), zbudowanych z utworów jury dolnej
- Płaskowyż Suchedniowski przylega od północy do paleozoicznego masywu Gór Świętokrzyskich i zbudowany jest głównie z masywnych piaskowców dolnotriasowych. Na obszarze gminy jego północną granicę wyznacza dolina rzeki Kamiennej z rozległą doliną boczną rzeki Kuźniczki, a południową - dolina rzeki Krasnej. W krajobrazie tym dominują zalesione i szerokie garby oraz wierzchowiny do ok. 400 m n.p.m. (rejon Skalnej Góry), które rozdzielone są głębokimi kotlinami. Na Płaskowyżu bierze swój początek szereg rzek będących dopływami Kamiennej
- Niewielka zalesiona południowa część obszaru gminy Bliżyn obejmuje fragment Gór Świętokrzyskich, zbudowanych ze skał wieku paleozoicznego.

Na obszarze gminy surowce skalne nie mają większego znaczenia gospodarczego, ponieważ rejony ich występowania podlegają ochronie przyrodniczej. Po wcześniejszej eksploatacji surowców (w okresie działalności Staropolskiego Okręgu Przemysłowego) na obszarach Płaskowyżu Suchedniowskiego (rejon Świniej Góry) i Garbu Gielniowskiego (północna część gminy) pozostały ślady licznych małych hałd skał ilastych i piaskowców, które obecnie są zalesione. W gminie wydobywane były również na małą skalę wapnienie triasu środkowego na północ od miejscowości Bliżyn. W chwili obecnej wyrobisko objęte jest ochroną w formie pomnika przyrody (nr ewid. 130).

Tabela 33. Zasoby kopalin w gminie Bliżyn (Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2015r., PIG Warszawa 2015)

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża i rodzaj surowca	Zasoby w tys. ton	
		geologicznie bilansowe	przemysłowe
Gilów	złoże perspektywiczne piasków czwartorzędowych	1 534	-

”

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W obrębie rzeki Kamionki w sołectwie Gilów, zostało udokumentowane w kat. C2 złożę piasków czwartorzędowych „Gilów”. Przyjęto, że złożę może być eksploatowane w chwili podjęcia decyzji o budowie zbiornika.

Pod względem klimatycznym obszar gminy Bliżyn zalicza się do dwóch regionów klimatycznych Małopolskiego i Mazowieckiego, dlatego występują tu elementy charakterystyczne dla strefy pośredniej, gdzie ścierają się wpływy klimatu wyżynnego i nizinnego.

Charakterystyczne cechy klimatu:

- średnia temperatura roczna to 6,8 °C
- najcieplejszy miesiąc roku to lipiec, średnia temperatura to 17,5 °C
- najchłodniejszy miesiąc w roku to luty, średnia temperatura to -3,5 °C
- zima trwa 98 dni, a lato 88 dni
- średnia roczna suma opadów wynosi 620 mm, z czego na okres wegetacyjny przypada 445mm w roku, maksimum opadów notuje się w lipcu (92mm), zaś minimum w październiku (31mm)
- w gminie występuje 30-34 dni gorących, w tym 12 dni gorących z temperaturą powyżej 25°C
- 29 dni z przymrozkami, pierwsze pojawiają się na początku października, ostatecznie w połowie maja
- wilgotność względna powietrza wynosi średnio w roku 81%
- przeważa cyrkulacja zachodnia wiatru – ok. 18%, południowo-zachodnia i północno-zachodnia. Dominują wiatry o prędkości nie przekraczającej 3,7 m/s.

Na terenie gminy występują przede wszystkim gleby piaszczyste średniej i słabej przydatności rolniczej. Gleby wytworzone są z utworów pochodzenia wodno-lodowcowego: piasków, glin, pyłów. Z nich powstały gleby brunatne, kwaśne, pseudobielicowe, miejscami rędzinowe. Miejscami, w dolinach rzecznych występują gleby pochodzenia organicznego: mady, czarnoziemy, torfy, gleby torfowo-murszowe. Największe przestrzenie w gminie zajmują gleby pseudobielicowe z płytkim poziomem próchnicznym i brunatne wytworzone z piasków, glin i iłów. Są to gleby kamieniste i mocno zakwaszone. Drugim pod względem wielkości zajmowanego arealu typem są gleby brunatne wyługowane lub kwaśne. Powstały one ze skał naturalnie kwaśnych, a w wyniku procesu ługowania uległy prawie całkowitemu odwapnieniu. Są silnie lub bardzo silnie zakwaszone i wymagają bezwzględnie wapnowania. Wartość użytkowa tych gleb jest niewielka i zależy od stopnia zwięzłości.

Gmina Bliżyn znajduje się w obrębie zlewni Wisły, zlewni Kamiennej oraz zlewni dopływów Kamiennej: Bernatki, Kobylanki i Kuźniczki. Zagrożenie powodziowe występuje w dolinie rzeki Kamiennej, która jest rzeką nieuregulowaną i nie posiadającą zabezpieczeń przeciwpowodziowych na terenie gminy.

Na rzece Kamiennej znajduje się rekreacyjny zalew „Bliżyński” o powierzchni 10,34 ha. Podstawową funkcją zbiornika jest rekreacja, znajduje się przy nim plaża z kąpieliskiem i wypożyczalnią sprzętu.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Na terenie gminy wody podziemne występują w zbiornikach czwartorzędowych, triasowych i dolnojurajskich. W jej obrębie leży również Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 415 Górna Kamienna oraz 414 Zagnańsk.

Według podziału geobotanicznego Polski (W. Szafer) gmina Bliżyn należy do regionu Krainy Świętokrzyskiej i mieści się w Okręgach: Łysogórskim i Koneckim. Lasy i grunty leśne z powierzchnią 10 217,96 ha zajmują 71% powierzchni gminy. Lasy państwowe na terenie gminy należą do nadleśnictw: Skarżysko i Suchedniów.

Pod względem własności lasy w gminie Bliżyn w ponad 82% są lasami państwowymi, należącymi do Nadleśnictwa Skarżysko oraz Nadleśnictwa Suchedniów.

Lasy w części południowej wchodzi w skład Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego. Lasy porastają wyniesione garby i wierzchowiny zbudowane głównie z kwaśnych skał piaskowcowo-ilastych triasu dolnego i jury - liasu. Dominują siedliska lasu mieszanego i lasu mieszanego świeżego, w odmianie wyżynnej oraz wilgotnej. Na znacznych powierzchniach lasy zachowały charakter drzewostanów naturalnych z udziałem jodły, buka, sosny i modrzewia z domieszkami świerka, jaworu, klonu, lipy szerokolistnej, dębu, jesionu, brzozy oraz lokalnie - cisu. Modrzew polski w lasach bliżyńskich ma swoją główną krajową ostoję. W strukturze wieku drzewostanów w lasach państwowych dominują grupy wiekowe od 40 do 80 lat i ponad stuletnie. W lasach prywatnych przeważa grupa wieku do 80 lat.

Tabela 34. Grunty leśne i lasy na terenie gminy Bliżyn w ha w latach 2015 (GUS, 2015)

Wyszczególnienie	powierzchnia w ha
powierzchnia gruntów leśnych ogółem	10 233,64
lesistość (%)	71,0
las ogółem	8 469,81
grunty leśne publiczne ogółem	8 466,70
grunty leśne prywatne	1 763,83

Wskaźnik lesistości gminy - 70,9% - jest bardzo wysoki, wskaźnik dla powiatu skarżyskiego wynosi 58,8%, a dla województwa świętokrzyskiego - 28,1%.

1.5.2. Ochrona przyrody

Na terenie gminy Bliżyn znajdują się obszary objęte ochroną:

- Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy
- Suchedniowsko-Oblęgarski Obszar Chronionego Krajobrazu
- Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu
- Obszary „Natura 2000” „Lasy Skarżyskie” PLH260011, „Lasy Suchedniowskie” PLH260041, „Uroczysko Pięty” PLH260012, „Dolina Krasnej” PLH260001, "Dolina Czarnej" PLH 260015
- rezerваты przyrody: Ciehostowice, Świnia Góra i Dalejów
- użytki ekologiczne

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- pomniki przyrody.

Większość terenu gminy Blizyn leży w głównym korytarzu ekologiczny Częstochowa - Wschód.

Tabela 35. Charakterystyka obszarów chronionych w gminie Blizyn (opracowanie własne)

Nazwa obszaru	Charakterystyka	Powierzchnia zajmowana w gminie
Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy*	Park utworzony w celu: zachowania cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami flory, fauny i grzybów, zachowania naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych (rozlewisk i starorzeczy), zachowania populacji roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową, zachowania siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym w szczególności torfowisk; zachowania różnorodności geologicznej, w tym obszarów występowania rzeźby lessowej	6 359 ha
Suchedniowsko-Oblęgarski Obszar Chronionego Krajobrazu**	OChK stanowiący otulinę Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego	2 551 ha
Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu***	OChK utworzony ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnieniu funkcji korytarzy ekologicznych	4 797 ha
Obszar „Natura 2000” „Lasy Skarżyskie” (PLH260011)****	Lasy Skarżyskie ogółem zajmują obszar 3 004 ha. W ukształtowaniu terenu przeważają wzgórza i pagórki poprzecinane dolinami strumieni oraz rozległe powierzchnie terenu równinnego i falistego. Przeważają utwory geologiczne pochodzenia polodowcowego, zalegające na podłożu piaskowca. Obszar zdominowany jest przez lasy (głównie wyżynny jodłowy bór mieszany, uważany za zbiorowisko endemiczne Polski oraz żyzna buczyna karpacka stanowiąca ostoję dla wielu gatunków górskich). Na terenie ostoi mają swe obszary źródłiskowe rzeki: Oleśnica i Bernatka (dopływy Kamiennej) oraz liczne bezimienne ciek. W granicach obszaru mieszczą się inne formy ochrony przyrody i krajobrazu.	1 142,6 ha
Obszar „Natura 2000” „Lasy Suchedniowskie” (PLH260010)****	Obszar znajduje się w tzw. Węźle Suchedniowskim (część wschodnia Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego), stanowiącego międzyregionalny źródłiskowy węzeł hydrograficzny. Stąd bierze początek wiele rzek (m.in. Krasna, Bobrza i Kamionka) należących do trzech zlewni: Kamiennej, Pilicy i Nidy. Teren ten zabezpiecza również zasoby zbiorników wód podziemnych (GZWP – 415), pełni rolę klimatotwórczą oraz kulturową (skupia pozostałości historycznego górnictwa i hutnictwa oraz pomniki historii). Na tym obszarze zidentyfikowano 6 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 6 gatunków z załącznika II	6 295,94 ha

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	tej Dyrektywy. Na terenie „Lasów Suchedniowskich” znajduje się główna ostoja modrzewia polskiego <i>Larix polonica</i> w kraju.	
Obszar „Natura 2000” "Uroczysko Pięty" (PLH 260012)	Ostoja położona w naturalnym obniżeniu pomiędzy pasmami niewysokich wzniesień. Występują tu zbiorowiska roślinnych, na łąkach świeżych, wilgotnych i mokrych, przechodzących w szuwary, wysokie turzycowiska, olsy i zarośla łzowe na torfowisku niskim.	552,42 ha
Obszar „Natura 2000”, „Dolina Krasnej” (PLH260001)****	Ostoja obejmuje naturalną, bagienną dolinę rzeki Krasnej i jej dopływów. Teren w znacznej części pokryty jest lasami (przewaga borów sosnowych), kompleksami wilgotnych łąk i torfowisk.	116,93 ha
Obszar „Natura 2000” "Dolina Czarnej" (PLH 260015)****	Ostoja obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Obszar źródłkowy pokryty jest lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Tereny w wielu miejscach są podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). W środkowym odcinku dominują bory sosnowe. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna).	0,2 ha
Rezerwat przyrody "Ciechostowice" (rej. RDOŚ - 2) *****	Przedmiotem ochrony częściowej jest fragment lasu mieszanego z udziałem modrzewia polskiego, występującego w różnych stadiach rozwoju.	6,84 ha
Rezerwat przyrody "Świnia Góra" im. Stanisława Barańskiego (rej. RDOŚ - 5) *****	Przedmiotem ochrony ścisłej jest fragment lasu z naturalnymi i charakterystycznymi dla regionu świętokrzyskiego drzewostanami mieszanymi.	50,78 ha
Rezerwat przyrody "Dalejów" (rej. RDOŚ - 39) *****	Przedmiotem ochrony częściowej są wielogatunkowe drzewostany z udziałem modrzewia polskiego.	87,58 ha
Użytek ekologiczny śródleśne bagno (rej. RDOŚ - 19) *****	Położone w sołectwie Sorbin, leśnictwo Odrowążek. Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	2,52 ha
Użytek ekologiczny śródleśne bagno (rej. RDOŚ - 20) *****	Położone w sołectwie Wołów, leśnictwo Jastrzębia. Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	3,52 ha
Użytek ekologiczny śródleśne bagno (rej. RDOŚ - 21) *****	Położone w sołectwie Kopcie, leśnictwo Świnia Góra. Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	1,07 ha
Użytek ekologiczny śródleśne bagno (rej. RDOŚ - 22) *****	Położone w sołectwie Sorbin, leśnictwo Dalejów. Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	0,86 ha

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Użytek ekologiczny śródlądne bagno (rej. RDOŚ - 63) *****	Położone w sołectwie Zagórze, leśnictwo Pogorzałe Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	2,65 ha
Użytek ekologiczny podmokłe pastwiska (rej. RDOŚ - 37) *****	Położone w Leśnictwie Szałas, w Obrębie Blizyn. Grunt na lewym brzegu rzeki Krasna, na zachód od miejscowości Szałas.	5,55 ha

*Uchwała Nr XLIX/872/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3147 z dnia 25.11.2014 r.)

**Uchwała Nr XLIX/880/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014r. (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3154 z dn. 25.11.2014r.)

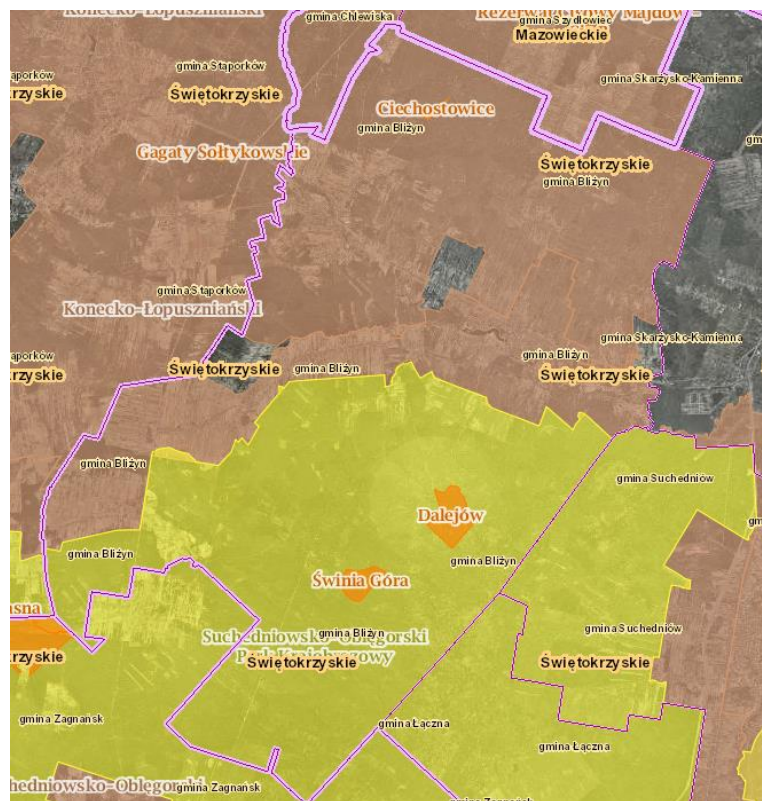
***Uchwała Nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r.

****na podst. RDOŚ Kielce - Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 w gminach województwa, stan na 2015.01.20

***** na podst. RDOŚ Kielce - Wykaz rezerwatów przyrody w województwie świętokrzyskim w g rejestrze form ochrony przyrody prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, stan na 2015.01.20

***** na podst. RDOŚ Kielce - Użytki ekologiczne w województwie świętokrzyskim, stan na 2014.12.10

Rysunek 5. Rozmieszczenie rezerwatów przyrody, Parku Krajobrazowego i Obszarów Chronionego Krajobrazu i na terenie gminy Blizyn (opracowanie własne. Źródło: Geoserwis GDOŚ)

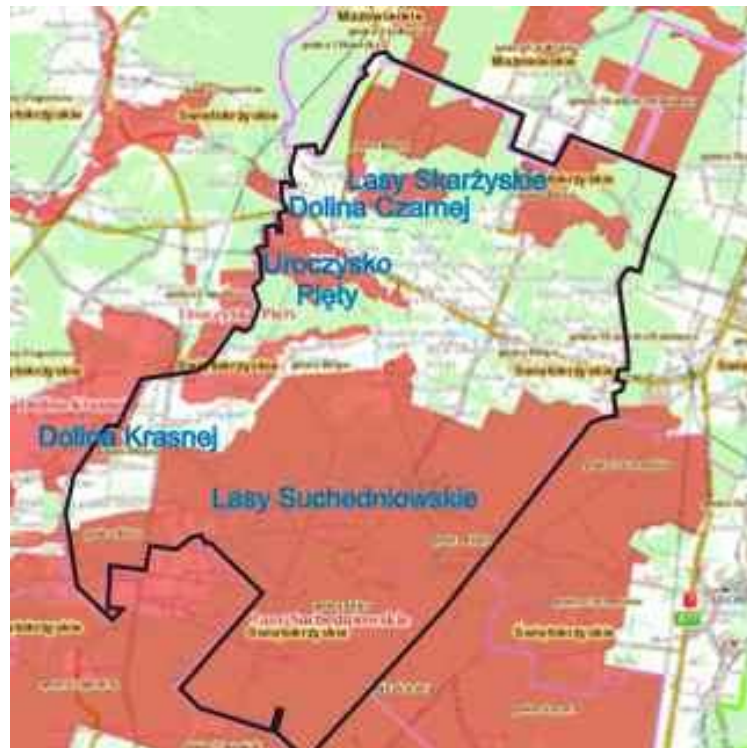

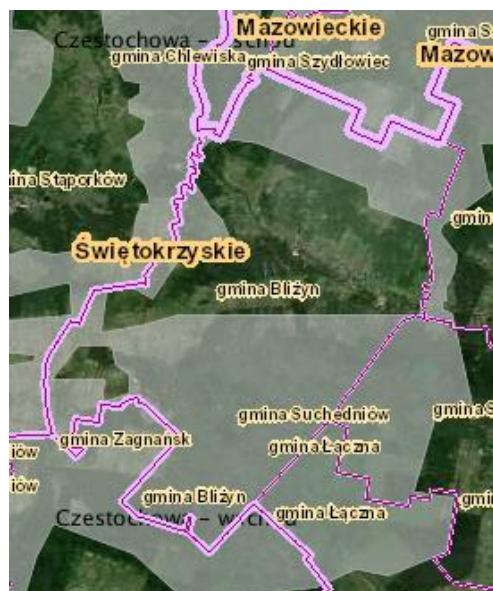
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 6. Rozmieszczenie Obszarów Natura 2000 na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne. Źródło: Geoserwis GDOŚ)

Rysunek 7. Rozmieszczenie Głównego Korytarza Ekologicznego Częstochowa - Wschód na terenie gminy Bliżyn (Źródło: Geoserwis GDOŚ)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 36. Pomniki przyrody na terenie gminy Bliżyn (RDOŚ Kielce, stan na dzień: 2014.10.24)

Pomnik przyrody	nr w rejestrze RDOŚ	Lokalizacja	Opis
buk zwyczajny	3	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
skałki "Brama Piekielna"	9	Suchedniowsko-Oblęgarski PK	pomnik geologiczny, brama o wysokości 1,8m z białego piaskowca triasowego
dąb szypułkowy „Na Stawidłach”	37	Kopcie	wiek ok. 300 lat
4 modrzewie polskie	44	Sobótka	skupisko drzew w wieku 350-450 lat
jodła pospolita	103	Odrawążek	wiek ok. 250, drzewo złamane
profil geologiczny	130	Gostków	profil w ścianie nieczynnego łomku wapiennego dł. 50 m, szer. 20 m z odsłonięciami triasu środkowego
skałki „Piekło Dalejowskie”	131	Wołów	liczne formy skalne występujące w kilku grupach a pasie dł. 130 m i szer. 50 m.
buk pospolity	328	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
modrzew polski	329	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
buk pospolity	330	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
buk pospolity	331	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
klon jawor	332	Odrawążek	wiek ok. 200 lat
modrzew europejski	334	Kopcie	wiek ok. 200 lat
buk pospolity	335	Kopcie	wiek ok. 150 lat
dąb szypułkowy	803	Bliżyn	wiek ok. 150 lat
dąb szypułkowy	804	Wojtyniów	Wiek 200 lat.

1.5.3. Gospodarka odpadami

Według "Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018" gmina Bliżyn należy do Regionu 6 gospodarki opadami komunalnymi. Region ten tworzą powiaty skarżyski (5 gmin) i konecki (8 gmin). Regionalną instalacją do przetwarzania odpadów jest RIPOK w Końskich (ul. Spacerowa).

Odpady komunalne zmieszane oraz odpady segregowane z terenów zabudowy jednorodzinnej odbierane są jeden raz w miesiącu. Odpady segregowane są w systemie workowym: tworzywa sztuczne (worek żółty), papier i tektura (worek niebieski) oraz szkło (worek biały).

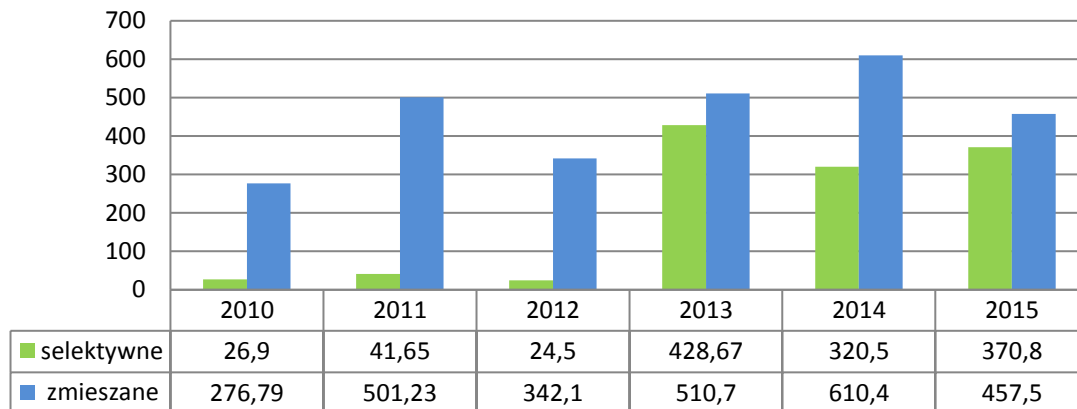

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 31. Odpady zbierane w Mg w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (Urząd Gminy w Bliżynie)

W gminie Bliżyn w roku 2015 ogółem zebrano 828,3 Mg odpadów, z czego 44,7 % stanowiły odpady segregowane i 55,3 % odpady zmieszane.

Odpady komunalne zbierane są od właścicieli nieruchomości przez wyspecjalizowane firmy, mające podpisaną umowę z gminą Bliżyn na prowadzenie tego typu działalności, według ustalonych harmonogramów. Odpady wielkogabarytowe odbierane są dwa razy do roku, a inne grupy odpadów w sposób akcyjny. Odpady biodegradowalne wykorzystywane są na indywidualnych kompostownikach, szacunkowo jest to ilość ok. 86 kg na mieszkańca rocznie, czyli ok. 650 Mg rocznie dla terenu całej gminy. Na składowisko oddawana jest niewielka część odpadów biodegradowalnych powstających w gminie

Od 1 kwietnia 2015r. w Bliżynie na terenie byłego zakładu Polifarb przy ul. Staszica funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), do którego przyjmowane są odpady komunalne, posegregowane, bez limitów ilościowych i nieodpłatnie. Z terenu gminy nieczystości ciekłe wywożone są na zgłoszenie indywidualnych mieszkańców przez wyspecjalizowane firmy posiadające odpowiednie zezwolenia wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego przy oczyszczalni.

Odbiorem odpadów od poszczególnych wytwórców odpadów przemysłowych zajmują się wyspecjalizowane firmy na podstawie indywidualnych umów.

Na obszarze gminy Bliżyn nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych ani mogilnika do składowania przeterminowanych środków ochrony roślin. Odpady niebezpieczne są wywożone poza teren gminy i powiatu skarżyskiego – do unieszkodliwienia lub przetworzenia.

W gminie obowiązuje „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Bliżyn”, zgodnie z którym zewidencjonowano 378 670 m² (tj. 9 301,2 Mg) wyrobów zawierających azbest, w tym azbest min:

- w gospodarstwach indywidualnych - 338 060 m² (4 732,8 Mg)
- w budynkach należących do gminy - 1 600 m² (22,4 Mg)
- w budynkach należących do Wspólnoty Mieszkaniowej - 400 m² (5,6 Mg)

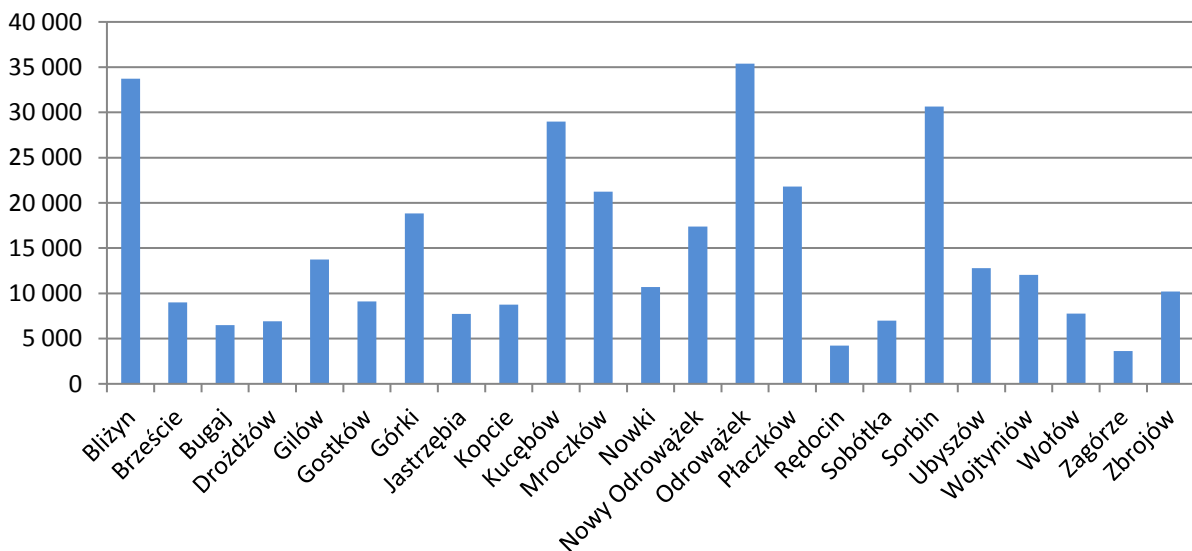

Unia Europejska
Fundusz Spójności

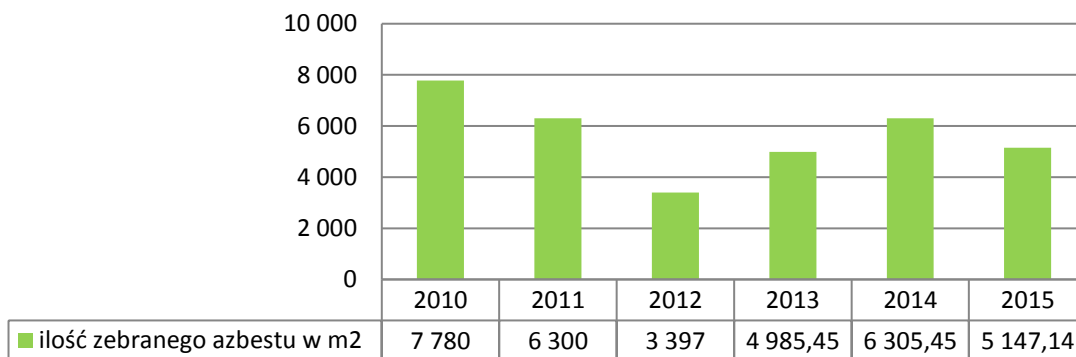
- w budynkach firm, przedsiębiorstw i innych instytucji - 38 510 m² (4 539,1 Mg)
- na 1 dzikim wysypisku - 100 m² (1,4 Mg).

Wykres 32. Ilość zewidencjonowanego azbestu w Mg w poszczególnych sołectwach gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Azbest z terenu gminy jest sukcesywnie usuwany. Mieszkańcy mogą zwracać się do Urzędu Gminy w Bliżynie z wnioskami o sfinansowanie wywozu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Wykres 33. Ilość zebranego azbestu z terenu gminy Bliżyn w latach 2010-2015 (Urząd Gminy w Bliżynie)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.5.4. Analiza sfery środowiskowej

Gmina Blizyn posiada wysoką pozycję w regionalnym systemie przyrodniczym - cały jej teren leży o obrębie terenów chronionych. Zdecydowaną większość gminy zajmują tereny zalesione, stanowiące fragmenty Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego, Suchedniowsko-Oblęgarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W kontekście stanu środowiska naturalnego w gminie należy ocenić: jakość powietrza, zagrożenie hałasem oraz gospodarkę odpadami niebezpiecznymi.

Jakość powietrza

Głównym źródłem niskiej emisji jest zabudowa mieszkaniowa o niskich standardach energetycznych oraz spalanie paliw przez pojazdy samochodowe przejeżdżające przez gminę.

Gmina Blizyn objęta jest świętokrzyską strefą badań w zakresie ochrony powietrza. W ostatnich latach uzyskała ona klasę C w zakresie przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ oraz beznzo(a)pirenu. Cały obszar województwa w latach 2010-2015 uzyskał klasę D2 z powodu przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu.

Tabela 37. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk) (WIOŚ, Kielce)

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}	O ₃ *	O ₃ **
2010	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	B	A	D2
2011	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
2012	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
2013	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
2014	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A	A	D2
2015	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A	A	D2

* według poziomu docelowego, ** według poziomu celu długoterminowego

Tabela 38. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin (WIOŚ, Kielce)

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (według poziomu docelowego)	O ₃ (według poziomu długoterminowego)
2010	A	A	A	D2
2011	A	A	A	D2
2012	A	A	C	D2
2013	A	A	A	D2
2014	A	A	A	D2
2015	A	A	A	D2

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Obszar gminy Bliżyn charakteryzuje się niewielkim stopniem lokalnego zagrożenia czystości powietrza z uwagi na brak przemysłu ciężkiego, wielkiej energetyki i przemysłu chemicznego. Na podstawie uzyskanych wyników pomiarów stężenia pyłu PM10 oraz ozonu (O₃) stwierdzono konieczność wykonania programu ochrony powietrza na terenie strefy świętokrzyskiej. W roku 2011 powstał „Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego. Część B strefa świętokrzyska ze względu na przekroczenia pyłu PM10 i benzo(a)pirenu” oraz „Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego. Część C strefa świętokrzyska ze względu na przekroczenia ozonu”. Dla terenu gminy nie przewidziano konieczności sporządzania planu działań naprawczych.

Tabela 39. Zanieczyszczenie powietrza dla gminy Bliżyn– według rocznego uśrednienia stężeń (WIOŚ w Kielcach)

Substancja	Notowany poziom zanieczyszczenia [µg/m ³]	Poziom dopuszczalny substancji w powietrzu [µg/m ³]*
Dwutlenek azotu	16,9	40,0
Dwutlenek siarki	7,4	20,0
Pył zawieszony PM10	29,1	40,0
Pył zawieszony PM2,5	23,0	25,0
Benzen	1,8	5,0
Ołów	0,03	0,5

* poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM2,5 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r.

Z przedstawionych danych wynika, że żadna z badanych substancji w uśrednieniu rocznym nie przekroczyła wartości poziomów dopuszczalnych (tzw. twardych standardów jakości powietrza) określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. W przypadku pyłu PM2,5 notowany poziom średnioroczny jest bliski wartości dopuszczalnej, co wskazuje na możliwe przekroczenia w sezonie grzewczym, charakteryzującym się zwiększoną emisją.

Lokalne uciążliwości związane są ze wzmożoną emisją zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych w okresie zimy oraz z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych, przede wszystkim w pobliżu natężeniu ruchu. W zakresie zanieczyszczeń powietrza w sferze gospodarczej to decyzję zezwalającą na emisję pyłów i gazów do atmosfery posiada wyłącznie Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „NOFAR” z Mroczkowa.

Ze względów klimatycznych konieczne jest prowadzenie polityki eliminującej zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego stałymi mediami energetycznymi. Skuteczne wdrożenie działań naprawczych w tym zakresie wymaga równoległe podejmowania kompleksowych działań informacyjno-edukacyjnych. Gmina posiada "Plan gospodarki niskoemisyjnej".

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zagrożenie hałasem

Badania hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Bliżyn w ostatnich latach nie były prowadzone. W roku 2014 prowadzone były badania w 2 punktach pomiarowych na terenie Stąporkowa (powiat konecki) na drodze krajowej nr 42, która przebiega również przez gminę Bliżyn. Punkty, w jakich dokonywano pomiarów, mają podobny charakter jak na terenie gminy Bliżyn, dlatego można te wyniki uznać za miarodajnie.

Tabela 40. Wyniki pomiarów hałasu na terenie Stąporkowa - w przebiegu drogi krajowej nr 42 - w roku 2014 (WIOŚ Kielce)

Rejon badań	Rodzaj terenu	Wynik		Norma*	Przekroczenie
Pkt.1 – ul. Piłsudskiego	zabudowa jednorodzinna	LAeqD	67,9	64	3,9
		LAeqN	60,4	59	1,4
Pkt.2 – ul. Piłsudskiego	szkoła	LAeqD	65,0	61	4,0

*wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. z 2014. poz. 112)

Źródłem hałasu na terenie gminy Bliżyn jest przede wszystkim komunikacja samochodowa. Drogą o największej uciążliwości jest droga krajowa 42 (relacji Ostrowiec Świętokrzyski - Bliżyn - Końskie - Żarnów), która stanowi oś komunikacyjną gminy i przebiega przez centra miejscowości. Pomiar hałasu drogowego wykazały, że poziomy hałasu mieściły się w zakresie norm dopuszczalnych dla terenów zabudowy wielorodzinnej. Wyniki pomiarów zostały porównane do dopuszczalnych poziomów hałasu, które obowiązują dla terenów związanych ze stałym lub czasowym pobytom dzieci i młodzieży. Przekroczenie wyniosło dla tych terenów 1,5 dB dla wskaźnika LDWN.

Hałas związany z komunikacją i transportem kolejowym jest mniej uciążliwy dla mieszkańców gminy, ponieważ dotyczy tylko terenów w pobliżu trakcji kolejowej (zasięg uciążliwości hałasu wynosi do ok. 300 m) i jest związany z częstotliwością ruchu pociągów i ich rodzajów (towarowe) - w chwili obecnej, linia kolejowa nie jest już tak obciążona.

Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny. Hałas emitowany przez przemysł, może być jednak uciążliwy dla mieszkańców, zwłaszcza w najbliższym sąsiedztwie. W gminie nie ma większych przedsiębiorstw, które wpływałyby na poziom hałasu w otoczeniu w sposób znaczący. Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Jakość wód

Na terenie gminy Bliżyn badania monitoringowe wód podziemnych prowadzone były w latach 2014 i 2015 w jednym punkcie w Mroczkowie.

Tabela 41. Wyniki badań wód podziemnych przeprowadzonych w gminie Bliżyn w latach 2014-2015 (WIOŚ Kielce)

Numer otworu	Miejscowość/ Gmina	Stratygrafia	Charakter zwierciadła	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody w punkcie	
					2014	2015
2324	Mroczków/ Bliżyn	czwartorzęd	swobodne	zabudowa wiejska	V	V

Klas V oznacza wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Na terenie gminy Bliżyn nie ma punktu pomiarowo-kontrolnego objętego stałym monitoringiem jakości wód powierzchniowych. Monitoringiem krajowym w zakresie podstawowym objęta jest rzeka Kamienna w 5 punktach, najbliższym położonym jest punkt Kamienna-Bzin.

Tabela 42. Wyniki badań rzeki Kamiennej w punkcie Kamienna-Bzin w roku 2015 (WIOŚ Kielce)

Nazwa jednolitej części wód	Km biegu rzeki	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydrologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny
Kamienna do Bernatki	112,3	II	II	II	dobry

Z badań wynika, że Kamienna prowadzi wody zadowalającej jakości spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po typowym uzdatnieniu fizycznym.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Tabela 43. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu skarżyskiego w roku 2014 (WIOŚ, 2014)

Miejsce pomiaru	Średnie arytmetyczne	
	zwiększonych wartości skutecznych natężeń PEM V/m	z uśrednionych wartości natężeń PEM dla danego obszaru usytuowania województwa
Skarżysko-Kamienna Al. Niepodległości (przy pomniku)	0,15	0,23
Suchedniów ul. Mickiewicza 2 (parking przy bloku)	0,15	0,23

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Na terenie gminy Bliżyn promieniowanie elektromagnetyczne nie jest znaczące. W żadnym punkcie pomiarowym na terenie powiatu skarżyskiego i województwa nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

W stosunku do przesyłowych linii elektroenergetycznych oraz obiektów z nimi związanych przyjmuje się:

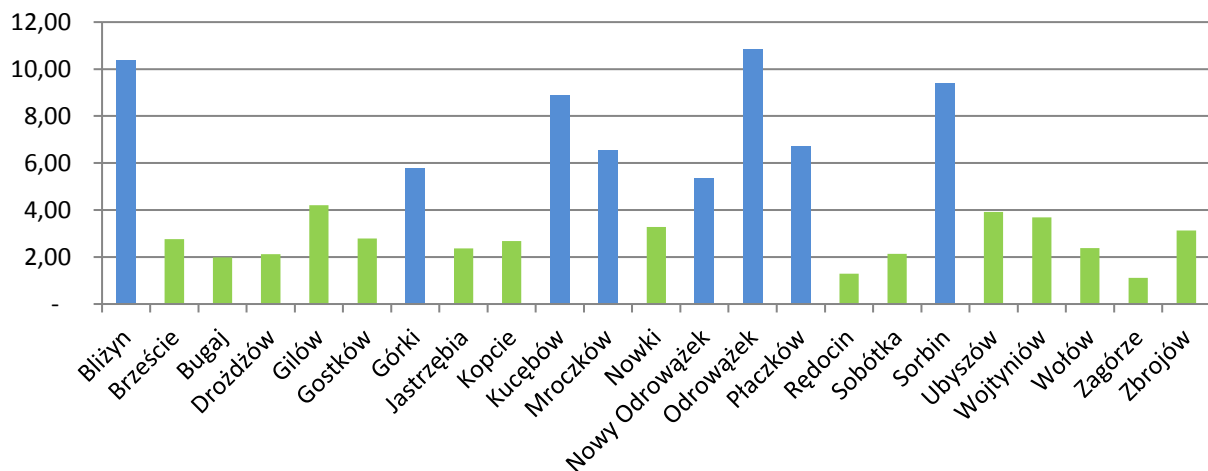
- szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 do 25 m od osi linii w obie strony
- uciążliwość stacji transformatorowych zamyka się w granicach obiektu.
Uciążliwość masztów telefonii komórkowej mieści się w ich strefach ochronnych.

Gospodarki odpadami

Nowe przepisy nakładają na gminę obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu. Średnio na terenach wiejskich ogółem na 1 mieszkańca rocznie przypada ok. 74 kg odpadów zmieszanych.

Szczególnym zadaniem w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi jest eliminacja wyrobów zawierających azbest, które powinny zostać usunięte z terenu kraju do 2032 roku. Zgodnie z obowiązującym prawem, usunięcie z terenu nieruchomości wyrobów zawierających azbest ciąży na właścicielu nieruchomości. W ostatnich latach usunięto łącznie 33 915 m² odpadów azbestowych, czyli 8,9% ilości azbestu zewidencjonowanego w gminie. Proces ten przebiega w gminie zbyt wolno.

Wykres 34. Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach gminy Bliżyn w stosunku do ogółu azbestu zewidencjonowanego w gminie (Urząd Gminy w Bliźnie)

Kolor niebieski - - wskaźnik niekorzystny - poniżej średniej gminy

Najwięcej azbestu znajduje się w miejscowościach Odrowążek, Kucębów, Bliżyn, Sorbin.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.5.5. Podsumowanie problemów sfery środowiskowej

Skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom dla środowiska wymaga intensyfikacji współpracy jednostek działających w gminie, jak i w gminach sąsiednich, w celu koordynacji działań z zakresu minimalizacji zagrożeń oraz likwidacji skutków zaistniałych zdarzeń. Na obszarze gminy realizacja zadań z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej należy do zadań własnych gminy. W zakresie gospodarki odpadami konieczne jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Tabela 44. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery środowiskowej w gminie Bliżyn

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny

Sołectwo	Wskaźnik zagrożenia hałasem komunikacyjnym*	Wskaźnik obecności azbestu
Bliżyn		
Brzeście		
Bugaj		
Drożdżów		
Gilów		
Gostków		
Górki		
Jastrzębia		
Kopcie		
Kucębów		
Mroczków		
Nowki		
Nowy Odrowążek		
Odrowążek		
Płaczków		
Rędocin		
Sobótka		
Sorbin		
Ubyszów		
Wojtyniów		
Wołów		
Zagórze		
Zbrojów		

* wskaźnik niekorzystny - dostępności do drogi krajowej nr 42

W ramach podsumowania diagnozy wyznaczono główne zagrożenia, które są przyczyną niekorzystnej sytuacji w sferze środowiskowej w gminie Bliżyn.

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 45. Główne zagrożenia i problemy sfery środowiskowej na terenie gminy Bliżyn

Główne zagrożenia i problemy	Wyszczególnienie	Opis
obecność odpadów zawierających azbest	Opis problemu	Ogółem na terenie gminy Bliżyn zewidencjonowano 378 670 m ² azbestu i odpadów go zawierających. Odbieranie odpadów azbestowych z gospodarstw domowych jest zbyt niskie.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> poprawa świadomości mieszkańców w zakresie postępowania i konieczności wyeliminowania azbestu i kontynuacja programu dofinansowania do odbioru odpadów zawierających azbest
konieczność ochrony środowiska naturalnego	Opis problemu	Gmina Bliżyn posiada wysoką pozycję w regionalnym systemie przyrodniczym, ze względu na obecność terenów leśnych i rzek, a także terenów pod ochroną. Zagrożenie środowiska na terenie gminy występują w obszarach: czystości powietrza, oddziaływania hałasu komunikacyjnego.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w zakresie ograniczenia uciążliwości hałasu komunikacyjnego sukcesywne doposażenie budynków mieszkalnych w infrastrukturę sieciową podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie właściwego gospodarowania odpadami oraz podnoszenie skuteczności selektywnego zbierania odpadów promowanie przeprowadzenia głębokiej (kompleksowej) termoizolacji i wymiany źródeł ciepła oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych gminy dla rozwoju gospodarczego, nie szkodzącego środowisku naturalnemu wspieranie renowacji i rewitalizacji obiektów i terenów zbiorników wodnych w celu ich szerszego wykorzystania na cele gospodarcze i społeczne promowanie włączania się inwestorów prywatnych w działania rewitalizacyjne gminy

Unia Europejska
Fundusz Spójności

IDENTYFIKACJA ZJAWISK NEGATYWNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARACH PROBLEMOWYCH

Na potrzeby opracowania "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" starano się wyselekcjonować zjawiska negatywne występujące na terenie gminy, które przekładają się na obecny stan obszaru wymagającego wsparcia.

2.1. Problemy Gminy Bliżyn według opinii społecznej

Przystępując do opracowywania „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022” przeprowadzono konsultacje społeczne w postaci ankiety. Ankieta dotyczyła wyznaczenia i oceny skali problemów społecznych i ekonomicznych oraz wykazania działań inwestycyjnych i organizacyjnych, które umożliwiłoby poprawę funkcjonalności obszarów zdegradowanych, wzrost jakości życia i ożywienia społeczno-gospodarczego w gminie. W konsultacjach i badaniach ankietowych wzięli udział przedstawiciele lokalnej społeczności (badania ankietowe prowadzone były w dniach 1-31 sierpnia 2016 roku).

Wyniki i wnioski z Ankiety na potrzeby opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn” - Identyfikacja obszarów problemowych:

- za problemy społeczne, które w znacznym stopniu wpływają na rozwój gminy uznano: bezrobocie, starzenie się społeczeństwa i problemy ludzi starszych i ubóstwo. Za mniejsze problemy uznano: małą aktywność społeczną, brak perspektyw dla młodzieży czy zagrożenie patologiami społecznymi
- za problemy w zagospodarowaniu przestrzennym, które mogą mieć wpływ na rozwój gminy uznano: brak ładu przestrzennego i właściwego zagospodarowania terenu, braki w infrastrukturze technicznej. Gminę uznano także jako mało atrakcyjną dla większych inwestorów oraz nie w pełni wykorzystującą walory przyrodniczo-krajobrazowe do rozwoju gospodarczego na bazie turystyki
- za zadania priorytetowe mające na celu poprawę warunków życia mieszkańców, jakie powinna podejmować gmina uznano: pozyskiwanie środków pomocowych, tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej
- propozycje ankietowanych odnośnie wyznaczenia obszaru na terenie gminy, dla którego stworzenie szczegółowego programu rewitalizacji może spowodować ożywienie gospodarcze i powstanie nowych miejsc pracy, poprawę estetyki, funkcji społecznych i przestrzenno-środowiskowych - dotyczyły:
  - teren w Bliżynie centrum i teren koło GOK ze względu na postępującą degradację techniczną obiektów sfery społecznej i budynków zabytkowych oraz ich niepełne wykorzystanie
  - teren w Bliżynie - dawny zakład Polifarb

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- teren w Bliżynie - wzdłuż torów kolejowych, po byłym składzie drewna,
- budynki i otoczenie placówek szkolnych w Bliżynie, Mroczkowie, Odrowążku i Sorbinie
- Rezerwat Dalejów
- teren w Wojtyniowie po tartaku
- teren w Sołytkowie po cegielni
- teren w Piętach po byłych zakładach ceramicznych i okolicznych nieruchomościach
- sołectwa Sobótka i Rędocin
- propozycje ankietowanych odnośnie działań, które powinny być przeprowadzone na wyznaczonych terenach i które przyczyniłyby się do zasadniczej zmiany ich charakteru lub poprawy funkcji dotychczas spełnianych - dotyczyły:
  - tereny w centrum Bliżyna: poprawa estetyki budynków i przeprowadzenie ich termomodernizacji, zmiana pełnionych funkcji, wykorzystanie obiektów zabytkowych, stworzenie przestrzeni publicznych ogólnodostępnych, scalenie przestrzeni w centrum miejscowości w powiązaniu z Zalewem Bliżyńskim
  - tereny przemysłowe: uzbrojenie - doposażenie - w infrastrukturę techniczną, poprawa skomunikowania, promocja terenu, ulgi podatkowe dla tworzących miejsca pracy,
  - przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w budynkach szkół i innych obiektach użyteczności publicznej
  - przeciwdziałanie niszczeniu terenów leśnych, opracowanie koncepcji sieci tras turystycznych.

2.2. Analiza SWOT

Metodą obrazowego opisu i zdiagnozowania gminy Bliżyn jest wykorzystanie metody badawczej w postaci analizy SWOT. Jest ona jedną z metod, którą można się posłużyć przy planowaniu strategicznym, która opiera się na zidentyfikowaniu haseł obrazujących wszelkie aspekty charakteryzowanego zjawiska. Hasłami tymi są:

- mocne i słabe strony (opisujących czynniki wewnętrzne),
- szanse i zagrożenia (opisujących czynniki zewnętrzne, mające wpływ na dany obszar).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie potencjału gminy. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, rozszerzanie, właściwe wykorzystanie istniejących zasobów procentujące na przyszłość. Słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 46. Uwarunkowania wewnętrzne dla Gminy Bliżyn - analiza SWOT

Obszar	Mocne strony	Słabe strony
Uwarunkowania społeczne	<ul style="list-style-type: none"> Zagwarantowane podstawowe usługi społeczne: oświata, zdrowie, opieka społeczna, kultura Działające stowarzyszenia rozwojowe i pomocowe w gminie oraz Lokalna Grupa Działania "U Źródeł" Wysoki poziom bezpieczeństwa Silne tradycje rzemieślnicze i działający twórcy ludowi: garncarstwo, tkactwo, rzeźba Organizacja imprez cyklicznych promujących gminę i integrujących mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> Spadek liczby mieszkańców w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji Bezrobocie Brak aktywizacji społecznej Brak oferty atrakcyjnego zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców Niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych Braki w infrastrukturze społecznej Dziedziczenie ubóstwa i patologii Braki w infrastrukturze społecznej
Gospodarka i rolnictwo	<ul style="list-style-type: none"> Działalność firm produkcyjnych w Bliżynie i Mroczkowie Tradycje rolnicze, prywatna własność i dziedziczenie gospodarstw 	<ul style="list-style-type: none"> Mała liczba podmiotów gospodarczych Brak większych zakładów przemysłowych Rozdrobnienie gospodarstw rolnych prowadzących nieoptyczną produkcję rolną Brak specjalistycznych i nowoczesnych gospodarstw, prowadzących intensywną produkcję rolną
Zagospodarowanie przestrzenne	<ul style="list-style-type: none"> Objęcie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego znacznej części gminy Zabytkowe dziedzictwo kulturowe gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Koncentracja zabudowy i funkcji przy drodze krajowej nr 42 - nierównomierne rozmieszczenie miejscowości i powiązań pomiędzy nimi Słaby rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości (np. brak centrów, wyznaczonych obszarów funkcjonalnych, brak spójności obszarów, tereny niezagospodarowane) Niewykorzystane tereny poprzemysłowe Zaniedbane i niewykorzystane obiekty zabytkowe Wysoka energochłonność budynków
Infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> Dostępność sieci wodociągowej w całej gminie Dostępność komunikacyjna centralnej części gminy Wystarczające zaopatrzenie w energię elektryczną Powszechność usług telekomunikacyjnych oraz dostępność internetu 	<ul style="list-style-type: none"> Brak kompleksowej kanalizacji Stan techniczny dróg i otoczenia drogowego wewnątrz gminy Słaba dostępność komunikacyjna miejscowości położonych w oddaleniu do drogi krajowej Brak melioracji obszarów rolnych Niewykorzystywanie zasobów energii odnawialnej w gospodarstwach domowych i na skalę gospodarczą

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Położenie i warunki naturalne	<ul style="list-style-type: none"> Położenie przy trasie krajowej i mieście powiatowym Duża lesistość - 71% powierzchni Walory przyrodnicze i krajobrazowe (las, rzeki, tereny chronione) Czyste środowisko Tereny do rekreacji i wypoczynku Istniejące szlaki turystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> Niekompletność infrastruktury technicznej przyjaznej dla środowiska Niewykorzystanie zasobów przyrodniczych gminy do rozwoju funkcji rekreacyjnych i wypoczynkowych
--------------------------------------	--	--

Tabela 47. Uwarunkowania zewnętrzne dla Gminy Bliżyn - analiza SWOT

Obszar	Szanse	Zagrożenia
Uwarunkowania społeczne	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie źródeł zewnętrznych dla wzrostu poziomu usług społecznych i rozbudowy infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom Wykorzystanie potencjału ludzkiego, aktywizacja mieszkańców, kreowanie liderów lokalnych Aktywniejsza działalność stowarzyszeń i fundacji dla rozwoju gminy oraz Lokalnej Grupy Działania Współpraca z gminami zagranicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> Starzejące się społeczeństwo Wzrost bezrobocia długotrwałego Zaostrzenie niekorzystnych trendów demograficznych ze względu na wzrost migracji zarobkowej i starzenie się społeczeństwa Zbyt duże obciążenie gminy obowiązkami społecznymi przy braku wsparcia ze strony państwa Niekorzystne trendy społeczne w odniesieniu do całego regionu (związana w odpływie ludności, wysokim bezrobociem, itp.) Brak aktywności w tworzeniu miejsc pracy poza rolnictwem, dla ludzi młodych i wykształconych Niskie zaangażowanie mieszkańców gminy w inicjatywy lokalne i regionalne
Gospodarka i rolnictwo	<ul style="list-style-type: none"> Dostępność funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na rozwój rolnictwa, gospodarki, turystyki i pobudzania rynku pracy Stworzenie stref dla przedsiębiorców i rozwój terenów przemysłowych Wsparcie rozwoju rolnictwa i gałęzi pobocznych Możliwość przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów różnorodnych branż Popyt na energię odnawialną pochodzącą z zasobów naturalnych Dostępność taniej i licznej siły roboczej Korzystne warunki sprzyjające rozwojowi turystyki, agroturystyki i rekreacji 	<ul style="list-style-type: none"> Stagnacja gospodarcza regionu Nieopłacalność produkcji rolnej Konkurencja ze strony ościennych gmin o zbliżonych lub lepszych walorach Wysokie koszty produkcji oraz tworzenie i utrzymania miejsc pracy Niewystarczająca promocja gminy Wysokie koszty rozpoczynania działalności gospodarczej

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zagospodarowanie przestrzenne	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja terenów pod inwestycje gospodarcze, usługowe oraz budownictwo mieszkaniowe i letniskowe • Poprawa infrastruktury drogowej (współpraca z samorządem powiatowym, sukcesywna wymiana nawierzchni dróg i poprawa otoczenia drogowego) • Wykorzystanie terenów atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo do rozwoju turystyki • Wykorzystanie obiektów zabytkowych na cele społeczne • Rozwój bazy wypoczynkowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża konkurencja w aplikowaniu ośrodki zewnętrzne • Opóźnienia w realizacji inwestycji proekologicznych • Brak wystarczających środków na inwestycje i działania rewitalizacyjne
Infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość aplikowania o środki zewnętrzne na rozbudowę infrastruktury technicznej • Wykorzystanie zasobów i warunków dla rozwoju energetyki odnawialnej • Przeprowadzenie inwestycji związanych z rozbudową bazy i zaplecza rekreacyjno-wypoczynkowego przez podmioty pozagminne • Sieć szerokopasmowego Internetu Polski Wschodniej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak środków w budżecie gminy na inwestycje infrastrukturalne • Zbyt niska świadomość ekologiczna mieszkańców • Niewykorzystywanie nowoczesnych technologii i odnawialnych źródeł energii
Położenie i warunki naturalne	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie przy dużym mieście - Skarżysku-Kamiennej • Współpraca z samorządami (gminnymi, powiatowymi, wojewódzkimi) w celu promocji regionalnych zasobów środowiskowych i ich wykorzystania w turystyce i rekreacji • Wykorzystanie atutów uwarunkowań zewnętrznych • Rozwój bazy turystycznej • Wyeliminowanie odpadów zawierających azbest • Poprawa energochłonności budynków 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencja ze strony gmin ościennych • Opóźnienia w realizacji inwestycji proekologicznych

Unia Europejska
Fundusz Spójności

ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYN - DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

4.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego - delimitacja terenów

Obszar zdegradowany, zgodnie z treścią "Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020" Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r. to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw)
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska)
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych)
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Dla potrzeb "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" przeprowadzono identyfikację obszarów problemowych w ujęciu społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym, której istotnym elementem było obiektywne stwierdzenie, kiedy dane zjawisko ma charakter zjawiska problemowego (stanu kryzysowego). Służyć temu miała analiza porównawcza, tj. odniesienie skali zjawisk do występujących na innych poziomach statystycznych, jak i analiza opisowa danego problemu. Szczegółowa diagnoza pozwoliła na określenie stanów kryzysowych występujących na obszarze gminy Bliżyn.

W diagnozie opierano się na:

- danych statystycznych dostępnych w instytucjach działających w gminie i powiecie, statystyk Głównego Urzędu Statystycznego. Część danych, możliwych od uzyskania, przedstawiono w podziale na sołectwa, dla części zagadnień przedstawiono dane ogólnogminne, porównując np. ze wskaźnikami dla powiatu czy województwa.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Ponieważ jednak, w przeprowadzonej analizie nie dla wszystkich obszarów można było odnieść dane statystyczne, dlatego zdecydowano się uzupełnić ją o część opisową, według stanu wiedzy, opinii mieszkańców i obserwacji

- analizach dokumentów przestrzennych i strategicznych gminy oraz zawartych w nich wizji i ustaleń
- konsultacjach społecznych i spotkaniach roboczych, przeprowadzonych wizji lokalnych.

Założeniem "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" jest, aby Program pomógł rozwiązywać kluczowe problemy gminy w sposób najefektywniejszy. Konieczne jest ustalenie kryterium wyznaczania - delimitacji - obszarów na terenie gminy Bliżyn. Kryteria te zawierają uzgodnienia:

- zachowanie podziału gminy na sołectwa do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe, jako podziału najbardziej naturalnego, zapewniającego optymalne i miarodajne wskaźniki
- zapewnienie kompleksowości działań rewitalizacyjnych i jak najpełniejszego oddziaływania efektów rewitalizacji na obszar całej gminy poprzez kryterium brania pod uwagę tych sołectw, w których zamieszkuje stosunkowo największa liczba mieszkańców gminy
- wprowadzenie podsumowania w każdej z głównych omawianych sfer (społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej) w formie syntezy głównych zagrożeń i problemów
- zaprezentowanie w podsumowaniu dla każdej z głównych omawianych sfer możliwości interwencji - naprawy
- zsumowanie wskaźników i przyjętych założeń w stosunku do każdego sołectwa i każdego zagadnienia - tj. dla sfery społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

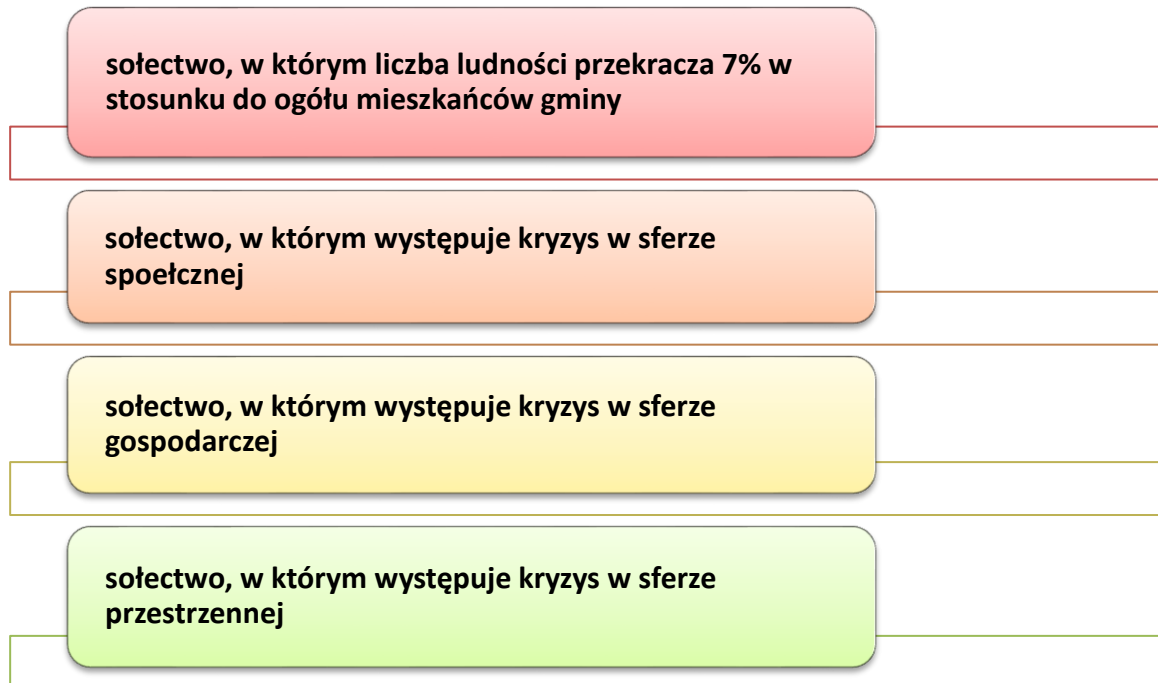

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 8. Kryteria koncentracji problemów dla "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

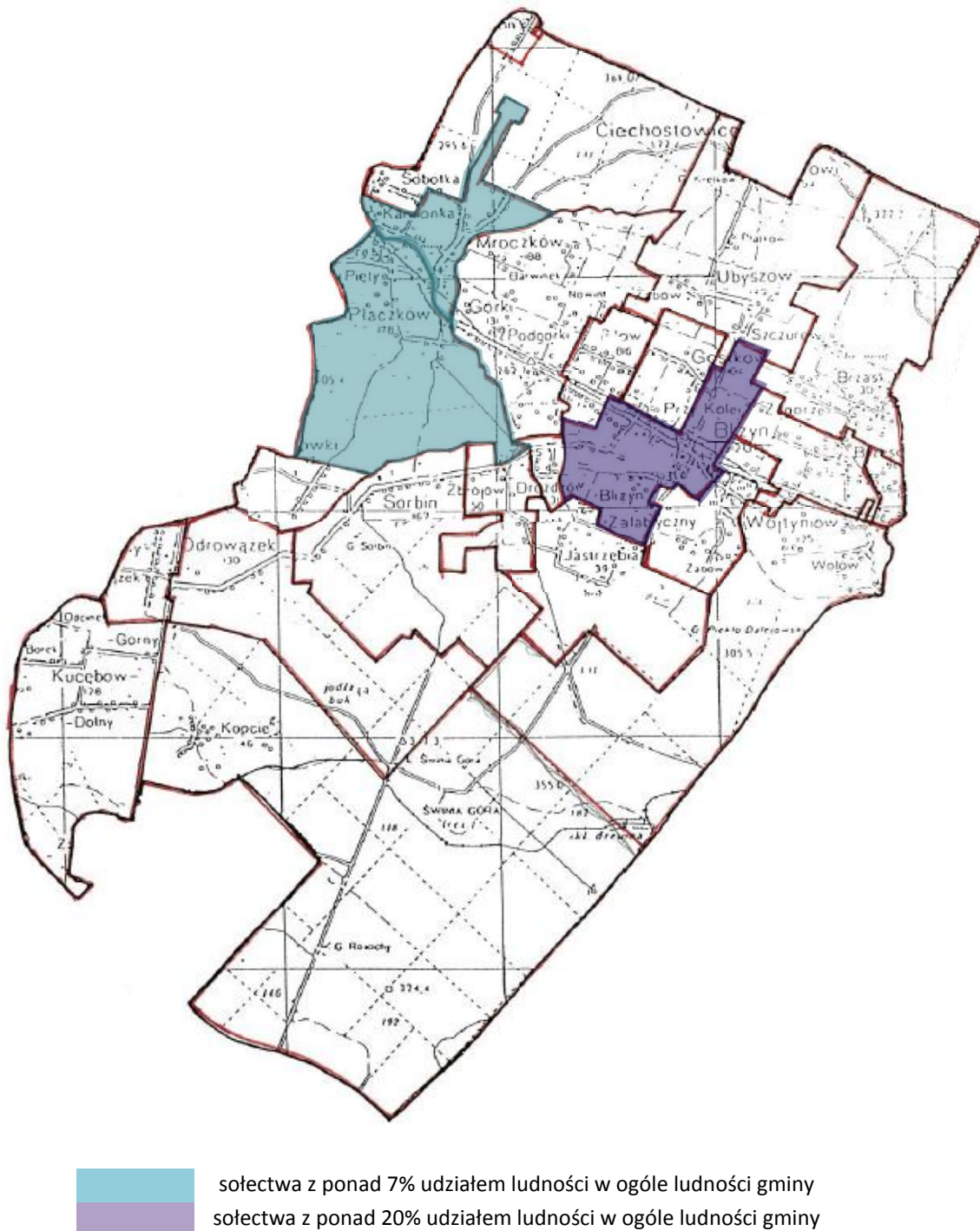

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 9. Sołectwa, w których zamieszkuje najwięcej ludności gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 48. Podsumowanie podstawowych czynników i wskaźników według diagnozy dla terenu gminy Bliżyn

Miejscowość	Czynniki społeczne				Czynniki gospodarcze		Czynniki przestrzenne		Czynniki techniczne	Czynniki środowiskowe		Suma wskaźników
	Wskaźniki											
	osób w wieku produkcyjnym	liczby osób bezrobotnych	liczby osób korzystających z pomocy GOPS	liczby wydanych Niebieskich Kart	liczby podmiotów gospodarczych	niskiego wykorzystania terenów produkcyjno-usługowych	niefunkcjonalnego zagospodarowania	wyposażenia w infrastrukturę		degradacji obiektów	zagrożenia hałasem	
							techniczną	społeczną				
Bliżyn												7
Brzeście												2
Bugaj												5
Drożdżów												1
Gilów												4
Gostków												4
Górki												5
Jastrzębia												6
Kopcie												5
Kucębów												8
Mroczków												6
Nowki												3

Gmina Blizyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Nowy Odrowążek														3
Odrowążek														7
Płaczków														6
Rędocin														5
Sobótka														5
Sorbin														6
Ubyszów														3
Wojtyniów														5
Wołów														4
Zagórze														4
Zbrojów														3

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

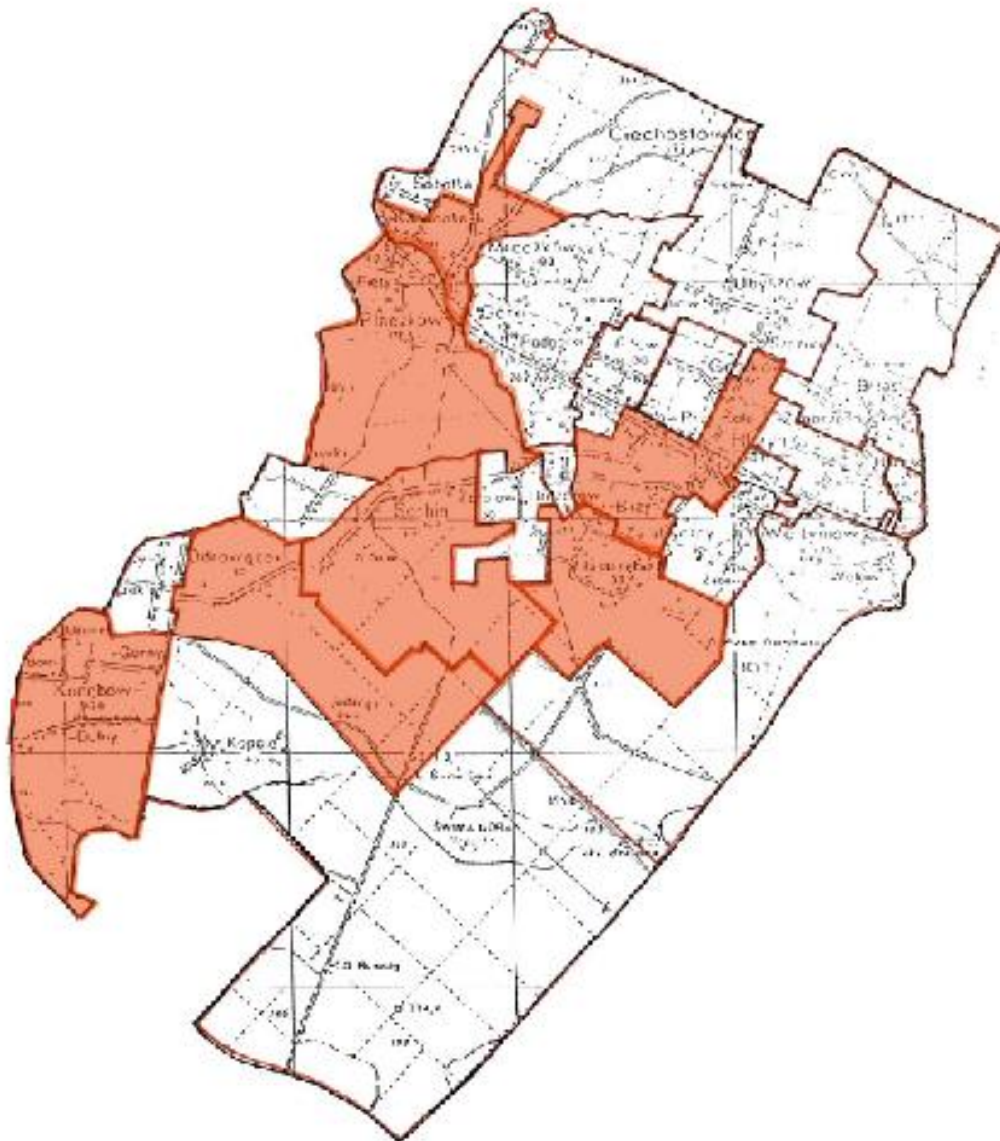

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 10. Podsumowanie liczby wskaźników negatywnych do określenia obszaru kryzysowego na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

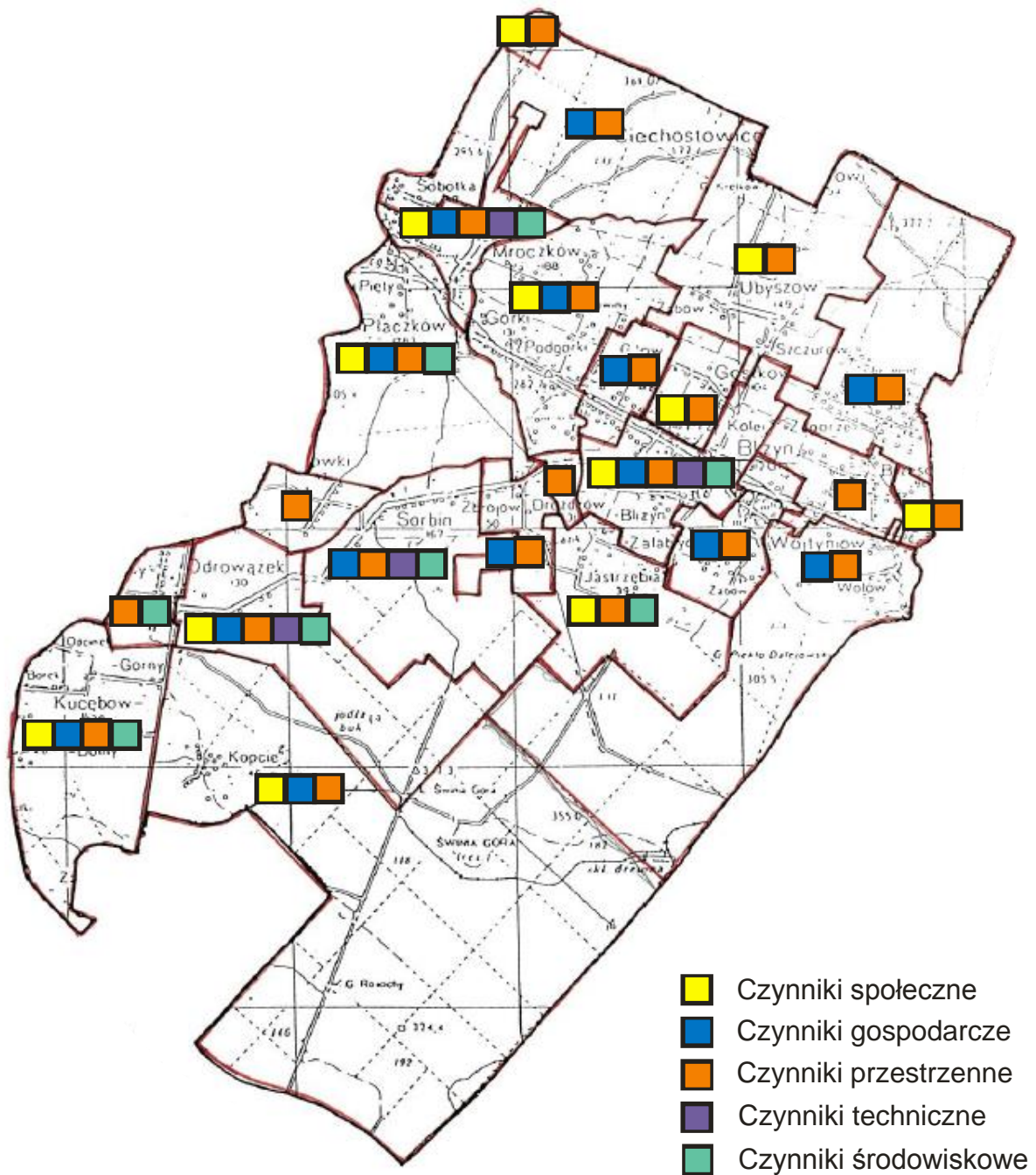
sołectwa, w których odnotowano 6 lub powyżej 6 wskaźników negatywnych

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 11. Podsumowanie wskaźników według rodzajów czynników do określenia obszaru kryzysowego - obszaru zdegradowanego - na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

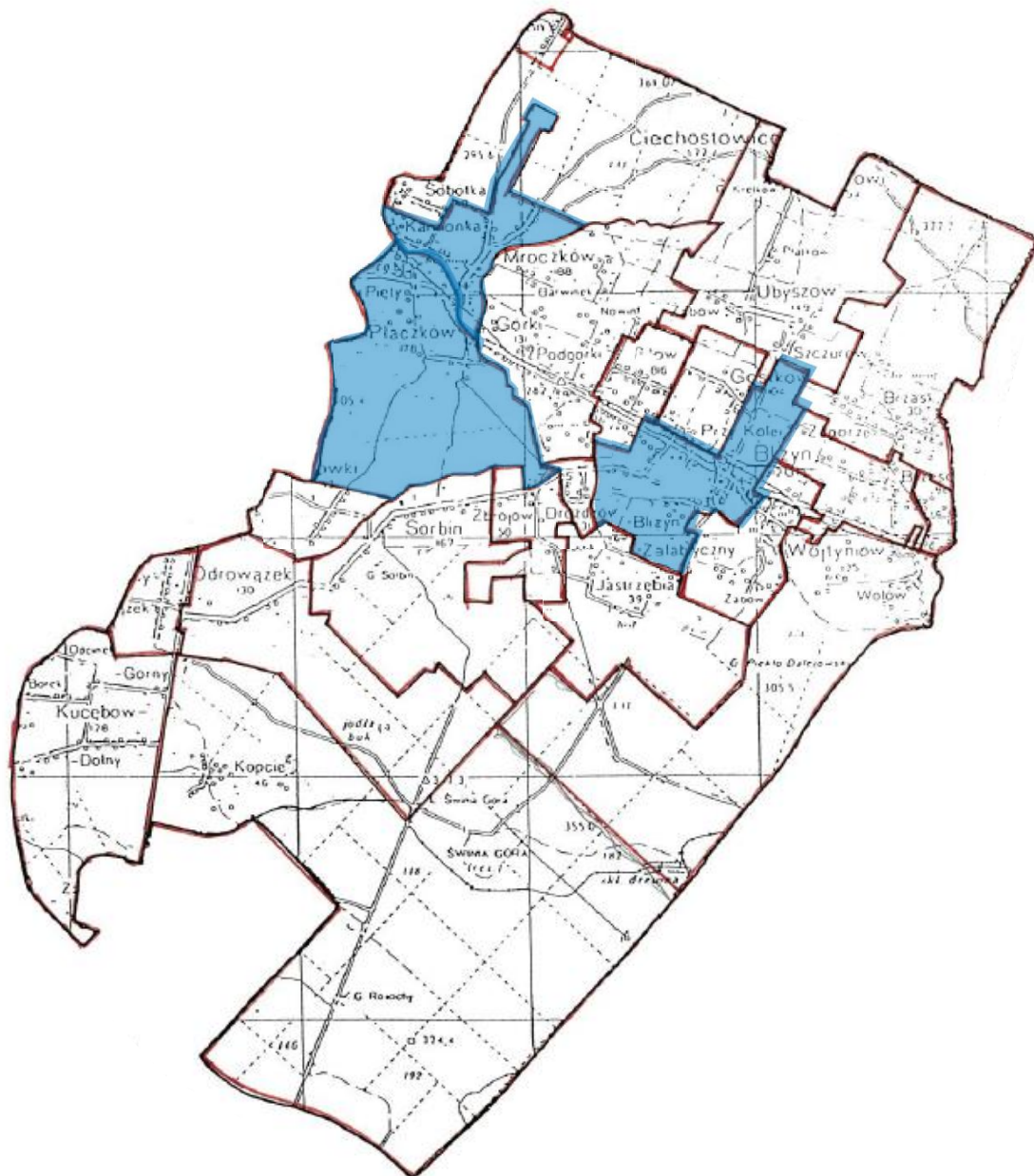

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Mając na uwadze koncentrację negatywnych zjawisk, według założonych kryteriów, za obszary problemowe uznano przestrzeń sołectw Bliżyn, Mroczków i Płaczków.

Rysunek 12. Sołectwa spełniające kryteria koncentracji problemów do określenia obszaru kryzysowego - obszaru zdegradowanego - na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

sołectwa spełniające kryteria koncentracji problemów na terenie gminy

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W wyniku konsultacji społecznych oraz spotkań roboczych, uznano, że za tereny zdegradowane należy uznać sołectwo Bliżyn w jego części centrowej z wyłączeniem terenów słabiej zaludnionych i obszarów leśnych. Jest to teren, który ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy, ponieważ skupia się tu życie społeczno-gospodarcze.

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 13. Obszar zdegradowany na terenie gminy Bliżyn - mapa pogładowa (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

4.2. Wyznaczenie terenu rewitalizacji

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami, wynikającymi z "Wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020":

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację
- obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy
- w skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Ważną przesłanką procesu rewitalizacji jest uznanie, że obszar wyznaczony do rewitalizacji powinien mieć istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Ta zasada daje możliwość zachowania marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego poddana ma zostać procesowi rewitalizacji. Znaczenie danego obszaru dla rozwoju gminy oceniać można pod względem:

- zgodności z gminnymi dokumentami strategicznymi
- opinii, czy dany obszar skupiać będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie
- opinii, czy dany obszar pod względem przestrzennym może być obszarem specjalnej troski władz gminy
- opinii mieszkańców i przedsiębiorców, którzy zamieszkują lub prowadzą działania na danym obszarze.

Bazując na wynikach analizy danych zastanych, wskaźnikach opisujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego i środowiskowego gminy Bliżyn, na wynikach badań ankietowych wśród mieszkańców oraz biorąc pod uwagę znaczenie wybranych obszarów dla rozwoju gminy, zdecydowano się wskazać do rewitalizacji w gminie Bliżyn obszary w miejscowości Bliżyn.

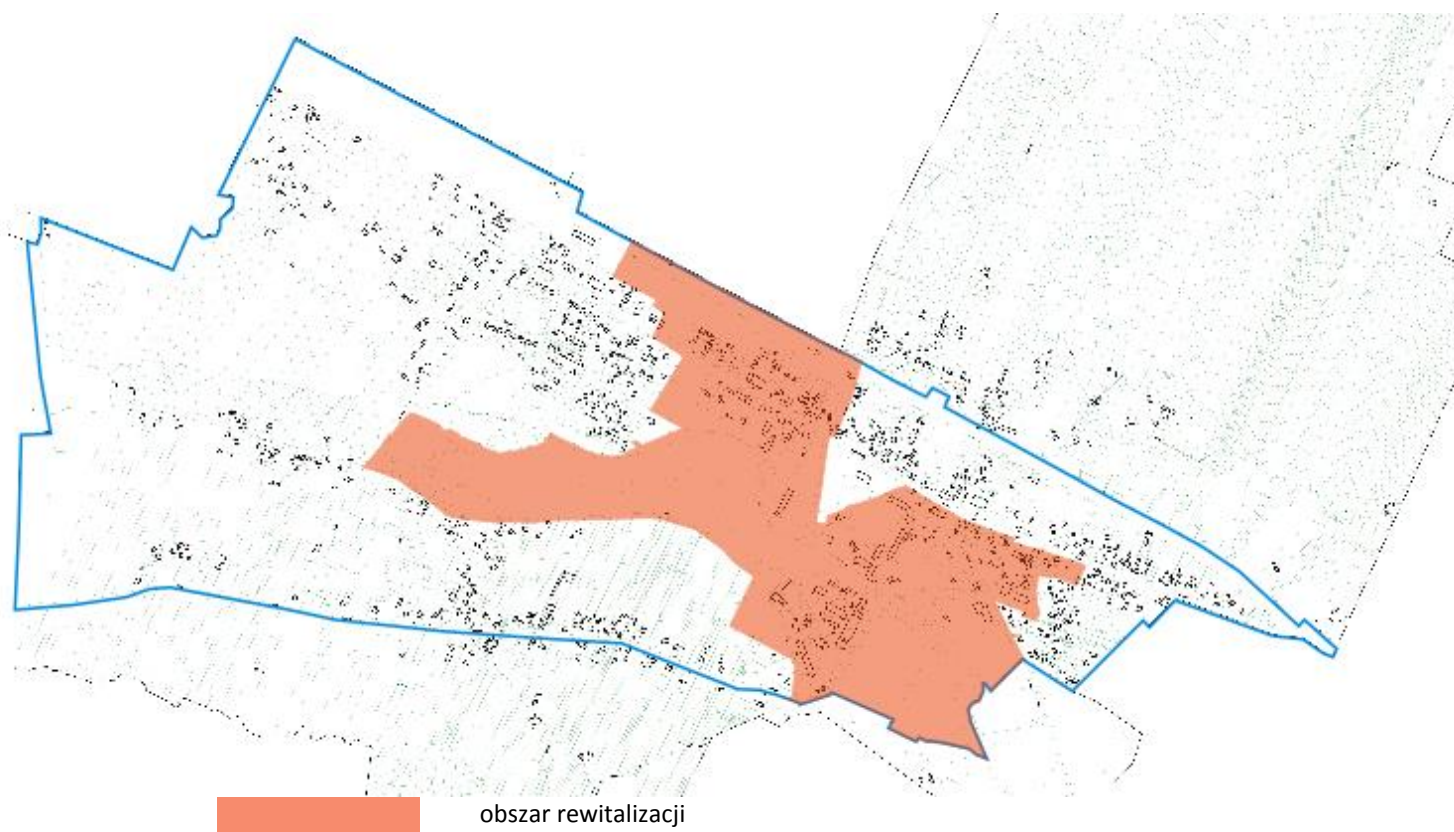

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 14. Mapa pogładowa lokalizacji obszaru przeznaczonego do rewitalizacji w gminie Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

4.2.1. Dane statystyczne dotyczące rewitalizowanego obszaru

Dane wyjściowe dla gminy Blizyn to:

- powierzchnia gminy - 14 116 ha (GUS)
- liczba ludności wg stanu na 31.12.2015 r. - 8 293 mieszkańców (GUS).

Tabela 49. Wskaźniki koncentracji obszaru rewitalizacji dla gminy Blizyn (opracowanie własne)

Obszar rewitalizacji	Powierzchnia	Liczba mieszkańców
dane obszaru rewitalizacji	61,71 ha	357 osób
udział % obszaru rewitalizacji w powierzchni gminy i liczbie mieszkańców gminy	0,44%	4,3%

Do rewitalizacji na terenie gminy Blizyn wyznaczony został obszar, który obejmuje 0,44 % ogółu powierzchni gminy oraz 4,3 % ogółu mieszkańców gminy.

Na tym terenie prowadzona będzie kompleksowa rewitalizacja, zakładająca optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań tego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów we współpracy z lokalną społecznością.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPISY

Dokumenty źródłowe

1. Narodowy Plan Rewitalizacji 2022
2. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministra Infrastruktury i Rozwoju (3 lipca 2015 r.)
3. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo. Konkurencyjna gospodarka. Sprawne Państwo
4. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
5. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020
6. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
7. Strategia "Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko- perspektywa do 2020 r."
8. Strategia Rozwój Transportu do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)
9. Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej
10. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020
11. Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywa do roku 2030
12. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020
13. Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020
14. Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012-2017
15. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2012-2017
16. Świętokrzyski Program na Rzecz Osób Starszych do roku 2020
17. Aktualizacja Strategii Rozwoju Powiatu Skarżyskiego do roku 2020
18. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Skarżyskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020
19. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Skarżyskiego na lata 2011-2020
20. Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024
21. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn na lata 2016-2022
22. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bliżyn na lata 2015 – 2020
23. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Bliżyn

Spis tabel

Tabela 1. Demografia w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	14
Tabela 2. Liczba i procent ludności według ekonomicznych grup wiekowych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	14
Tabela 3. Prognoza liczby ludności do 2030 roku – gmina Bliżyn (obliczenia własne – prognoza ma charakter szacunkowy)	17
Tabela 4. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy bezrobotnych w gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2010-2014 bez uwzględniania zmian po 27 maja 2014 r. (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)	20
Tabela 5. Działalność GOPS w Bliżynie w latach 2010-2015 (GOPS Bliżyn)	22

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 6. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015).....	24
Tabela 7. Infrastruktura administracyjna i społeczna na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	25
Tabela 8. Dostępność infrastruktury społecznej na terenach poszczególnych sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie).....	25
Tabela 9. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Bliżyn (http://www.przystanblizyn.pl)	26
Tabela 10. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery społecznej w gminie Bliżyn	36
Tabela 11. Główne zagrożenia i problemy sfery społecznej oraz możliwości interwencji na terenie gminy Bliżyn.....	38
Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	41
Tabela 13. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w gminie Bliżyn wg sekcji PKD w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	41
Tabela 14. Najwięksi prywatni pracodawcy działający na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	43
Tabela 15. Powierzchnia użytków rolnych w gminie w 2015 r. (GUS, 2015)	45
Tabela 16. Powierzchnia użytków rolnych w gminie w 2015 r. (GUS, 2015)	45
Tabela 17. Wskaźniki dla podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Bliżyn w roku 2015 (GUS, 2015).....	46
Tabela 18. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery gospodarczej w gminie Bliżyn	48
Tabela 19. Główne zagrożenia i problemy sfery gospodarczej na terenie gminy Bliżyn	50
Tabela 20. Wykaz Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	52
Tabela 21. Dane o sołectwach w gminie Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	55
Tabela 22. Struktura zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn w ha w roku 2014 (GUS, 2014)	56
Tabela 23. Struktura zagospodarowania przestrzeni na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2014)	57
Tabela 24. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	58
Tabela 25. Dane o sieci wodociągowej w Bliżynie w latach 2010-2013 (GUS, 2010-2013)	59
Tabela 26. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie) ...	59
Tabela 27. Dane o komunalnej oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie (GUS, 2015)	61
Tabela 28. Zaopatrzenie w ciepło w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie).....	62
Tabela 29. Stan sieci gazociągowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)	62
Tabela 30. Cenne historycznie i artystycznie obiekty i tereny w gminie Bliżyn (opracowanie własne)	65
Tabela 31. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery przestrzenno-funkcjonalnej w gminie Bliżyn	67
Tabela 32. Główne zagrożenia i problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej na terenie gminy Bliżyn	69
Tabela 33. Zasoby kopalin w gminie Bliżyn (Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2015r., PIG Warszawa 2015)	71
Tabela 34. Grunty leśne i lasy na terenie gminy Bliżyn w ha w latach 2015 (GUS, 2015).....	73
Tabela 35. Charakterystyka obszarów chronionych w gminie Bliżyn (opracowanie własne)	74
Tabela 36. Pomniki przyrody na terenie gminy Bliżyn (RDOŚ Kielce, stan na dzień: 2014.10.24)	78

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 37. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk) (WIOŚ, Kielce).....	81
Tabela 38. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin (WIOŚ, Kielce).....	81
Tabela 39. Zanieczyszczenie powietrza dla gminy Bliżyn– według rocznego uśrednienia stężeń (WIOŚ w Kielcach).....	82
Tabela 40. Wyniki pomiarów hałasu na terenie Stąporkowa - w przebiegu drogi krajowej nr 42 - w roku 2014 (WIOŚ Kielce).....	83
Tabela 41. Wyniki badań wód podziemnych przeprowadzonych w gminie Bliżyn w latach 2014-2015 (WIOŚ Kielce).....	84
Tabela 42. Wyniki badań rzeki Kamiennej w punkcie Kamienna-Bzin w roku 2015 (WIOS Kielce)	84
Tabela 43. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu skarżyskiego w roku 2014 (WIOŚ, 2014).....	84
Tabela 44. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery środowiskowej w gminie Bliżyn	86
Tabela 45. Główne zagrożenia i problemy sfery środowiskowej na terenie gminy Bliżyn.....	87
Tabela 46. Uwarunkowania wewnętrzne dla Gminy Bliżyn - analiza SWOT	90
Tabela 47. Uwarunkowania zewnętrzne dla Gminy Bliżyn - analiza SWOT	91
Tabela 48. Podsumowanie podstawowych czynników i wskaźników według diagnozy dla terenu gminy Bliżyn.....	97
Tabela 49. Wskaźniki koncentracji obszaru rewitalizacji dla gminy Bliżyn (opracowanie własne).....	106

Spis wykresów

Wykres 1. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)...	13
Wykres 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Bliżyn w latach 2010-2015 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (GUS, 2010-2015).....	13
Wykres 3. Liczba ludności w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	14
Wykres 4. Wskaźniki demograficzne w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	15
Wykres 5. Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Bliżyn w % w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	15
Wykres 6. Liczba mieszkańców sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie, stan na 31.12.2015) .	16
Wykres 7. Porównanie liczby mieszkańców sołectw gminy Bliżyn w latach 2010 i 2015 (Urząd Gminy w Bliżynie).....	17
Wykres 8. Źródła utrzymania gospodarstw domowych w gminie Bliżyn (opracowanie własne na podst. GUS, Bank Danych Lokalnych).....	18
Wykres 9. Liczba osób pracujących według innego podziału niż PKD na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2010-2015)	18
Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej).....	19
Wykres 11. Procentowy udział osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skarżyskiego w roku 2014 w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej).....	20

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 12. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 według poziomu wieku (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej).....	21
Wykres 13. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 według czasu pozostawiania bez pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)	21
Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 2014 według wykształcenia (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej).....	21
Wykres 15. Najważniejsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2015 w Bliżynie (GOPS Bliżyn)	22
Wykres 16. Liczba osób z poszczególnych sołectw korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie w 2015 roku (GOPS Bliżyn)	23
Wykres 17. Procentowe ujęcie liczby ludności gminy Bliżyn w poszczególnych sołectwach w stosunku do liczby mieszkańców gminy ogółem (Urząd Gminy w Bliżynie)	28
Wykres 18. Porównanie procentowe osób według ekonomicznych grup wiekowych gminy Bliżyn, powiatu skarżyskiego oraz województwa świętokrzyskiego w roku 2015 (GUS, 2015)	29
Wykres 19. Wybrane wskaźniki demograficzne według ekonomicznych grup wieku dla gminy Bliżyn (GUS, 2015).....	29
Wykres 20. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	30
Wykres 21. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w odniesieniu do poszczególnych sołectw (Urząd Gminy w Bliżynie)	31
Wykres 22. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie na 100 mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie)	32
Wykres 23. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie)	32
Wykres 24. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżyn z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie).....	33
Wykres 25. Liczba wydanych na terenie gminy Bliżyn Niebieskich Kart z powodu wystąpienia w rodzinie przemocy (GOPS w Bliżynie).....	34
Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarczych według rodzaju działalności na terenie gminy Bliżyn w roku 2015 (GUS, 2015)	42
Wykres 27. Nowozarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	43
Wykres 28. Liczba podmiotów gospodarczych w sołectwach gminy Bliżyn w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (opracowanie własne)	47
Wykres 29. Liczba przyłączy sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w sołectwach gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie, 2015)	60
Wykres 30. Długość sieci i liczba przyłączy do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w gminie Bliżyn (GUS, 2015)	61
Wykres 31. Odpady zbierane w Mg w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (Urząd Gminy w Bliżynie) ..	79
Wykres 32. Ilość zewidencjonowanego azbestu w Mg w poszczególnych sołectwach gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie).....	80
Wykres 33. Ilość zebranego azbestu z terenu gminy Bliżyn w latach 2010-2015 (Urząd Gminy w Bliżynie)	80

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wykres 34. Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach gminy Bliżyn w stosunku do ogółu azbestu zewidencjonowanego w gminie (Urząd Gminy w Bliżynie)..... 85

Spis rysunków

Rysunek 1. Bliżyn z lotu ptaka (fotografia: K. Szczygieł).....	11
Rysunek 2. Powiat skarżyski i gmina Bliżyn (http://gminy.pl/powiaty/297.html)	12
Rysunek 3. Sołectwa gminy Bliżyn (http://skarzysko.geoportal2.pl/map/)	54
Rysunek 4. Obiekty architektoniczne z terenu gminy Bliżyn wpisane do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego (Narodowy Instytut Dziedzictwa)	63
Rysunek 5. Rozmieszczenie rezerwatów przyrody, Parku Krajobrazowego i Obszarów Chronionego Krajobrazu i na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne. Źródło: Geoserwis GDOŚ).....	76
Rysunek 6. Rozmieszczenie Obszarów Natura 2000 na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne. Źródło: Geoserwis GDOŚ)	77
Rysunek 7. Rozmieszczenie Głównego Korytarza Ekologicznego Częstochowa - Wschód na terenie gminy Bliżyn (Źródło: Geoserwis GDOŚ).....	77
Rysunek 8. Kryteria koncentracji problemów dla "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	95
Rysunek 9. Sołectwa, w których zamieszkuje najwięcej ludności gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie).....	96
Rysunek 10. Podsumowanie liczby wskaźników negatywnych do określenia obszaru kryzysowego na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie).....	99
Rysunek 11. Podsumowanie wskaźników według rodzajów czynników do określenia obszaru kryzysowego - obszaru zdegradowanego - na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie).....	100
Rysunek 12. Sołectwa spełniające kryteria koncentracji problemów do określenia obszaru kryzysowego - obszaru zdegradowanego - na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie).....	101
Rysunek 13. Obszar zdegradowany na terenie gminy Bliżyn - mapa poglądowa (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie).....	103
Rysunek 14. Mapa poglądowa lokalizacji obszaru przeznaczonego do rewitalizacji w gminie Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie)	105